قاسملوو،

مانیفێستی سیمای مرۆڤانەی رێبەری

https://t.me/kurdistanbooks
https://t.me/kurdistanbooks

ناوی پرتووک: **قاسملوو، مانیفێستی سیمای مرۆڤانەی رێبەری**

نووسینی: **مەجید هەقی**

پێداچوونەوە: **فەرهاد ئەکبەری**

دیزاینی ناوەوە: **ئێلهام چایچی**

بەرگ: **ئەمیر خەیاتی**

تیراژ: **٥٠٠ دانە**

نرخ: **٣٠٠٠ دینار**

چاپخانە:

ISBN: ٩-٥٣٧٢-٩٣-٩٥٢-٩٧٨

PDF:٦-٥٣٧٣-٩٣-٩٥٢-٩٧٨

قاسملوو،
مانیفێستی سیمای مرۆڤانەی ڕێبەری

پێشکەشە بە یادی ٢٥مین ساڵڤەگەری تیرۆری دوکتۆر قاسملوو و هاوڕێیانی

سوپاس و پێزانین

لـە ئامادەکـردن و بـڵاو کردنـەوەی ئـەم پەرتووکـەدا زۆرکـەس یارمەتیـدەر و هانـدەرم بـوون. سوپاسـی بـێ پایانـی خـۆم پێشکەشـی یـەک بـە یەکیـان دەکـەم. لەوانـە: کاک تاهیـر مەحمـوودی، ئەندامـی کۆمیتـەی ناوەندیـی حیزبـی دێموکراتـی کوردسـتانی ئێـران، هاوڕێـی دێرینـم، کاک خالیـد مەهابـادی، مامۆسـتای سـەردەمی پێشـمەرگایەتیم، کاک کاووس عەزیـزی، کاک ئەنـوەر کۆهەنسـاڵ، هاوڕێـی خەباتـی ناوشـارم خوشـکە پەریـی ڕەشـیدیان، کاک ئەمیـن ئیبراهیمـی. دەمهـەوێ بەتایبـەت ڕێـز و سوپاسـی خـۆم پێشکەشـی کاک محەمـەد سـاڵح قـادری، ئەندامـی کۆمیتـەی ناوەندیـی حیزبـی دێموکراتـی کوردسـتانی ئێـران بکـەم بـۆ تێبینـی و سـەرنجەکانی. سوپاسـی کاک هەڵـۆ جانانـی دەکـەم کـە هەمـوو وتارەکانـی لـە سـایتی هەڵـۆی کوردسـتاندا بـڵاو کـردەوە. کاک عەبـدوڵا حیجـاب هەمیشـە بـۆ مـن وەک نموونەیـەک لـە مرۆڤـی شۆڕشـگێر، خـاوەن هەڵوێسـت، دیموکـرات و کەسـێک کـە هـەرگاڤ شـتی نوێـی لـێ فێـر دەبیـن ،ئەرکـی پێداچوونـەوە و نووسـینی پێشـەکییەکەی وەئەسـتۆ گـرت، سوپاسـی گەورەیـی دەکـەم.

هاوڕێیانـی بەڕێـزم کاک فەرهـاد ئەکبـەری و کاک سـەلیم زەنجیـری ئەرکـی پێداچوونـەوەی کۆتاییـان بەسـەر ئـەو بەرهەمـە بەجـێ گەیانـدووە. بـەو بۆنـەوە سـوپاس و پێزانینـی بێپایانـی خـۆم پێشکەشـی ئـەو بەڕێزانـە دەکـەم کـە سـەرەڕای بوونـی کار و سـەرقاڵی زۆریـان، منیـان لـە دلۆڤانـی خۆیـان بێبـەش نەکـرد.

بەبـێ خۆشەویسـتی و هەسـتی جوانـی کـوڕە نازدارەکـەم "هـەژار" و کچـە دلۆڤانەکـەم "هێڤیـن" ئـەم بەرهەمـە نەدەنـووسرا. سـوپاس بـۆ بوونتـان و بـۆ ئـەوەی شـانازیی ئەوەتـان پـێ بەخشـیوم باوکایەتـی ئەزمـوون بکـەم.

دانەر

پێرست:

- ناساندن.. ٨
- پێشەکی.. ١١
- قاسملوو رێبەرێک کە سیمای مرۆڤانەی بە حیزبێکی نەریتی بەخشی ١٤
- قاسملوو و رێبەریی ستراتێژی ١٧
- قاسملوو بەرزکەرەوەی شیانی رێبەریی بە کۆمەڵ ٢١
- هونەری رێبەریی، بەها و بایەخەکان ٢٦
- قاسملوو رێبەرێک بۆ پێگەیاندن ٣١
- رێبەری راستەقینە توانای دەوروبەرەکەی بەرز دەکاتەوە قاسملوو و پەروەردەی کادر ٣٥
- گۆڕینی کۆمەڵگە پێویست بە بیرکردنەوەی جیاواز دەکات ٣٩
- قاسملوو - رێبەرێک کە بە دوای رێبەرانی دوارۆژدا دەگەڕا ٤٦
- رێبەریی دڵان ٥٧
- رێزداری یان خۆشەویستیی گشتی؟ ٦٢
- رێبەری چاک، گوێگرێکی هاودڵە ٦٥
- قاسملوو رێبەری گۆڕانخواز و خزمەتگوزار ٦٨
- گۆڕینی رێکخراوێکی نەریتی بەرەو رێکخراوێکی خۆفێرکار و زانست خوڵقێنەر ٧٢
- سەربەخۆیی کلیلی سەرکەوتن و پێشڤەچوونە ٧٦
- رێکخراوی خۆفێرکار پێویستی بە کادری داهێنەر هەیە ٧٩
- فێربوون لە ئەزموون بە واتای مانەوە لە مێژوودا نییە ٨٣
- گەشەکردنی کاری تیمی دەبێتە هۆی فێربوونی گشتی ٨٧
- خوڵقاندنی ئاسۆی هاوبەش هێز دەداتە چالاکیی گشتی رێکخراوە ٩٠
- قاسملوو و کولتووری رێکخراوەیی لەناو حیزبی دیموکراتدا ٩٥
- پێوەندی نێوان شێوازی رێبەری و کولتووری رێکخراوەیی ٩٨

- ڕێبەری ئەخلاقی ١٠٣
- ڕێبەری ئەخلاقی و کاردانـەوەی لە سەر ژینگەی ئەخلاقیی ڕێکخراو ١٠٥
- رابردوو هەمـیشە چرای پێـشەڕۆژ نییە ١١١
- حـەوت وانـەی قاسملوو بۆ ڕێـبەرانی داهـاتوو ١١٤
- ڕێبەریی ٣٦٠ پلە ١٢٠

ناساندن

ڕووناکبیـری بـە توانـا، ژیـر و دڵسـۆز کاک مەجیـد هەقـی بـەو زنجیـرە باسـەی کـە لـە دووتوێـی ئـەم پەرتووکـەدا هێناویەتـە گـۆڕێ، لـە ڕوانگەیەکـی زانسـتیی تێکـەڵ بـە سـۆز بـۆ ڕێبـەری بـە توانـای کـورد لـە ڕۆژهەڵاتـی کوردسـتان، نەمر دوکتـۆر عەبدوڕەحـمان قاسـملوو، تیشـکی خسـتووەتە سـەر بەشـێک لـە تایبەتمەندییەکانـی ئـەو سـەرکردەیە کـە بـۆ نـەوەی ئێسـتا و داهاتـووی گەلەکەمـان بەسـوودن. کاک مەجیـد بـە سـپاردنی ئەرکـی پێداچوونـەوە و نووسـینی پێشـەکی پەرتووکەکـە بـە مـن، بارێکـی قورسـی خسـتە سـەر شـانم، بـەڵام هـەر لـەو کاتەشـدا دڵنیاتـری کـردم کـە درێـژەدان بـە ئامانجـە بەرزەکانـی شـەهیدانی کوردسـتان و لـە سـەروویانەوە، ڕێبەرانـی شـەهیدی دۆزی کوردایەتـی، ئەرکێکـی هاوبەشـی سـەر شـانی هەمـوو کوردێکـە.

لـەم پێداچوونەوەیـەدا، ڕێـگام بـە خـۆ نـەداوە کـە دەسـت لـە نـاوەڕۆک و شـێوەی داڕشـتنی بابەتـەکان وەردەم، تەنانـەت ئەگـەر لـە هێندێـک شـوێن لـە گـەڵ نووسـەر هـاوڕاش نەبووبـم، هەوڵـم داوە بـێ لایەنیـی خـۆم بپارێزم.بۆیـە سـپاردنی ئـەم ئەرکـە لـە لایـەن دۆسـتی هێـژام کاک مەجیـدەوە بـە مـن، بـە مانـای ئـەرێ کـردن یـا ڕەدکردنـەوەی نـاوەڕۆک یـا هەڵسـەنگاندنی نووسـەر نییـە. بۆیـەش ئـەم پێشـەکییەی مـن، شـتێک نییـە بێجگـە لـە پێداچوونەوەیەکـی خێـرا و نووسـینی ئـەم کورتـە پێشـەکییە.

ئـەوەی مـن لـەو دەقـە دا بەدیـم کـرد، نووسـەر هەوڵـی داوە کـە گەورەیـی دوکتـۆر قاسـملوو نـەک لـە پۆسـتە تەشـکیلاتییەکەیدا، بەڵکـو لـە شـێوەی بەڕێوەبەریـی و تێکۆشـانیدا نیشـان بـدا و بەشـێکی ئـەو ئەزموونـی بەڕێوەبەرییـەش بـۆ بەرەکانـی ئێسـتا و داهاتـوو بگوێزێتـەوە. ئـەم پەرتووکـە، بـە شـێوەی زنجیـرە وتـاری سـەربەخۆ، بـەڵام لـە هەمـان کاتیشـدا لێکگرێـدراو، نـووسراوە. لـە هەمـوو برگـە و تەنانـەت دێـڕی وتارەکانـی ئـەم پەرتووکـە دا، حـەز و وەفاداریی بـێ ئـەم لا و ئـەو لای نووسـەر بـۆ شـەهیدی هەمیشـە زینـدووی دۆزی کوردایەتـی، د. قاسـملووی مـەزن دەبینـدرێ.

نووسـەرلەم زنجیـرە وتـارەدا هەوڵـی داوە کـە ڕوانگـە، بۆچـوون و شـێوەی بەڕێوەبەریـی

دوکتـۆر قاسـملوو لـە چوارچێوەیەکـی بەرینـتری زانسـتی و بـە بـەراورد لـە گـەڵ زانسـتی بەڕێوەبەریـی هاوچەرخـدا هەڵبسـەنگێنێ. بۆیـەش نووسـەر بـە هێنانـەوەی نموونـە لـە ڕێبـەران و کەسـایەتییە سـەرکەوتووەکانی جیهـان، هێنانـەوەی فاکـت لـە مێتـۆدی زانسـتی بەڕێوەبـەری و هەڵسـەنگاندنی شـێوازی کاری دوکتـۆر قاسـملوو لەژێـر ڕووناکیـی ئـەو نموونانـەدا، هەوڵـی داوە کـە لایەنـە ئەرێنییەکانـی مودێلـی بەڕێوەبەریـی دوکتـۆر قاسـملوو بخاتـە بـەر چـاو و زەقیـان بکاتـەوە.

کاک مەجیـد لـەم بەرهەمەیـدا باسـی کارەسـاتی لەدەسـتچوونی دوکتـۆر قاسـملوو بـۆ حیزبـی دیموکـرات، گەلـی کـورد لـە ڕۆژهەڵاتـی کوردسـتان و هەمـوو بزووتنـەوەی نەتەوایەتـی کوردسـتان دەکا. چونکـە لـە ڕوانگـەی ئـەوەوە، ڕۆڵـی دوکتـۆر قاسـملوو تەنیـا لـە سـکرتێریی حیزبـی دیموکراتـدا کـورت نەدەبووەوە،بەڵکـو قاسـملوو توانیبـووی لـە ئەنجامـی پێوەندییـە نەتەوەیـی و نێونەتەوەییەکانییـەوە ببـێ بـە داڕێژەرێکـی بەتوانـای سـتراتێژییی سیاسـی بـۆ بزووتنـەوەی کـورد بـە گشـتی. بۆیـەش شـەهیدکرانی دوکتـۆر قاسـملوو نـە تەنیـا زەربەیەکـی قـورس بـوو کـە وە حیزبـی دیموکـرات کـەوت، بەڵکـو خەسـارێکی گـەورەش بـۆ هەمـوو کوردسـتان بـوو.

ئـەو زنجیـرە وتـارە، وێـڕای هێنانـە بـەر بـاس و هەڵسـەنگاندی پێشـکەوتنەکانی حیزبـی دێمۆکـرات لـە ژێـر ڕێبەرایەتیـی دوکتـۆر قاسـملوودا، هەروەهـا تیشـک دەخاتـە سـەر زنجیـرە گرفتێـک کـە لـە ڕوانگـەی نووسـەرەوە، بـە نەمانـی دوکتـۆر قاسـملوو، بـە تایبەتـی هەنۆکـە بەرۆکـی حیزبـی قاسـملوویان تەنیوەتـەوە. نووسـەر ئـەو ئارێشـانە دەگەڕێنێتـەوە بـۆ لێکدانـەوەی بەرژەوەندیخوازانـە و خـۆ بـە ناوەنـد دانانـە لـە بۆچـوون و میراتـەی هـزری قاسـملوو. ئـەو تەنانـەت پێـی وایـە کـە ئێسـتا کەڵکـی خـراپ وەرگرتـن لـە نـاو و جێگـەی دوکتـۆر قاسـملوو لـە کۆمەڵگـەی کوردسـتان و لـە لای ئەویندارانـی هـزری قاسـملوو کـراوە بـە ئەمرازێـک بـۆ مەشرووعیـەت دان بـە قووڵکردنـەوەی ئـەو گرفـت و تەنـگ و چەڵەمانـەی کـە ئێسـتا میراتگرانـی ڕێبـازی قاسـملوو لـە گەڵـی ڕووبـەڕوون.

نووسـەر ئـەوە ئینـکار نـاکا کـە لـە سـەردەمی ڕێبەرایەتیـی دوکتـۆر قاسملووشـدا حیزبـی دیموکـرات تووشـی ئاڵـۆزی و گرفـت بـووە، بـەڵام لـە ڕوانگـەی نووسـەرەوە دوکتـۆر قاسـملوو ئـەو کێشـە و ئاڵۆزییانـەی بـە شـێوەیەک ڕێبـەری دەکـرد کـە زیانـی کاتیـی ئـەو ڕووداوانـە

دەبوون بە هۆی هەستانەوەیەکی گەورەتر بۆ حیزبەکەی. کە چی بە نەمانی دوکتۆر قاسملوو، نووسەر پێی وایە ئەو تواناییە لە شێوازی ڕێبەرایەتیی جێگرەکانی دا کەم ڕەنگ بووە و حیزبی دیموکراتیشی تووشی لاوازی کردووە.
کاک مەجید لە چوارچێوەی ئەم زنجیرە وتارانەدا وەزعی ئێستای حیزبی دیموکراتی هەڵسەنگاندووە و ئەوەش ناشارێتەوە کە ئەمڕۆکە بەشێکی زۆری دەرسەکانی قاسملوو لە لایەن ئەوانەوە کەوا خۆیان بە میراتگری ڕێبازەکەی دەزانن، پشتگوێ خراون. لە ڕوانگەی نووسەرەوە ئەمە نەخۆشییەکە کە تەنیا بە بەخۆداچوونەوەیەکی وردبینانەوە چارەسەر دەکرێ کە تێیدا پلەوپایەی تەشکیلاتی بۆ تۆڵەئەستاندنەوە، خۆ بەرزکردنەوەیەکی بێ بنەما و پەراوێزخستنی تواناکان بە کار نەهێندرێ.
نووسەر هەر وەها ئاماژە بە توانای دوکتۆر قاسملوو لە داڕشتنی بەرنامە و بەدامەزراوەییکردنی قەوارەی حیزب دەکا و دامەزراندنی ئۆرگانەکانی بەڕێوەبەری و کۆمیسیۆنەکانی حیزبی بە یەکێک لە بەرهەمەکانی ڕێبەریی قاسملوو لە حیزبی دیموکرات دەزانێ.
هەروەها ئەم زنجیرە باسە، چارەسەری گرفتەکانی ئەمڕۆی حیزبی دیموکرات بە گەڕانەوە بۆ ڕێبازی قاسملوو، لە قاڵبێکی نوێ و هاوچەرخدا لە خۆ دەگرن. زمانی ڕەخنەگرانە، بەڵام چێکەر "Constructive"ی وتارەکان یارمەتیدەرە بۆ تیشک خستنەسەر هێندێک کۆسپی جیددی کە لە بەردەم داڕێژەرانی سیاسەتی ئەمڕۆی حیزبی دیموکرات و بەگشتی جووڵانەوەی نەتەوەیی کوردستاندان.
بێگومان هەڵسەنگاندنی هەرە ڕەوا و دروست لە سەر ئەم زنجیرە باسە و هەموو بابەتێکی دیکە تەنیا هەر لە لای تۆی خوێنەری خۆشەویستە.

عەبدوڵا حیجاب، خەرمانانی ٢٠١٤

پێشەکیی دانەر

لەوانەیە یەکەم کۆمەڵە پرسیار کە لە لای خوێنەری کتێبی " قاسملوو،مانیفیستی سیمای مرۆڤانەی ڕێبەری" دروست دەبێ، ئەوە بێ کە مەبەست لە نووسینی ئەم کتێبە چییە؟ ڕەنگە خوێنەر پاشان لە کتێبەکەشدا بە دوای ژیاننامە، یان بیرەوەرییەکانی د. قاسملوودا بگەرێ. لەو ڕۆژەوە کە دوکتۆر قاسملوو بە سکرتێریی گشتیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران هەڵبژێردرا، ڕێبەرایەتی لە ناو بزاڤی ڕزگاریخوازانەی ڕۆژهەڵاتی کوردستاندا یەکێک لە جوانترین و پڕواتاترین قۆناغەکانی خۆی دەست پێ کرد. قاسملوو لە سەردەمی ڕێبەرایەتیی خۆیدا ئاڵوگۆرێکی گرینگی لە ئاستی سیاسی، ڕێکخراوەیی و پەیوەندییەکانی جووڵانەوەی کوردی ڕۆژهەڵات لە جیهانی دەرەوە و ناوچەکەدا پێک هێنا.

رەمزی سەرکەوتنی قاسملوو، پێکهێنانی هەلومەرجی گونجاو بۆ پاراستنی پرەنسیبەکان و پێکهێنانی زەمینەی گونجاو بۆ ئاڵوگۆر لە ناو بزاڤی نەتەوایەتیدا بەگشتی و لەناو حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران بەتایبەتی بوو. قاسملوو ڕێبەری سەردەمێک بوو کە کۆمەڵگەی مرۆڤایەتی لە شۆرشی پیشەسازییەوە بەرەو شۆرشی زانیاری و سەدەی ڕاگەیاندن دەگواستەوە. زانست، زانیاری و ئاسۆبینیی ئەو، بووبوونە هۆی ئەوە کە پێش سەردەمەکەی خۆی، پێشبینیی قۆناغی دیموکراسیی زانستی بکا. بۆیە ئێستاش ٢٥ ساڵ دوای تیرۆرکردنی، سەرەرای ئەوەی کە بزاڤی کورد لە رۆژهەڵاتی کوردستان زۆر بەرەو پێشەوە چووە، بەو حاڵەش ڕێبەرانی بزاڤی سیاسی لە رووی پێویستیی هەڵگرتنی هەنگاوێکی دیکە لە پێناو پێکهێنانی ئاڵوگۆردا، نەگەیشتوونەتە ئەو ئاستە پێویستەی زانست و ڕێبەری تاکو گۆرانکارییەکی بنەڕەتی لە دیسکۆرسی سیاسی و ستراتێژیی بزاڤی کورد لەو بەشەی کوردستاندا پێک بێنن.

قاسملوو بزوێنەری شەپۆلی فەرهەنگی ڕێبەرایەتی بوو لە کوردستاندا و توانیی حیزبێکی

نەریتی و گرێدراوبکاتە حیزبێکی مۆدێرن، پێشکەوتوو، سەربەخۆ و خاوەن ستراتێژی، بە بەرنامە، بنەما ئەخلاقی، بایەخەکانی سەردەم و رێبەریی بەکۆمەڵ، رێبەری لە ناو خەڵک وهەروەها پرەنسیبەکانی رێبەریی بەکردەوە بکاتە رۆژەڤی بزاڤی نەتەوایەتیی کورد.

ئەم پەرتووکە بریتییە زنجیرە وتارێک بۆ هێنانە بەرباسی مێتۆدی رێبەریی دوکتۆر قاسملوو لە حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئیراندا و هەروەها بەرزکردنەوەی گرینگیی رۆڵی رێبەری ، نەمازە رێبەریی ئاڵوگۆرخواز و رێبەریی ٣٦٠ پلە لە هەلومەرجی ئەمرۆی بزاڤی نەتەوایەتیدا. لەم کتێبەدا گرینگترین خاڵگەلی پەیوەندیدار بە هونەری رێبەری و مێتۆدی رێبەریی دوکتۆر قاسملوو بە کەڵکوەرگرتن لە دوایین تیورییەکانی زانستی رێبەری باس کراون. لەژێر تیشکی دەرسەکانی ڕێبەرایەتیی د. قاسملوودا، ئەو تایبەتمەندییانەی کە رێبەرێک دەبێ هەیبن، خراونەتە بەر باس وکاریگەریی رێبەری لە سەر ژیانی خەڵک و ئەوانەی کە لە گەڵ رێبەر کار دەکەن، نیشان دراون.

هەر مرۆڤێک لە رەوتی ژیانی خۆیدا، دەتوانێ لەسەر ژیانی هەزاران کەس شوێن دابنێ. پرسەکە لەوەدا نییە کە داخوا لەسەر کەسانی دیکە شوێن دادەنێین یا نە، بەڵکوئەوەی گرینگە چۆنیەتیی شوێندانانەکەمانە. ئامانجی ئەو بەرهەمە هاوکاریکردنی خوێنەرانە بۆ بەهێزکردنی توانای رێبەرییان وهەروەها سەرکەوتنیانە لە کاروباری تایبەتی و رێکخراوەییاندا. ئەگەر بمانەوێ نەوەکانی دوارۆژمان سەرکەوتوو بن و قوربانیی کەمتر بدەن، گەر بمانهەوێ لە خەبات و کاری رێکخراوەیی خۆماندا سەرکەوتوو بین، یەکەم هەنگاو بەهێزکردنی ئاستی رێبەریی خۆمانە. پوختەی پەیامی پەرتووکەکە ئەمەیە: خەبات لەپێناو رزگاریی نەتەوایەتی و بەرەوپێشبردنی بزاڤی دیموکراتیکی گەلی کورد لە هەر هەلومەرج و قۆناغێکدا،زێدەباری هەرجۆرە کێشە و قەیرانێک؛ بۆ تێپەربوون لێیان پێویستی بە رێبەرایەتییەک هەیە کە وەڵامی سەردەم بداتەوە و بە کەرەستەی پێویستی رێبەری و چارەسەری و بەرێوەبردنی کێشەکان ئەرکی مێژوویی رێبەرایەتیی بزاڤی نەتەوایەتیی کورد لە رۆژهەڵاتی کوردستان راپەڕێنێ.

قاسملوو ڕچەشکێنی خەبات دژی خەباتی نەریتی بوو. ڕێبازی قاسملوو نوێگەرا، پێشکەوتنخواز، دیموکرات و خاوەن بنەماکانی ڕێزگرتن لە کەرامەتی مرۆڤایەتی و ژینگەپارێزییە. ئەم پەرتووکە پێشکەشە بە هەموو ڕێبوارانی ڕێگای قاسملوو و هەموو شەهیدانی ڕێگای رزگاریی کورد و کوردستان.

٢٥ ساڵ دوای کارەساتی تیرۆری قاسملوو، ئاستی وشیاری و بەربڵاویی خەباتی نەتەوایەتی ئاسۆیەکی نوێی خولقاندووە.ئاسۆیەکی جیاواز،ئاسۆیەکی بەهێزتر بەڵام، نەرمتر.بەرینیی ئەو ئاسۆیەش پڕە لە ئاشتی، نەرمی و خۆشەویستی. بەو هیوایە توانیبێتم بەرامبەر بە شەهیدان و خەباتکارانی رزگاری نەتەوەکەم ئەمەگناس بووبم. هیوادارم خوێنەر بە خوێندنەوەی ئەم کتێبە وەڵامی خاڵانەی سەرەوەی دەست بکەوێ و زیاتر وەدوای ئەوسەرەداوانە بڕوا کە ئاماژەم پێ کردوون.

مەجید حەقی
هێلسینکی ١٣,٧,٢٠١٣

قاسملوو ڕێبەرێک
کە سیمای مرۆڤانەی بە حیزبێکی نەریتی بەخشی

لە ڕەوتی خەباتی نەتەوایەتیدا ڕێکخراو، بڕبڕەی پشتی کۆمەڵگەیە و ڕێبەر گرینگترین ڕۆڵ لە ژیان، هەستانەوە، گەشەسەندن، پێشکەوتن و تەنانەت لە ناوچوونی ڕێکخراوەکەدا دەگێڕێ. ڕێبەر، ڕێکخراو لە "ڕەوشی وەک خۆیەوە" بەرەو "ڕەوشی دڵخواز" دەبا و هەرگاڤ لە پێناوی داهاتوویەکی چاکتردا خەبات دەکا. ڕابردوو، سەرەڕای گرنگی و ئەزموونەکانی بۆ داهاتوو، بەڵام شتێکە کە بووە، تێ پەڕیوە وتازە ئیدی هیچ هێزێکی مرۆڤی ناتوانێ بیگۆڕێ یان بە شێوەیەکی دیکە و جیاوازتر لەوەی کە بووە سەر لە نوێ بیخوڵقێنێتەوە. بەڵام داهاتوو لە ڕێدایە و بەشێکی زۆری پێوەندی بەو شتانەوە هەیە کە "ئەمڕۆ" رووی دەدەن. زۆر جار وتە یا تێڕوانینەکانی ڕێبەرێک لە هەلومەرجێکی تایبەتدا، دەبنە هۆی وەرچەرخانێکی گرنگ لە داهاتوو و بیروڕای گشتیدا. دوکتۆر قاسملوو لە وەڵامی پرسیارێک کە داخوا "قەوڵ دەدەن کە کوردەکان تەنیا بە خودموختاری (خۆبەڕێوەبەری) ڕازی بن و داوای شتی زیاتر نەکەن؟" دەڵێ: "خودموختاری ویستی نەسڵی ئەمڕۆیە، نەسڵەکانی داهاتوو مافی خۆیانە شێوەی چارەنووسی خۆیان دیاری بکەن." بزاڤی نەتەوایەتی دەبێ توانایی ئەوەی هەبێ کە بەشی نەوەکانی داهاتوو لە دیاریکردنی چارەنووسی خۆیان و پێگەی ئەوان لە ناوچە و جیهاندا شیکردنەوەی هەبێ و کۆمەڵگا بەرەو ئەو ئامانجە ڕێنوێنی بکا. بۆیە پرسی "ڕێبەری" گرنگترین گوتارێکە کە دەتوانێ لە سەر گەشەکردنی فەرهەنگی

رێکخراوەیـی، کۆمەڵایەتـی، ئابـووری و سیاسـیی کۆمەڵگـە شـوێن دابنـێ.
کاتێـک بـاس لـە سـیمای مرۆڤـی رێکخـراو یـان حیزبێکـی سیاسـی دەکـرێ، بـاس لـە دیسکۆرسـێکی نـوێ دەکـرێ. بۆیـە دەتوانیـن بڵێیـن کـە دوکتـۆر قاسـملوو لـە رۆژی هەڵبژێرانییـەوە وەکـو سـکرتێری گشـتی حیزبـی دێموکراتـی کوردسـتانی ئێـران پارادایمێکـی نوێـی لـە نـاو حـدکادا جێگیـر کـرد کـە بایـەخ دەدا بـە توانـا و بڕوابەخۆبوونـی مرۆڤـی کـورد، هەروەهـا گەشەسـەندن و پێشـکەوتنی مـرۆڤ وەک تـاک و ئەندامـی کۆمەڵگـە بـە بنەمـای جووڵانـەوەی میللـی – دیموکراتیـک دەزانـێ.
قاسـملوو لـە سـەردەمانێکدا دەسـتی بـە داهێنانـی مۆدیلـی رێکخراوەیـی و سیاسـی کـرد کـە لـە روانگـەی زۆر کەسـەوە ئـەو مۆدیلـە یـا "نامومکیـن" بـوو یـا خـود بەهـۆی زاڵبوونـی کەشـی ئایدیۆلـۆژی چـەپ بـە تاوانێکی نەبەخـشراو دەزانـرا. دوکتور قاسـملوو بـە شـیانی خـۆی توانیـی ئـەو شـێوە کارە بـکا بـە "مومکیـن" و ناسـنامەی حیزبەکـەی لـە حیزبەکانـی دەوروبـەر(چ نەتەوەیـی و چ چـەپ و چینایەتـی) جیـا بکاتـەوە، و ناسـنامەیەکی پـێ ببەخشـی کـە حـدکا هـاوکات لـە گەڵ ئـەوەی کـە دەبێ بـە حیزبێکـی پێشـکەوتوو و دیموکـرات، دەبـێ بـە حیزبێکیـش کـە بـۆ مافـە نەتەوایەتییەکانـی گەلـی کـورد خەبـات دەکا و لـە هەمـان کاتیشـدا خەبـات وەدیهێنانـی کۆمەلگایەکـی دادپەروەرانـە لـە بیـر نـاکا و سـێ گۆشـەی دیموکراتیکـی مافـی نەتەوایەتـی، یەکسـانیی کۆمەڵایەتـی و دادپەروەریـی ئابـووری دەکاتـە بناغـەی خەباتـی خـۆی.
بەکورتـی بنەماکانـی سـیمای مرۆڤانـەی رێکخراوێـک کـە قاسـملوو رێبەریـی دەکـرد بریتیـن لـە:

- بەشداریی کاریگەری ئەندامانی حیزب لە هەموو پرۆسەکانی بڕیارداندا
- گرنگیـدان بـە گەشەسـەندنی تـاک، رێکخـراو و پاراسـتنی کەرامەتـی مرۆڤیـی ئەندامـان
- نەهێشـتنی ناهەماهەنگیـی نێـوان پێداویسـتییە تاکەکەسـی و رێکخراوەییەکان لـە رێـگای فۆرمۆلەکردنـی جـۆری پیوەندیـی ئۆرگانەکانـی سـەرەوە و ئۆرگانەکانـی خـوارەوە و هەروەهـا ئاسـتی داهـات و یارمەتیـی ئەندامـان و بەرپرسـان
- رەچاوکردنـی مۆدیلـی قەناعـەت پێکردنـی راسـتگۆیانە لـە رێـی دیالـۆگ و

گفتگۆی زینـدووی ناوخۆیـی و هەروەهـا لەناوبردنـی دژبەرییەکانـی نـاو کۆمەڵگـە، بـەدوور لـە چاوپۆشـی و پەراوێزخسـتن.

- بەچەسـپاندنی قەناعەتێکـی وا کـە گەشەسـەندنی مـرۆڤ لـە خـودی مرۆڤـەوە دەسـت پـێ دەکا، و بـە بـڕوا بەخۆبـوون، خـۆ تاقیکردنـەوە و سـەربەخۆیی تاکـی کـورد، پێوەندییەکانـی لەگـەڵ دەوروبـەر و ژینگـەدا دیـاری دەکا و گەشـەیان پـێ دەدا.

بیسـت و پێنـج سـاڵ دوای لەدەسـتچوونی قاسـملوو، روونـە کـە ئەمـرۆ رێبەرسـازی، بـەو شـێوەیەی کـە لـە بیسـت سـاڵی رابـردوودا لـە نـاو حـدکا بـاو بـووە – واتـە ئـەوەی کـە بەرهەمـی هەوڵـی فەرمیـی رێکخراوەیـی بـێ، کاردانەوەیەکـی ئەرێنـی لەسـەر بەرێوەبەریـدا نەبـووە. بەڵکـو رێبـەری بەرهەمـی جـۆری بیرکردنـەوە و هەڵسوکەوتی کەسـی یەکەمـی رێکخـراو یـان رێبـەری رێکخراوەیـە، کـە دەبێتـە هـۆی گەشـەکردن یان لاوازبوونـی رێکخراوەکـە و جـۆری پێوەندییـە ناوخۆییەکانـی. پێشـکەوتنی کەسـایەتیی رێبـەری شـوێندانەر لەسـەر چارەنووسـی تـەواوی رێکخـراو ئـەو سـیما مرۆڤانـەی قاسـملوو بـوو کـە حیزبەکـەی لـە ماوەیەکـی کورتـدا کـردە گرینگتریـن ئەکتـەری سیاسـی و کاریگـەر لـە رۆژهەڵاتـی کوردسـتان و سەرانسـەی بزاڤـی نەتەوایەتیـدا، بـە شـێوەیەک کـە حـدکا بـوو بـە هێزێکـی بـە بانـدۆر لـە نـاو ئۆپۆزسـیۆنی سەرانسـەریی کۆمـاری ئیسـلامیدا. هـەر ئـەم تایبەتمەندیـەش بـوو کـە کۆمـاری ئیسـلامیی ئێرانـی بـۆ ئەنجامدانـی تاوانـی ٢٢ی پووشـپەری سـاڵی ١٩٨٩ لـە ڤیەنـی پایتەختـی ئۆتریـش هـان دا.

قاسملوو و رێبەریی ستراتێژی

گۆڕانــی کۆمەڵگــە لــە گۆڕانــی حیزبــەکان و تەنانــەت دەوڵــەت جیــا ناکرێتــەوە. لــە کــەس شــاراوە نییــە کــە ســەرکەوتنی حیزبــەکان و گەشەســەندنی کاری رێکخراوەیــی، پێشــکەوتنی میدیایــی و پەیوەندییــە کۆمەڵایەتییەکانیــان شــوێن لــە ســەر ئاســتی هەســتی بڕوابەخۆبوونــی کۆمەڵگــەی کوردســتان و پێشــکەوتنی کۆمەڵایەتــی - سیاســی و ئابووریــی نیشــتمانی دادەنــێ.
بــە لەبەرچاوگرتنــی ئاســەواری خراپــی ناســیۆنالیزمی نەریتــی لــە دەیەکانــی پەنجــای زاییــنی لــە کوردســتان و ســێکتاریزم و تاکڕەویــی حیزبــە چەپــە ئێرانییــەکان بــە ســەر ڕەوتــی گەشەســەندنی بزاڤــی نەتەوایەتیــی کــوردەوە لــە رۆژهەڵاتــی کوردســتاندا، د. قاســملوو لــە ســاڵەکانی ســەرەتای رێبەریــی خۆیــدا، لانیکــەم دوو دەســکەوتی گرینگــی بــۆ حیزبــی دیموکراتــی کوردســتانی ئێــران وەدی هێنــا کــە ئاســەوارەکانیان تــا ئەمــرۆش لەســەر حیزبــی دیموکراتــی کوردســتانی ئێــران دەبیندرێــن و لــە زۆر بــوارەوە ئــەو حیزبــە، ســەرەرای ئــەو کەموکورییانــەی کــە بەهــۆی ژینگــەی سیاســی ئێســتای کوردســتان و ئێــران و هەروەهــا قەیرانــی رێبــەری (بحــران رهــبری) لــە نــاو بزاڤــی کــورد بەگشــتی و لەنــاو حیزبــی دیموکــرات بەتایبەتیــدا، بەســەریدا ســەپاوە، - لــە پــارت و رێکخراوەکانــی دیکــەی کوردســتان، جیــا دەکاتــەوە. قاســملوو وەک یەکــەم هەنــگاو، حیزبــی دیموکراتــی بــەرەو ســەربەخۆیی سیاســی و رێکخراوەیــی رێبــەری کــرد. بــەوەش فەلســەفەی باوەربەخۆبــوون، ســەربەخۆیی مرۆڤــی وەک تــاک و وەک بەشــێک لــە کۆمەڵگــەی پــەرە پــێ دا کــە پێوەندییەکانــی لەگــەڵ جیهانــی دەرەوە لــە ســەر بنەمــای

بەرژەوەندیی باڵای نەتەوایەتی و لە چوارچێوەی بنەما ئەخلاقییەکانی ڕەوشتی سیاسی و ڕێزگرتن لە کەرامەتی مرۆڤ و بەها مرۆڤانییەکان بوو.

هەنگاوی دیکەی د. قاسملوو لە کۆنگرەی شەشەمی حدکادا، وەڵامدانەوە بەو پرسیارە بوو: کە گەر بێت و مافی دیاریکردنی چارەنووس کە ئەوکات لە دروشمی "خودموختاری"دا خۆی دەنواند، جێبەجێ کرا، ئەرک و رساڵەتی حیزب چی دەبێت و چۆن کۆمەڵگە بەرەو دوامەنزڵی بەختەوەری و پێشکەوتن ڕێبەری دەکا. هەڵبژاردنی سۆسیالیزمی دیموکراتیک وەک ئامانجی دوارۆژی حیزب نە تەنیا دیاریکردنی ستراتێژی درێژخایەنی ئەو حیزبە بوو، بەڵکو دیاریکردنی ئەرکێکی ئەمرۆییش بوو بۆ ئەوەی خەباتی نەتەوایەتی لە کوردستان تەنیا ڕەهەندی ناسیۆنالیستیی نەبێت و پرسە جڤاکی و کۆمەڵایەتییەکانیش وەک پرسی ژنان و نەریتە کۆنەباوەکانی کوردستان هاوشانی خەبات بۆ رزگاریی نەتەوە بەرەو پێش ببردرێن. هەرچەند بەداخەوە ئەو ڕەهەندە لە خەبات دوای تیرۆری د. قاسملوو و شەرەفکەندی پەراوێز خراوە. هەوڵی قاسملوو ئەوە نەبوو پێوەندییە کۆنەباوەکان بپارێزێ و کۆمەڵگە وەک خۆی بهێڵێتەوە، بە شێوەیەک کە ڕەوشی "مەوجوود" ببێتە بنەمای پێوەندیی نێوخۆیی حیزب. بۆ ئەوەی حیزب بتوانێ کوردستانی بێ و ئەندامانی حیزب کوردستانی بیر بکەنەوە، یەکێک لە بزاڤە هەرە گرنگەکانی قاسملوو هەوڵدان بوو بۆ خاشەبەڕکردنی دیاردەی نێپۆتیزم (خزمگەرایی و ناوچەگەرایی) لە ناو حدکادا. دیاردەیەک کە لە ساڵانی ڕێبەرییدا، بەرەبەرە جێی خۆی دەدایە لێهاتوویی مرۆڤ یا شایستەسالاری و ڕێبەریی تواناییەکان - هەر بەداخەوە دوای شەهیدبوونی قاسملوو، حیزبی دیموکرات ڕاست لە سۆنگەی نەخۆشیی نیپۆتیزمەوە تووشی نسکۆ و داکشان هات و هەلی گەشەسەندنی لێی ئەستێندرایەوە.

هەموو ئەو دامودەزگایانەی کە لە سەردەمی دوکتۆر قاسملوودا لە حدکادا دامەزرابوون، بۆ وەڵامدانەوە بە پرسیارگەلێکی درێژخایەن و پەروەردەی کادر و شارەزا بۆ بوارە جۆراوجۆرەکانی پێوەندیدار بە ژیانی ڕێکخراوەیی و ئیداریی حیزب و کۆمەڵگە بوون. نزیکبوونەوەی قاسملوولە پرسەکان نزیکبوونەوەیەکی ستراتێژیک

بـوو و مێتـۆدی ڕێبەریـی ئـەو "ڕێبەریـی سـتراتێژی" بـوو. بـە خوێندنەوەیەکـی خێـرای "کورتـە باسـێک لـە سـەر سۆسـیالیزم"، دەگەینـە ئەوئەنجامـە کـە لـە ڕوانگـە قاسـملووەوە، کاری ڕێکخراوەیـی و حیزبـی سیاسـی گەشـەکردنی سـتراتێژییە (crafting strategy). سـتراتێژی بریتـی لـە پلانێکـە بـۆ داهاتـوو کـە هێـزی خـۆی لـە ئەزموونەکانی ڕابـردوو و خەونەکانـی داهاتـوو وەردەگرێـت. سـتراتێژی پلانێکـە، کـە ئامانجـە سـەرەکییەکانی ڕێکخـراو و جـۆری هەڵسـوکەوتی سیاسـی و ڕێکخراوەیـی پێکـەوە گرێ دەدا. سـتراتێژییەک کـە بەجوانـی دارێژرابـێ دەبێتـە هـۆی پێشـکەوتن و گەشەسـەندن و توانایـی ڕێکخـراو بـۆ بەرەورووبوونـەوەی لێگـەر و چالشـەکان بـەرز دەکاتـەوە.

دەڵێـن بـۆ ئـەوەی پێشـبینیی داهاتـوو بکـەی، پلانـی بـۆ دابرێـژە. بـەو پێیـە قاسـملوو لە مـاوەی ژیانـی خۆیـدا، وەک ڕێبەرێـک، کۆمەڵێـک پرسـیاری گرنگـی سـتراتێژیکی هێنایـە نـاو بزاڤـی نەتەوایەتیـی کـوردەوە، کـە وەڵامدانەوەیـان بـە کورتـی لـە گرینگتریـن ئەرکەکانـی ڕێبەرایەتیـی حیزبـی دیموکراتـن:

١. دیاریکردنـی ئاسـۆی بزووتنـەوە و حـدکا لـە ڕۆژهەڵاتـی کوردسـتان و بـە پێـی ئـەوەش دیاریکردنـی ئامانجگەلـی دوورونزیکـی حیـزب و شـیکردنەوەی ئەرکەکانـی ئەمـرۆی بزاڤەکـە.

٢. پێشـبینیی گۆرانکارییەکانـی ژینگـەی چالاکـی حیـزب: چاوەڕوانییـەکان لـە داهاتـوو و سـیناریۆکانی ژینگـەی سیاسـی

٣. هێڵەگشـتییەکانی پێوەندیـدار بـە سـتراتێژی و ئامانجـی داهاتـووی حیزبـی دیموکراتەوە.واتـە ئـەو ئامانجـە درێژخایەنانـەی حیـزب کـە ڕێکخـراو بـۆ خـۆی دەروەسـت بـکات.

٤. دیاریکردنـی بەرنامـەی کورتخایەنـی گەشەسـەندنی ڕێکخراوەیـی و سیاسـی حیـزب. داڕشـتنی پلانـی ئۆپێراتیـڤ بەپێـی ڕەوشـی ئەمـڕۆ و پێشـبینیی ئاڵتەرناتیڤگەلـی چالاکـی بـۆ داهاتـوو و بەرنامەبۆداڕشـتنیان.

٥. گۆڕانـی جـۆری چالاکـی و هەلسـوکەوتی حیزبـی و گونجاندنـی چالاکیـی حیـزب لـە گـەل سـتراتێژی و ئامانجـە درێژخایەنـەکان و لەبەرچاوگرتنـی پێویسـتیی ئـەوە جۆراوجـۆرەکان.

دواجار ئامانجی قاسملوو پێکهێنان و داڕشتنی ستراتێژییەک بوو کە لەودا شێوەی کار و سیناریۆ ناوچەییەکان و ئامانجی دواڕۆژ، پێکەوە گونجاو بن و هەلومەرجی ئەو نەوانەی لە خەبات بەشدارن لە بەرچاو بگیرێ و لە ڕەوتی بڕیاردانەدا بەشداریان بکا.

قاسملوو بەرزکەرەوەی شیانی رێبەریی بە کۆمەڵ
وتاری ۳

جەک وێلش (Jack Welch) بەرێوەبەر و مودیری هەڵبژاردەی سەدەی رابردوو لە لایەن نەتەوە یەکگرتووەکانەوە، دەڵێت: "رێبەرێکم دەوێت کە بتوانێت بە هێزی سەرنجراکێشی خۆی، خەڵکانی دیکە وەجۆش بێنێ. بتوانێ بۆچوونەکانی خۆی شی بکاتەوە. کەسێک کە لە گۆڕانکاری نەترسێ و لە بەرامبەریدا دەستەوژنۆ دانەنیشێ."

لە سەردەمانێک کە قاسملوو وەک رێبەری حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران هەڵبژێردرا، بزاڤی نەتەوایەتیی کورد لە رۆژهەڵاتی کوردستاندا بە دەست دوو جەمسەری نەریتگەرایی و لایەنگری لە نەریتی رێبەرانی پێشوو و گرێدرانیان بە شۆرشی باشووری کوردستان، نەمازە پارتی دێموکراتی کوردستانی ئەو کات و هەروەها لایەنگری و فەرهەنگی زاڵی توودەئیزم قەوارەی تۆڕە ئەمنیەتییەکانی ناو حیزبێکی چەپی نەریتییەوە دەیناڵاند. لە لایەکی دیکەوە دروشمەکان و بەرنامەو پرۆگرامی حیزبی دیموکرات، بەرهەمی بیری سەردەمی کۆماری کوردستان و کۆمەڵگەی فیودالی بوو. پرسی گۆڕانی حیزب و سەربەخۆیی تەشکیلاتیی لە حیزبی توودە و هەروەها پێکهێنانی ناسنامەیەکی نوێ و سەردەمیانە بۆ حیزب، ئەرکێک بوو کە قاسملوو وەک یەکەم هەنگاوی رێبەرایەتیی خۆی هەڵی گرت و نیشانی دا ئەو رێبەرێکە کە "گۆڕانی ناومکینەکان بۆ ئەو مومکینە" و ئەو نە تەنیا بەرێوەبەر بەڵکو "رێبەر"ێک بوو پڕبەپێستی وشەی ڕێبەری.

جیاوازیی نێوان ڕێبەر و بەڕێوەبەر، لەو وتەیەی "جەک وێلش"یشدا دەبیندرێ کە دەڵێت: " بەڕێوەبەران لە گۆڕانکاری دەترسن - و پارێزەری وەزعی مەوجوودن و ڕاگرتنی وەزعی مەوجوود بە گەورەترین سەرکەوتن دەزانن – بەڵام ڕێبەران هێزی گۆڕانکارییان هەیە و بۆ ڕێنوێنیی کەسانی ژێردەستیان و نیشاندانی ڕێگای نوێ هەمیشە ئامادەن."

مرۆڤێک کە بیهەوێ ڕێبەریی کۆمەڵگە یان حیزبێک بکات دەشێ لە چوار بواردا خۆی پێ بگەیەنێت: پێوەندییەکان، تەداروکات، جۆری ڕوانین و ڕێبەری.

قاسملوو لەو چوار بوارەدا خۆی پێی گەیاند، کاری کرد و لە هەرکام لەو بوارانەدا کارنامەی ئەو بە لەبەرچاوگرتنی هەلومەرجی خەبات و کەرەستەکانی خەباتی نەتەوەیی کورد هەتا ئەمڕۆش، زێڕینە و کەسێکی دەگمەنە لە ناو جڤاکی کورددا. قاسملوو لە پێوەندییەکانی خۆیدا، چ لە پێوەندیی مرۆڤانە لە گەڵ هاوسەنگەران و هاوڕێیانیدا، چ لە گەڵ خەڵکی ئاسایی و ناوەندە ئەکادمی و زانستی و دیپلۆماسییەکاندا دەیتوانی خۆی بەپێی هەلومەرج و هەڵکەوتەکەی بگونجێنێ و لە ناو کۆمەڵگەکەی خۆیدا دەوری ڕێبەری بگێڕێ.

ئەوانەی کە پێشمەرگەی سەردەمی شەڕی چەکداری بوون، لەوانەیە چاک لەبیریان بێت، کاتێک بنکەکانی ڕێبەری حدکا بۆ قەندیل دەگوێزرانەوە و بنکەکانی دەفتەری سیاسی، و فێرگەی سیاسی - نیزامی و هەروەها شوێنی ژیان و حەوانەوەی بنەماڵەکانی حیزبی دادەمەزران، قاسملوو، چەندە بە پەرۆش بوو کە هەر شتێک لە شوێنی خۆی بێت و بە شێوەیەکی هاوگونج لەگەڵ ژیانی سەردەم و وێنەیەک لە ژیانی تەنا و ئاسوودە بۆ بنەماڵەکان و خەباتکارانی حیزب پێک بێنێ. هەروەها هەوڵی دەدا بەپێی دەرفەتی ئەو کاتەی حیزب هەموو لایەنەکانی ئەولەکاری، ئاسایشی کار و ئاسوودەیی ژیانی پێشمەرگەکان وەدی بهێندرێ. ئەوکات زۆر لە توندرەوەکانی چەپی کۆنەباوی سەردەم، قاسملوو و حیزبەکەیان بە بورژوا و "ویلا نشین" تاوانبار دەکرد، بە بێ ئەوەی بزانن قاسملوو ئەو ژیانە دەژیت، کە ئاواتی بۆ دەخوازێت و گوند و بنکەکانی حیزبی بە شێوەیەکی دامەزراندووە کە لانیکەمی ژیانێکی تەنایان بۆ خەڵک تێدا بێ و کۆمەڵگەیەکی دڵخواز دابمەزرێ.

لـە سـەردەمێکدا کـە کۆمەڵگـە بووبـووە قوربانیـی شـەڕی ئایدیۆلۆژیگەلـی چـەپ و ڕاسـت و ئیسـلامی تونـدڕەو، دۆزینـەوەی هێڵێکـی ناوەڕاسـت کـە لەلایـەک بتوانێـت نـرخ و بەهـای هاوبەشـی ئامانجـە نەتەوایەتییـەکان بێـت و لەلایەکـی تـرەوە پرسـیارە چینایەتـی و ئابوورییـەکان وەڵام بداتەوە،وەڵامـی چۆنیەتیـی دابەشـکردنی سـەرمانی نەتەوەیـی و کۆمەڵایەتـی بێـت و هەروەهـا ئامانجـی یەکسـانیی کۆمەڵایەتـی بێـت، پێویسـتی بـە ژیرییەکـی سیاسـیی تایبـەت هەیـە. حیزبـی دیموکراتـی کوردسـتانی ئێـران لەژێـر ڕێبەرایەتیـی قاسـملوودا توانیـی بەشـی کردنەوەیەکـی پێشـکەوتوانە و خەڵـک پەسـەندی ڕوانینـی سیاسـیی خـۆی، ببێتـە مەکـۆی یەکگرتـووی زۆربـەی هـەرە زۆری ویسـتی خەڵکـی کـورد و لـە نـاو حیزبـی دیموکراتـدا سـیکۆلار، ئایینـی، خواپەرسـت و کەسـانی لائیـک تاکـو پێکـەوە لـە پێنـاو ئامانجێکـی گەورەتـر خەبـات بکـەن.

گرینگـتر لـە هەمـوو ئەوانـەی لـە سـەرەوە ئاماژەیـان پـێ کرا،ئـەوە هونـەری ڕێبەریـی قاسـملوو بـوو کـە توانیـی سـێ تایبەتمەنـدی پێشـوو پێکـەوە گـرێ بـدات و یەکەیەکـی هاوگونـج سـاز بـکات. هونـەری قاسـملوو لـەوەدا بـوو کـە ویسـتی گـەورەی خەڵـک لـە چوارچێـوەی زمانـی سـادە و سـاکاری سـەردەمدا بێنێتـە بـەر بـاس بـە شـێوەیەک کـە جوتیارێکـی نەخوێنـدەوار، بازارییەکـی شارنشـین و کەسـێکی ئەکادیمـی ویسـتەکانی بـە ویسـتی خـۆی بزانێـت و بـە تامەزرۆییـەوە گوێیانـش لـێ بگـرێ.

هـەرکام لـە ئێمـە، لـە مـاوەی ژیانـی خۆمانـدا لەسـەر هـەزاران کەسـی دیکـە شـوێن دادەنێیـن. گرنـگ ئـەوە نییـە کـە ئێمـە کار دەکەینـە سـەر کەسـانی دیکـە یـا نـە، گرنـگ چۆنیەتیـی شـوێندانانەکەیە. یەکێـک لـە ئامانجەکانـی قاسـملوو لـە بەهێزکردنـی توانایـی ڕێبـەری و هەوڵـدان بـۆ گەشەسـەندنی ڕیبەریـی بەکۆمـەڵ، بەهێزکردنـی ڕێبەریـی گشـتی و توانـای ڕێبەرایەتـی حـدکا بـوو. ئـەو پێـی وابـوو گـەر بمانهـەوێ جووڵانەوەیەکـی بەهیزمـان هەبـێ، گـەر بمانهـەوێ لـە خەباتەکەمانـدا سـەرکەوتوو بیـن و گـەر بمانهـەوێ ببینـە سـەرچاوەی گۆڕانـکاری لـە کۆمەڵگـەدا، دەبـێ ئاسـتی ڕێبەریـی خۆمـان بـەرز بکەینـەوە و لـەو پێنـاوەدا لـە مـاوەی کورتـی ڕێبـەری خۆیـدا، هەوڵێکـی بـێ وچانـی دا بـۆ پـەروەردەی ڕێبەرانـی داهاتـوو. بـۆ ئـەوەی کـە "ئەگـەر ڕۆژێـک ئەنـدام یـان چەنـد ئەندامێکـی ڕێبەریـی حیزبیـش نەمێنـن، حیزبـی دیموکـرات هـەروا

بتوانێ وەک ڕێبـەری جووڵانـەوەی نەتەوەیـی - دیموکراتیـک بمێنێتـەوە".
توانـای ڕێبـەری پێوانەیەکـە بـۆ دیاریکردنـی ئاسـتی شـوێندانەریی هـەر کەسـێک. هەرچـی توانـای ڕێبەرێـک کەمـتر بـێ، ئاسـتی کاریگەریشـی نزمـترە و بەپێچەوانـەش کارایـی و شـوێندانەرییەکەی زیاتـر و قووڵـترە. شیانی ڕێبـەر چ بمانهـەوێ چ نەمانهـەوێ ئاستی کارامەیـی ئێمـە و کارکردی گشـتیی ڕێکخراو دیار دەکا. سـەرکەوتن و پێشـکەوتن لـەو هەلانـەن کـە بـۆ هەمووکـەس هەڵدەکـەون. بـەڵام بازنـەی سـەرکەوتن لـە ژیانـی ڕێکخراوەییـدا بـە بـێ ڕێبەرێکـی توانـا و شـیاو سنووردارە. نەبوونـی ڕێبەرێکـی بەتوانـا کاریگـەری و ئاسـتی نفوورزمـان کـەم دەکاتـەوە. قاسـملوو وەک ڕێبەرێـک بـاش لـەو پرسـە گەیشـتبوو و دەیزانـی گـەر بمانهـەوێ لـە ژیانـی سیاسـیدا سـەرکەوتوو بیـن، دەشـێ لـە ڕێبەرایەتیکردنـدا بەتوانـا بیـن. گـەر بشـمانەوێ شـوێندانەربین و ئاسـتی نفـووزی سیاسـیمان بەرینـتر بـێ، دەبـێ نفـووزی خۆمـان زیاتـر بکەیـن و ئەنجامـی هـەر کارێـک گـرێ دراوە بـە هەبوونـی توانایـی ڕێبەریکردنـی خەڵکانـی دیکـەوە. لـەو رووەشـە بـوو لـە مـاوەی ژیانـی خۆیـدا بـۆ پـەروەردەی ڕێبەرانـی تـازە بـۆ جوولانـەوە هەولێکـی بـە وچانـی دەدا و لـە هەوڵـی سـازکردنی گـەڕی ڕێبـەری لـە نـاو نوخبەکانـی سـەردەمی خۆیـدا بـوو.
شـیانی ڕێبـەری هـەرگاڤ ئاسـتی کارایـی ڕێکخـراو و تاکەکـەس دیـاری دەکات. گـەر ئاسـتی توانایـی ڕێبـەر بـەرز بێـت، سەرپۆشـی ڕێکخراویـش بـەرزە و گـەر ڕێبـەر یـان ڕێبـەری بـێ توانـا بـێ، دەسـت و پێـی ڕێکخراوەکـەش دەبەسـتێتەوە. بۆیـە ڕێکخـراوەکان لـە کاتـی سـەرهەڵدانی تەنگـەژە و قەیرانـدا بـە شـێوەیەکی سروشـتی دوای ڕێبەرانـی نـوێ دەگەرێـن. کاتێـک حیزبێـک تووشـێ هەڵبـەز دابـەزی زۆر دەبـێ، گۆڕینـی ڕێبەرایەتـی ویسـتێکی سروشـتی و نووژەنکردنـەوەی پێویسـتییەکی بنگەهینـە. هـەروەک چـۆن ئەگـەر لـە وڵاتێکـی دیموکراتیکـدا سـەرۆک کۆمارێـک نەتوانـێ وڵاتێـک لـە قەیـران دەربـاز بـکات، سـەرۆکی نـوێ هەڵدەبژێـردرێ و لـە وڵاتانـی تۆتالیتەریشـدا شـۆرش پێـک دێـت بـۆ گۆرانـی بنەڕەتـی سیسـتەمی بەڕێوەبەریـی وڵات.
بەرزکردنـەوەی ئاسـتی ڕێبـەری تەنیـا ڕێـگای پێشـکەوتنی حیـزب و ڕێکخـراوەکان نییـە. بـە بـێ بەرزکردنـەوەی ئاسـتی گشـتیی ڕێکخـراو و هێـزی بڕوابەخـۆ و توانـای گشـتیی

رێکخراوەکـە لەهەمـوو ئاسـتەکانی خۆیـدا، رێبەریەکـی بەهێـز دەبێتـە دوڕگەیـەک لـە دەریایـەک لـە شـەپۆلی بەرامبـەر دژبـەردا. بۆیـە قاسـملوو وێـرای هەوڵـدان بـۆ بەرزکردنـەوەی ئاسـتی رێبەریـی حیـزب و پـەروەردەی کادیـر و رێبەرانـی داهاتـوو بنیاتـی پـەروەردەی گشـتی و سەرانسـەری لـە نـاو حـدکادا دامەزرانـد، کـە ئەمڕۆکـە بەداخـەوە، بـە گۆڕانێکـی زۆر کـەم درێـژەی هەیـە.

رێبەرانـی راستەقینە ئـەو کەسانەن کـە دەتوانـن هێزێکـی گشـتیی جـووڵان و دینامیکی پێشـکەوتن لـە نـاو رێکخراوەکانیـان و خەلـك پێـک بێنـن. ئەمـڕۆ یەکێـک لـە گرنگتریـن لێگـەر و چالشـی بـەردەم رێبەرایەتیـی حـدکا ئەوەیـە کـە:

- ئاستی توانا، پـەروەردە و چۆنیەتـی و کوالیتیـی کادرەکانـی خـۆی لـە هەمـوو ئاسـتەکانی ژیانـی حیزبیـدا بـەرز بکاتـەوە و
- خـۆی لـە رێبـەری مرەخـەس بـکا. بـەو واتایـە کـە نەوەیـەک پـەروەردە بـکا کـە بتوانـی بـە بـێ ئەویـش رێبـەری میراتەکـەی بـکا.

جێبەجێکردنـی ئـەو پێویسـتیانە بـە ئاسـتی مشـووری رێبەرانـی ئەمـرۆی حیزبـی دیموکـرات و ویسـتی ئـەوەی کـە ئەوانیـش وەک رێبوارانـی قاسـملوو دەیانهـەوێ چ میراتێـک دوای خۆیـان بەجـێ بێڵـن، گـرێ دراوە.

هونەری ڕێبەریی بەها و بایەخەکان
وتاری ٤

مرۆڤ لە ناخی خۆیدا هەست بە گرنگیی بایەخ و بەهاکان دەکات. شیکردنەوەی وردی بایەخەکان کارێکی ئەستەمە. بایەخ بابەتێکە کە بەزەحمەت بە شێوەی کۆنکرێت و دیاریکراو شرۆڤە دەکرێ. مژاری وا کەرەستەی بیرکردنەوەن. کەوابوو بیری کراوە پێویستی بە روونکردنەوەی مژارەکان هەیە. بۆ ئەوەی نەتەوەیەک ساز بکرێت، پێویستمان بە پێکهێنانی بەها و مژارە هاوبەشەکانە.
بەهاکان، کۆدەکانی مانیفیستی ئەخلاقی رێکخراون. بایەخەکان نیشان دەدەن کە رێکخراو باوەڕی بە چییە. دیاریکردنی بەهاکان دەبنە هۆی بەرزبوونەوەی ئاوات و خۆزگە و چاوەڕوانییەکان. ئەگەربایەخەکان پێشڤە نەچن، ئەمە وا دەکا کە ئەندامانی رێکخراوەکە سستی بکەن و خۆیان لە رێکخراو و ناوەندی بڕیاردان دوور بگرن. رێبەریی بایەخەکان لە بڵاوکردنەوە و وەشانیان لە ناو رێکخراوەکەدا دەست پێ دەکا. رێبەر دەبێ بتوانێ بنەماکانی بەهاکان بناسێ، هەست بە پێویستییان بکات و لە پێویستی و گرنگییان بگات. قاسملوو بە لەبەرچاوگرتنی ئەو راستییە، لە هەوڵی پێکهێنانی ناسنامە و بەها و کۆدەکانی هاوبەشی دیموکرات بوو، بۆ ئەوەی ئەندامبوون لە حیزبی دیموکراتدا هەڵگری پەیامێکی "ئەرزشی" بێت و هەمیش دیموکراتبوون ببێتە بەهایەکی گرنگ لە خەباتی نەتەوایەتیدا. وتەی قاسملوو کە دیموکرات شۆرشگێڕە و پێشمەرگە شۆرشگیڕیکی دیموکراتە دەشێ لەو روانگەیەوە ببیندرێ.
رێبەر دوو ئەرکی لە ناو رێکخراودا لە سەر شانە: یەکەم دەبێ هەلی پێشکەوتن

و سـەرکەوتن بـۆ ڕێکخراوەکـە پێـک بێنـێ. دووەم، دەبـێ جۆرێـک ڕێبەرایەتـی بـکات کـە هەڵـەکان بکاتـە پـردی بـە ئامانـج گەیشـتنی ڕێکخراوەکـە. بەشـی یەکـەم بەگشـتی بـە "سـتراتێژی" نـاو دەبـردرێ و ئەرکـی دووەم پێـی دەوترێـت "ئەرکەکانـی ئۆپێراتیـڤ" یـا ئەرکـی کردەکـی.

بەڕێوەبەریـی بایەخـەکان بـە واتـای دیاریکردنـی ناوەرۆکەیانـە. واتـە شـیکردنەوەی ئاسـۆی ڕێکخـراو، بەڕێوەبەریـی ئامانجـە کولتوورییەکانـی ڕێکخـراو (ئاسـتی سـتراتێژی)، وزەدان بـە ئاسـتی ئۆپەراتیڤـی ڕێکخـراو و جێگرکردنـی بەهـاکان بەکـردەوە و هەروەهـا بەنۆرمکـردن یـا داڕشـتنی پێوانـە بـۆ بەهـاکان. لـە چوارچێـوەی ڕێکخراوێکـدا بەهـاکان هەروەهـا پرسـێکی ڕێکخراوەیـی و ڕێکخسـتنین. بەهـۆی ئـەوەی کـە بایەخـەکان بـۆ تاکەکانـی نێـو کۆمەڵگـەی مرۆڤایەتـی گرینگـن. واتـاکان پێوەندییـان بـە هەسـتی تاکەکەسـەکانەوە هەیـە. بایەخـەکان وەک ژینـی مـرۆڤ وان کـە زۆرجـار دەبنـە هـۆی ڕێنوێنیـی مـرۆڤ بەبـێ ئـەوەی کـە کەسـەکە هەسـت پـێ بـکات یـان بـە زانینـەوە بڕیاریـان لـە سـەربدا.

ئـەو کەسـەی کـە ڕێبەرایەتیـی بەهـاکان دەکا، ناچـارە بەکـردار و شـێوەی ڕێبەریـی خۆشـیدا بچێتـەوە. بەپێچەوانـەی ڕێبەرانی نەریتی،شـێوازی ڕێبەری بەهاکان، شـێوازێکی بـە کۆمەڵـە. ڕێبـەری بەهـاکان، ڕێبەرێکـی خـۆ بـە ناوەنـدزان نییـە و ڕێبـەری دەکاتـە پردێـک بـۆ پێکهێنانـی هەسـت و بـاوەڕی هاوبـەش. لـە میتینگـی گـەورەی مەهابـاد، کـە لـەودا چالاکیـی ئاشـکرای حـدکا ڕاگەیەنـدرا، دوکتـۆر قاسـملوو لـە میتینگەکـەدا، لـە وەڵامـی خەڵکـدا کـە دروشـمیان دەدا: "بـژی قاسـملوو"، داوای لـە خەڵکەکـەدا دەکا دروشـمی وا نـەدەن و لـە جیاتـی زەقکردنـەوەی نـاوی ئـەو، دروشـمی "بـژی دیموکـرات بـدەن". ئـەو هەروەهـا بـۆ ئـەوەی تاکپەرسـتی هـەروەک لـە پێـڕەوی نێوخـۆی حـدکادا هاتـووە، بـە مەحکـووم دەزانـێ، داوا دەکات کـە وێنەکانـی لـە بنکـەکان و نووسـینگەکانی حیزبـی نەدرێـن. ئـەم نەریتـە ئەمڕۆشـی لەگـەڵ بـێ، لـە نـاو بنەماڵـەی دیموکراتـدا – هەرچەنـد بـە لاوازییـش بـێ – بەڕێـوە دەچـێ و کولتـووری تاکپەرسـتی و گەشەسـەندنی دێکتاتـۆری لـە نـاو حیزبـی دیموکراتـدا جێـگای خـۆی نەکردووەتـەوە و دەسـەڵات و ئاڵوگـۆڕی دەسـەڵات نەبووەتـە شـتێکی بنەماڵەیـی و میراتـی.

بەڕێوەبەریی بایەخەکان، شتێکی جیاواز لە بەڕێوەبەریی ڕێکخراو و دیاردەیەکی جیاواز لە خودی ڕێکخراو نییە. بەڕێوەبەریی بەهاکان پێوەندیی بە هەموو ڕێکخراوەکە و شێوازی ڕێبەرییەوە، ژینگەی ڕێکخراوەوە، کولتووری هەڵسوکەوتی ناوخۆیی و ڕووبەدەرەوەیی ڕێکخراوەوە هەیە و بە گشتی هەڵبژاردەکان، ئامانج و تاکتیکگەلی ڕێکخراو لە خۆی دەگرێ. بەڕێوەبەریی بایەخەکان دەبێتە هۆی ئەوەی کە ڕێبەران بە دڵ و گیان ئەرکی ڕێبەرایەتی جێبەجێ بکەن و وتە و کردەیان یەک بێ. ئەمەش دەبێتە هۆی گرێدراوەیی و دەروەستبوون بە ڕێکخراوەکەوە و هەرگاڤ لە کاتی گۆرانکاریگەلی ڕێکخراوەییدا بەرەورووی لێگەر و چالش دەبێتەوە. ڕێبەری بایەخەکان دەبێتە هۆی گۆڕانی کولتووری بەڕێوەبەری، گەشەکردنی ئاستی ڕێبەران و بەرپرسان و پێکهاتنی شێوازگەلی نوێ.

کەمتر کەسێک هەیە کە لە دەیەی هەشتای زایینیدا پێشمەرگەی دیموکرات بووبێ و دە سیمای دیموکراتی نەخوێندبێتەوە یا خود بە دیواری بنکە و مەقەرەکانەوە نەیبینیبێ. ئەو دە تایبەتمەندییە کە بە سیمای دیموکرات ناسراون، کۆدی ئەخلاقی و بایەخەکانی دیموکرات بوون، کە تا ئەمڕۆشی لە گەڵ بێت، بەهای گرنگ و جێی سەرنجن. قاسملوو وەک داهێنەری ئەو بنەما ئەخلاقی و تابلۆ ئێتیکییە لە ناو دیموکرات و بزاڤی نەتەوایەتیدا، ئەو بنەمایانەی هاوکات لەگەڵ گەشەسەندنی ڕێبەریی بەهاکان لە ژاپۆن و وڵاتانی ئورووپاییەوە هێنایە کوردستان و بەو شێوەیە ویستی ئاسەواری باشی بەجیهانیبوون و خۆ ڕێکخستن لە ناو بزاڤی کورد دا گەشە پێ بدا. بەداخەوە ئەمڕۆکە ئاسەوارێکی کردەکیی چالاکی زۆر بە سیمای دیموکراتەوە دیار نییە و سەرەرای ئاڵوگۆری زۆری کۆمەڵایەتی، هاتنە کایەی نەوەیەکی نوێ و گەشەکردنی گشتیی کۆمەڵگەش، دە سیماکەی دیموکرات تەنیا جاروبار ئاماژەیان پێ دەکرێت و هەوڵ بۆ دەوڵەمەندترکردن و قووڵترکردنەوەیان زیاتر وەک خەونێک دەچێ.

لێکۆڵینەوەکانی زانستی ڕێبەری دەیسەلمێنن کە زۆر لە تایبەتمەندییەکان لە هەموو بارودۆخێکدا بۆ ڕێبەر و ڕێبەری گرنگن. یەکەم ئەوە کە ڕێبەر دەبێ جێ بڕوابێت. دەبێ وەک قسەکانی خۆی بژیت. ڕێبەری تەنیا هەڵسوکەوتی فەرمی و

فەرمانـدان نییـە. رێبـەری جـۆری بوونـی مرۆڤـە. رێبـەری راسـتگۆ تەنیـا ئـەوەی راسـتە دەیڵـێ و مرۆڤـەکان کاتێـک بـڕوا بـە رێبـەر دەکـەن کـە وتەکانـی وەک دوکتـۆر سـادقی شـەرەفکەندی، جێگـرەوەی دوکتـۆر قاسـملوو دەڵـێ، "شـکڵێکی مـاددی و دەسـتگر بـە خۆیـەوە بگرێـت."

تایبەتمەندییەکـی دیکـە کـە بەپێـی هەمـوو لێکۆڵینـەوە زانسـتییەکان دەبـێ رێبـەر هەبێـت، ئەوەیـە کـە بزانـێ هێـزی ژێـر رێبەریـی خـۆی بـەرەو کـوێ رێبـەری دەکا. ئەوە کـە "واقعبیـن بیـن"، "چـاوەڕێ بیـن تـا بزانیـن چـی دەبێـت"، "هەڵوێسـتی خۆمـان دوای رووداوەکان دەربڕیـن"، "سـەرمایەگوزاری لەسـەر کەسـانێک کـە دڵنیـا نیـت، بـۆ حیـزب دەبنـە مـاڵ (وای دابنـێ دەبنـە دەروێشـی خـۆت) چـاک نییـە" ... و زاراوەگەلێکـی دیکـە کـە بەداخـەوە لـە مودەعیانـی جێنشـینی دوکتـۆر قاسـملوو دەبیسـترێن، رێبـەری نییـە بەڵکـو دێماگـۆژی و بەفیڕۆدانـی هێـز وتوانـای حیـزب و گەلـە. سـێیەمین تایبەتمەندیـی دیکـەی رێبـەری بایەخـەکان ئەوەیـە کـە ئـەو دەزانێـت چـی دەکات. بەرلـەوەی کـە بمانهـەوێ سـواری پاسـێک بیـن، دەمانـەوێ دڵنیـا بیـن لـەوەی کـە شـۆفێرەکە کەسـێکی جێـی بـڕوا، شـارەزا، تەندروسـتە و مـادەی هۆشـبەر یـان کحولـی بـەکار نەهێنـاوە. جیـا لـەوە دەمانـەوێ بزانیـن کـە پاسـەکە بـەرەو کـوێ دەبـات. داخـوا شـارەزای رێ و شـوێنی لێخورێـن بەتایبـەت لـە جـادە شـاخاوییەکانی کوردسـتاندایە یـان نـە. قاسـملوو خاوەنـی ئـەو سـێ تایبەتمەندییـە گرنگـە بـوو و بۆیـەش گرنگیـی میراتـی هـزری و شـێوازی رێبـەری ئـەو هەرچـی لـە مێـژووی تیـرۆری ئـەو دوور دەکەوینـەوە، زیاتـر دەردەکەوێـت و لـە نێـو حیزبـی دیموکـرات دا "بـێ قاسـملوویی" زیاتـر هەسـتی پـێ دەکرێـت.

رێبەرێـک بیهـوێ رێکخراوەکـەی بـەرەو داهاتـوو رێبـەری بـکات، دەبـێ خـۆی بـۆ رێبەریـی کولتـووری و چانـدی ئامـادە بـکات. بـۆ ئـەوەی بـەو ئامانجـە بگەیـن دەبـێ زاراوەی "کولتـوور و چانـد" لـە نـاو رێکخـراودا جـێ بگرێـت و لـە مەیدانـی کـردەوەدا خـۆی نیشـان بـدات. چانـد یـان کولتـووری رێکخراوەیـی چۆنیەتیـی هەڵسـوکەوتە، شـێوەی کارو چالاکیـی ئەندامانـی رێکخـراوە و ئەندامـان لـەو کولتـوورەدا خۆیـان لـە نـاو بنەماڵـەی خۆیـان هەسـت پـێ دەکـەن. لـە سـەردەمی رێبەرایەتیـی قاسـملوودا

بەشـێکی زۆر لـە باسـەکانی پێوەندیـدار بـە کولتـووری ڕێکخراوەیـی ڕێنیشـاندەر و ئایدیالـی ڕێکخراوەیـی و کۆمەڵایەتـی دەبینـدران. ئەمـڕۆ کێشـەی ڕێبـەری لـە نـاو حـدکادا لەوەدایـە کـە بنەماکانـی بایەخەکانـی جێـی بـاوەڕی ئەندامانـی بنەماڵـەی دیموکـرات و شـێوەی هەڵسوکەوتی ڕێبـەران لـە دژایەتـی لـە گـەڵ یەکتردان و حیزبـی دیموکـرات لـە نـاو قەیرانـی کولتووریـدا دەژیـت. قەیـران بـەو واتایەیـە کـە زۆر شـتی پێوەندیـدار بـە ژیانـی ڕێکخراوەیـی کـۆن بـوون و پێویسـتیان بـە گـۆڕان هەیـە. ئامانـج لـە ڕێبـەری ئـەوە کـە ڕێکخـراو گۆڕانـکاری بەسـەردابێت بەرلـەوەی کـە "ناچـار" بـە گۆڕانـکاری بکرێیـن.

بیسـت و پێنـج سـاڵ دوای تیـرۆری دوکتـۆر قاسـملوو و هاوڕێیانـی، ئەمـڕۆ لـە هەمـووکات زیاتـر حیزبـی دیموکـرات پێویسـتی بـە گفتگـۆی دۆزینـەوە، کۆنکرێتکردن و شـیکردنەوەی بنەمـا، بەهـا و بایەخەکانـی خـۆی هەیـە. لـە نەبوونـی بەها هاوبەشـەکان یـان بـە وتەیەکـی ڕوونـتر لـە قەیرانـی بایەخەکاندایـە کـە حیزبـی دیموکـرات تووشـی لێکدابـڕان، پەراوێزخـران و پەراوێزکەوتنـی ئەندامـان، لایەنگـران و چالاکانـی خـۆی بووە. لـە گفتگـۆی پێوەندیـدار بـە بایەخەکانـدا دەبـێ بـەردی بناغـەی بەهـا هاوبەشـەکان بـە شـێوەیەک دابرێژرێـن کـە زۆربـەی ئەندامانـی کۆمەڵگـە خـۆی تێیـدا ببیننـەوە و بـە بەهـای هاوبەشـی خۆیـان بزانـن. کۆمەڵگـە لـە دەوری بەهـا هاوبەشـەکاندا کـۆ دەبێتـەوە. بۆیـە دەشـێ جیـا لـە بەهـا تایبەتییـەکان، بەهـا هاوبەشـەکان بدۆزرێنـەوە و بەهێـز بکرێـن. ئەمـڕۆ جێـی خۆیەتـی بزانیـن داخـوا ئـەو کەشـەی بـە سـەر ڕیزەکانـی حیزبـی دیموکراتـدا حاکمـە، پرسـی بایـەخ و بەهاکانـە یـا خـود نەریتێکـی بەرژەوەندیخوازانـەی کەسـانێکە کـە وشـەی "گـۆڕان" بۆیـان ترسـناکترین دیاردەیـە؟

قاسملوو رێبەرێک بۆ پێگەیاندن
وتاری ٥

لە مێژووی کۆمەڵایەتیی خەڵکی کوردستاندا رێبەرانی زۆر دێن و دەڕۆن. لە ناو ئەو رێبەرانەدا نموونەی زۆرمان بەدەستەوە نییە کە توانیوبێتیان لەو هەلومەرجە سەختانەی خەباتی رزگاریخوازانەدا رێکخراوەکەیان خۆیان بە شێوەیەک پێ بگەیەنن کە بۆماوەیەکی درێژ سەرکەوتوو و جێی هیوای زۆربەی خەڵک بن. بەڵام د. قاسملوو بەو شێوەیە لە کاری خۆیدا سەرکەوتوو بوو. بە خوێندنەوەی شێوە و مێتۆدی رێبەریی قاسملوو بۆمان دەردەکەوێت کە فەلسەفەی رێبەریی ئەو لەسەر بنەمای بارهێنانی رێبەری پێگەیشتوو و دامەزراندنی کاری تیمی و بەکۆمەڵ بووە کە ئەمرۆش سەرەرای هەموو کەندوکۆسپەکانی سەر رێگای خەبات و هەموو ئەو رەخنانەی کە لەسەر رێبەرایەتیی حیزبی دیموکرات هەن، بە میراتگری لە قاسملوو و ناوی قاسملوو حیزبەکەیان رێبەری دەکەن.

ئەمرۆ لە هەلومەرجی سەرهەڵدانی هەرچی زیاتری پلۆرالیزمی سیاسی - کۆمەڵایەتی لە کوردستان، هیچ گارانتییەک نییە کە حیزبی دیموکرات هەروا بە جێی متمانە و سەرنجی خەڵک بمێنێتەوە. کەسان و رێکخراوی دیکە هەن کە لەوانەیە لە ناو کۆمەڵانی خەڵکدا بەرفراوانتر لە نفووزی ئیستای حدکا جێ خۆیان بکەنەوە.ئەوە هەلومەرجی سەختە کە وا لە مرۆڤ دەکا باشترین راندمانی هەبێت و بۆیە هیچکات لە مێژووی حیزبی دیموکراتدا، وەک ئێستا پێویست بە رێبەرانی کاریگەر نەبووە. لە ژیاندا هەرکەس لە ئێمە بە شێوەیەک رۆڵی رێبەری

دەگیرێت، بۆیە فێربوونی شێوازی قاسملوو فێربوونی مێتۆدی ژیانی ئەو وەک مرۆڤێک دەتوانێت یاریدەرمان بێت لە بەرەوپێشبردنی خەبات و گەشە سەندنی کەسایەتی خەباتگێردا.
قاسملوو لە شێوەی خەباتی خۆیدا رەساڵەتێکی تایبەتی هەڵبژاردبوو. بۆیە ئەگەر لە هاوڕێیان، هاوکاران و تەنانەت رکەبەرانی قاسملووش پرسیار بکرێت، وەڵامی هەموویان ئەوە دەبێت: کە ئەو لە پێناو ئامانجەکەیدا خۆی کردە قوربانی. ئەوەی کە قاسملووی لە زۆربەی هاوسەنگەران و قوتابییانی خۆی جیا دەکردەوە، بڕوای قووڵی بوو بەو بایەخ و نرخانە کە بۆ خۆی دای ڕشتبوون وهەروەها ئەو ئاسۆیە بوو کە لە ناو حیزبەکەیدا وێنا کردبوو. ئەو ڕێبەرانەی کە بڕوایان بە ڕێبازەکەی خۆیان هەیە، گرێدراوتر و دەروەسترن بە ئامانجەکانیان و لە کاتی داڕشتنی پلانی کارییاندا وێنەی گەورەیان لە پێش چاوە. کێشەی زۆر لە ڕێبەران ئەوەیە کە بۆخۆیان رەساڵەتێکی تایبەتیان هەڵنەبژاردووە. ڕێبەر واتە جووڵاندنەوەی ڕێبواران بۆ یەک ئامانج - بۆ ڕێگایەکی روون.
بۆ ئەوەی خەونێک وەدی بێت، پێویست بە باوەڕێکی قووڵ و ئیمان بەو باوەڕانە دەکات کە ڕووناکیدەری ڕێگەی جووڵانەوەن. کەسێک کە تەماشاچی تیمێکی سەرکەوتوویە،رەنگە پێی وابێت کە لەوانەیە رەمزی سەرکەوتنی ئەوان بە بوونی هێندێک ڕێنمایی و کارمەندی شارەزاوە گرێ دراوە. بە بێ ئەوەی کە ئەو شتانەی ئاماژە پێ کرا کەمرەنگ بکرێنەوە، بوونی ڕێبەر و ڕێنوێنێکی بەهێز کە بتوانێت وزەی پێکەوەبوون و بڕوابەخۆبوون لە ناو ئەواندا گەشە پێ بدات، سەرکەوتنی ئەو تیمەکارە بۆ درێژخایەن مسۆگەر نابێت. ئەوەی کە دەبێتە هۆی پێشکەوتنی ڕێکخستنێک تەنیا زانین و کارناسی نییە، باوەڕی قووڵ بە ڕێبازە. ئەوە باوەڕە کە کارسازە، باوەرە کە بەرهەمهێنەرە. بڕوای ڕێبەران یەکجار زۆر گرنگە، چونکە ئەوانن کە دەچنە ناو خەڵکەوە.
یەکێک لە وانەکانی قاسملوو بۆ درێژەدەرانی ڕێگاکەی مێتۆدە ڕێبەرییە راهێنەرانەکەی بوو. ڕێبەری لەو جۆرە، ڕێگای پێشکەوتن، سەرنجدان و کۆنسێنترێت (تمرکز) بۆ کارایی هێزەکان، هەموو چالاکییەکان بەرەو ئامانج ئاڕاستە دەکا. بەبێ

نفـووزی هەسـتیاری ڕاهێنـەر، باشـترین و بەهۆشـترین کادرەکانیـش سـەرکەوتنێکی ئەوتـۆ بەدەسـت ناهێنـن. ویسـتی سـەرکەوتن دەبـێ لـە کەسـایەتیی ڕێبـەردا بەهێـز بێـت و وزە بـە دەوروبەرەکـەی ببەخشـێ. ئەگـەر خوازیـاری کەمـال نەبـی، لەوانـی تـر باشـتر نابـێ. دیاریکردنـی ئامانجێکـی ڕوون وداڕشـتنی هێڵـە سـەرەکییەکانی پێگەیشـتن و شرۆڤەکردنـی ڕۆڵـەکان، ئەرکـی هـەر ڕێبەرێکـی بەمشـوور و لـێ هاتـووە.

ڕەنگـە لـە بەرچاوتریـن ڕەخنەیـەک کـە دەکـرێ لـە ڕێبەرانـی ئەمـرۆی حیزبـی دیموکـرات بگیـرێ، ئـەوە بـێ کـە ئـەوان پێیـان وایـە، ئامانجەکانـی حیـزب لای هەمـووان نـاسراون و دوای بڕیارەکانـی کۆنگـرە یـا خـود کۆمیتـەی ناوەنـدی و دەفتـەری سیاسـی پێویسـت بـە شـیکردنەوەیان نەبـێ و بڕیـارەکان بـەو شـێوەیەی کـە هەیـە دەشـێ جێبەجـێ بکرێـن. هەڵەیـەک کـە بووتـە هـۆی پێکهاتنـی مەودایەکـی زۆر نێوانـی ئەندامـان و بڕیاربەدەسـتان لـە حدزبـدا. ڕێبـەر دەبـێ ئامانجەکانـی بەجوانـی بـۆ هەمـوو کـەس شـی بکاتـەوە و ئەندامـان لـە بڕیـارەکان ئـاگادار بکاتـەوە. هەمـوو دانیشـتنێک دوای بڕیـاردان و باسـکردن لـە هـۆ و فەلسـەفەی بڕیـارەکان ئەندامـان ئاگادارتـر دەکات و هەسـتی هاوبـەش بـەرز دۆکاتـەوە و دوای هـەر کۆبوونەوەیەکـی لـەو چەشـنە ئەندامـان ئامادەتـر و بـە ورەتـر دەبـن بـۆ جێبەجێکردنـی ئەرکەکانیـان. دوکتـۆر قاسـملوو لـە مـاوەی ڕێبەریـی خۆیـدا، سـەرەرای هەلومەرجـی ئەسـتەمی ئـەو کات، بـەردەوام هەوڵـی داوە کـە هـەم ئەندامانـی ڕێبـەری و هەمیـش سـەرجەم کادر و پێشـمەرگەکانی حیـزب لـە بڕیـارەکان و پرۆسـەی بڕیـاردان ئـاگادار بکاتـەوە و ئاسـتەکانی خـوارەوەی ئـۆرگان بەشـداری بـکات لـە ڕەوتـی بڕیاردانـدا.

ئـەوەی کـە لـە دەورانـی ڕێبەریـی قاسـملوودا بـوو بەهـۆی سـەرکەوتن و پێشـڤەچوونی حیزبـی دیموکراتـی کوردسـتانی ئێـران، هەسـتی زۆر بـۆ پێکهێنانـی سیسـتەمی ڕاهێنـان و ئـەو سیاسـەتانەی بـوو کـە هاوتەریـب بـوون لـە گـەڵ بۆچوونـی زۆرینـە بـۆ ئـەوەی هەمیشـە بـۆ کۆمەڵگـە و چارەسـەری سیاسـی باشـترین ئاڵتەرناتیڤـی پـێ بێـت. ئەگـەر مـرۆڤ بیهـەوێ تەقـە لـە خاڵێـک بـکات، دەبێـت ناوەراسـتی ئەوخاڵـە بکاتـە نیشـانە. گـەر مـرۆڤ سـیلە لـە خاڵـی ناوەراسـت بگرێـت و تیرەکـە بـە هەڵـە بـڕوات، دیسـانیش لـە ئامانجەکـە کەوتـووە. بـەڵام ئەگـەر هەمـوو ئامانجەکـە نیشـانە بگرێـت، لەوانەیـە

تیرەکـەی سـەر بـکات. فەلسـەفەی قاسـملوو لـە دیاریکردنـی ئامانجـی دوارۆژی حیـزب، دروشـمە سـتراتیژییەکەیدا، قـەوارە و دامودەزگاکانـی حیزبـی نیشـانەکردنی ناوەڕاسـتی خاڵەکـە و فۆکۆزکـردن لەسـەر ئـەو ئامانجانـە بـوون کـە بـۆ حیـزب ناسـنامەخوڵقێنەر و بەهاکانـی هەمـوو چیـن و توێژەکانـی کۆمەڵگـە بـە بایەخەکانـی خـۆی دەزانـی. ئامانجـی ئـەو بـەرەو دوارۆژ بـوو.

مرۆڤـی بـێ ئاسـۆ و چـاوەڕوان، لـە نـاو دەچێـت. لێگـەر و چالشـێک، کـە ئەمـرۆ ڕێبەرانـی دیموکـرات لـە گەڵـی بـێ ئاسـۆیی سیاسـی و کۆمەڵایەتـی بەهێزە کـە بتوانێت قاسملووئاسـا ڕەچەڵـەک شـکێن و هەرلەوکاتـەدا جێـی سـەرنجی کۆمەڵانـی خەڵکیـش بێـت. لـەو سـەردەمەدا دەبـێ ڕێبـەران بـە ئاسـۆبینین و بۆچوونـی بەهێـز بـن، دەنـا لایەنگرانـی خۆیـان بـەرەو هەڵدێـری نسـکۆ دەبـەن. گـەر جگـە لـە شـانازییەکانی ڕابـردوو شـتێکیان بـۆ بەرزکردنـەوەی ورەی لایەنگرانیـان لـە کاتـی تەنگانـەدا بەدەسـتەوە نەبێـت، بیروبـاوەڕی لایەنگـران لـە کاتـی وادا ناتوانـن لـە بەرامبـەر لێگەڕ و چالشـەکاندا خـۆ ڕابگـرن. قارەمانانـی سـەرەکیی خەبـات دەزانـن کـە لەڕەوتـی خەباتـی درێژخایەنـدا زۆرجـار بەناچـاری تووشـی شکسـت دەبـن، بـەڵام ئـەوان بـە دەیانجـار خـەون و ئاواتەکانـی خۆیـان لـە بەرچـاوی خۆیـان دەژیێننـەوە تاکـو بتوانـن کۆسـپەکانی بەردمیـان تەخـت بکـەن و بەهێـزو گـوڕەوە بـەرەو سـەرکەوتن بـڕۆن.

ئەمـرۆ زۆر پێویسـتە ڕێبەرانـی ئێمـە بـە بۆچوونەکانـی خۆیانـدا بچنـەوە و ڕێگاکانـی گەیشـتن بـە ئامانـج بخەنـە بـەر بـاس و گفتگـۆ و بەشـێوەیەکی کۆلێکتیـڤ نەخشـە ڕێـگای سـەرکەوتن دابرێژێـن. بـە تێپەربوونـی کات، گەیشـتن بـە سـەرکەوتن یـان لـە نیـوە ڕێگـەدا بەجـێ مان،بـەوەوە بەسـتراوەتەوە کـە ڕێبەرانـی حیزبـی دموکـرات چـۆن دەتوانـن بیروبـاوەڕی سیاسـیی خۆیـان بکەنـە هاندەرێکـی بەهێـز و یەکگرتـوو بـۆ ئەندامـان و لایەنگرانیـان. دوا قسـە ئـەوە کـە گەڕانـەوە بـۆ دواوە و باسـی سـەرکەوتنەکانی قاسـملووکردن بـەس نییـە، دەبـێ بۆخۆمـان پلەکانـی سـەرکەوتن ببڕین و بزانیـن نـە سـەرکەوتن هەتـا هەتاییـە و نـە شکسـت و دانپێنـان بـە سـەرنەکەوتوویی و شکسـتی مەرگهێنـەر.

ڕێبەری ڕاستەقینە توانای دەوروبەرەکەی بەرز دەکاتەوە
قاسملوو و پەروەردەی کادر
وتاری ٦

لە پشت هەر مرۆڤێکی بەتواناوە، کەسانی بەتوانای دیکەی نادیار هەن (پەندی چینی)

جیهان لەسەر بنەمای یاسای ئانترۆپی یان لە ناوچوون دامەزراوە. مرۆڤ تەنیا بوونەوەرێکە کە دەتوانێ لە بەرامبەر ئەو دیاردەیە ڕابوەستێ و لەناوچوونی خۆی کۆنترۆڵ بکا و ڕێگای ئاوەدانکردنەوە و سەرکەوتن بە سەر ئەو یاسایە بدۆزێتەوە. جیهان بە دەستی ئەو مرۆڤانە ئاوەدان دەکرێتەوە کە وەرەیان بەرزە، ئاواتەکانیان لە ئاسۆی دوورەوە دەفڕن و مێشکیان پەروەردە کراوە و دڵیان پڕە لە خۆشەویستیی ژیان و دەستی بەتوانا و هەڵسووڕیان هەیە.

لەبەر ئەوەی کە مرۆڤ لە ژیاندا تووشی کەندوکۆسپی زۆردەبێ، کەسانی ژێر بەتوانا ڕێگای پڕکەندوکۆسپی ژیان بەتەنیا نابڕن و هەوڵ دەدەن هاوڕێی ڕێگا بۆ خۆیان بدۆزنەوە و لە توانای خۆیان بۆ یارمەتیدان و دۆزینەوەی توانای هاورێیانیان، کەڵک وەردەگرن. بۆ ئەوەی ئەوانیش بەتوانا و سەرکەوتوانە ڕێگاکە ببڕن. دوکتۆر قاسملوو ڕێبەرێک بوو لەو چەشنە. ئەو هەوڵی دا، خەباتی کرد بۆ ئەوەی لەو ڕێگایەدا کەسانێک پەروەردە بن، پێ بگەن و خەڵکانی دیکەش پێ بگەیەنن.

قاسملوو هەروەک لە وتەکانیدا لە سیمیناری "باسێک لە سەر ڕێبەری و

مودیریـەت و کورتـە مێـژووی ڕێبەرایەتیـی حیـزب" لـە بەهـاری ١٩٨٩دا، چەنـد مانـگ بـەر لـە شـەهیدبوونی دەردەکەوێـت، کەسـێک بـوو کـە ڕەمـزی سـەرکەوتنی لـە بوونـی بەڕێوەبەرانـی بەهـۆش و کـۆ کردنـەوەی تواناکان لـە دەوری خۆیـدا دەزانـی. بـە وتـەی ماکیاوێلـی: " یەکـەم شـێوازی بەراوردکردنـی هۆشـی ڕێبـەر، سـەیرکردنی کەسـانی دەوروبـەری ئـەو ڕێبەرەیـە." بـە بـڕوای قاسـملوو و ڕێبەرانـی گـەورە و بەڕێوەبەرانـی سـەرکەوتوو لـە توانـا و شـارەزایی خەڵکانـی دیکـە ناترسـن. بەڵکـو لـەو بڕوایـەدان لـە جیهانێکـدا کـە دەبـێ بـە کەمتریـن نـرخ زۆرتریـن دەسـکەوت وەدەسـت بێنـن، دەبـێ تیمێکـی بـە توانـا پێکـەوە بنێـن.

ئەنـدرۆ کارنگـی (Andrew Carnegie) بـازرگان و یەکێـک لـە ڕێبەرانـی ڕێکخـراوە خێرخوازییەکانـی ئەمەریـکا لـە سـەرەتای سـەدەی ڕابـردوودا دەڵێـت: " هەنـگاوی گـەورە لـە پێنـاو گەشـەپێکردن و بەرزبوونـەوەی ئاسـتی کەسـایەتیی خـۆت، زانینـی ئـەو ڕاسـتییەیە کـە تەنیـا بـە کاری بەکۆمـەڵ و وازهێنـان لـە سـەرەڕۆیی، دەتوانـی هـەر ئەرکێـک بـە باشـترین شـێوە بـە ئەنجام بگەیەنـی". ناوبـراو ئاواتـی ئـەو بـوو کـە لـە سـەر گۆڕەکـەی بنووسـن: " لـەم گـۆڕەدا کەسـێک ئارامـی گرتـووە کـە ئەوەنـدە بەمشـوور بـوو، پشـتی بـە کەسـانێک دەبەسـت کـە لـە خـۆی شـارەزاتر بـوون". ئەسـڵی "داڕشـتنی پـلان و بڕیـاردان لـە هەمـوو ئۆرگانەکانـی حیزبیـدا بـە کۆمەڵـە و تاکـڕەوی و سـەرەڕۆیی لـە نـاو حیزبـدا جێگـەی نییـە"، کـە لـە پێـڕەوی ناوخـۆی حـدکادا هاتـووە، لـەو بـاوەڕەی قاسـملووە سـەرچاوەی دەگـرت.

بـە چاوخشـاندنێک بـە ڕەوشـی سـەرکەوتووترین ڕێکخراوەکانـی جیهـان و ڕۆژهەڵاتـی ناوەراسـت و تەنانـەت ڕێکخـراوە کوردستانییەکانیشـدا بۆمـان دەردەکـەوێ کـە سـەرکەوتن کاتێـک مسـۆگەرە کـە ڕێکخـراو لەجیاتـی پشـت بەسـتن بـە تاکـە ڕێبەرێـک، خاوەنـی ڕێبەرایەتییەکـی بەهێـز و بەکۆمـەڵ بـێ. سـەرکەوتن هیـچ کاتێـک لەنـەکاو و بـە شـانس و بەخـت نایەتـە دی. سـەرکەوتووترین ڕێکخـراوەکان ئـەو ڕێکخراوانـەن کـە ڕێبەرانیـان لـە توانـا و بەڕێوەبەریـی کەسـانی شـارەزا و بەتوانـا کەڵـک وەردەگـرن. بـە وتـەی فرێـد مانسـک جۆنیـوۆر (Fred A. Manske) "باشـترین ڕێبەرئەوەیـە کـە هاوکارەکانـی وا پـەروەردە بـکا کـە لـە بـواری زانیـاری و تواناوە لـە خـۆی چاکـتر بـن".

جۆن ماکسوێل (John maxwell) کە یەکێک لە بەناوبانگترین نووسەر و مامۆستایانی رێبەرییە لەم پێوەندییەدا دەڵێ: "سەرکەوتنی رێبەر بەپێی ئاستی کەڵکوەرگرتنی لە توانای دەوروبەرەکەی پێناسە دەکرێت".

لە شێوەی پەروەردە و هەڵسوکەوتی قاسملوو لەگەڵ هاورێیانیدا ئەو فەلسەفەیە بەروونی بەرچاو دەکەوت کە " ژمارەی "یەک" کەمتر لەوەیە بە سەر "ژمارە"کانی تردا سەربکەوێ. بۆیە لە هەموو کردەوەیەکدا، چ لە ئاستی رێکخراوەیی وچ ئاستی رێبەری و جێبەجێکردنی ئەرکەکانیدا هەوڵی داوە کەسانیکی شارەزا لە دەوروبەری خۆی کۆ بکاتەوە،پێیان بگەیەنێ تاکو ببن بە رێبەری دوارۆژ.

ئەمرۆ بەهۆی هەلومەرجی داسەپاو بەسەر بزاڤی نەتەوایەتی لە رۆژهەڵاتی کوردستاندا و قەیرانی بڕوا و رێبەری لە ناو حیزبەکانی رۆهەڵاتی کوردستان، بەتایبەت حیزبی دموکراتدا، کاری بەکۆمەڵ و کەڵکوەرگرتن لە توانای شارەزایان و پسپۆران سەرەرای بەرزبوونەوەی ئاستی تێگەیشتوویی و پێگەیشتوویی و شارەزایی ئەندامانی کۆمەڵگە، لە ئاستێکی زۆر نزم و لاوازدایە. مێژوو، فەرهەنگ و دابونەریتی کوردی دژی کاری بەکۆمەڵ نین. گلەیی زۆربەی شاعیران و نووسەرانی کورد لە نەبوونی یەکیەتی لە نێوان ریزەکانی کورد و رێبەرانیانە. سەرەرای هەموو ئەوانە لە مێژووی کورد و کوردستاندا کۆمەڵ و رێکخراو بەپێی هەلومەرجی سەردەمی خۆی جێگای تایبەتی هەیە.ئەی ئەوانە کورد نەبوون کە بەکەمترین کەرەستە و ئیمکاناتەوە، بە رێبەرایەتیی سمایل ئاغای شکاک (سمکۆ) بەشێکی هەرە زۆری باکوری ڕۆژهەڵاتی کوردستانیان رزگار کرد و بۆ چەندین ساڵ حکوومەتێکی سەربەخۆیان دامەزراند.ئەوە هەر بەرهەمی کاری گرووپی بوو کە حیزبی دیموکراتی کوردستان لە ماوەی شەش مانگ دوای دامەزرانیدا بتوانێت کۆماری کوردستان دامەزرێنێت، و بەرهەمی کاری گرووپی بوو کە حیزبی دێموکرات دوای پاشەکشەی نزیک بە سی ساڵ، دیسان توانیی لە سەرانسەری کوردستاندا ببێتەوە هێزی پێشرەو و بە رێبەرایەتیی قاسملوو بوو کە ئەو حیزبە بە هەڵبژاردنی دروشمی پێشکەوتنخوازانە، ناسنامەیەکی تایبەت و سەربەخۆ بە حیزبی دیموکرات ببەخشرێت.

هەروەک لە پەندێکی چینیدا هاتووە: " پشتی هەر مرۆڤێکی بە توانا، کەسانی بەتوانای دیکەن کە نابینرێن"، لەراستیدا کاری بەکۆمەڵ مەرجی سەرەکیی هەموو سەرکەوتنێکە.

بیست و پێنج ساڵ دوای قاسملوو، ئەندامەتی لە دەستەی ڕێبەریی حیزب بووەتە بایەخ و بەها، و بەهای ڕێبەری لە ئاستی گشتیدا دابەزیوە. چالش و لێگەرێک کە ئەمرۆ لە بەرامبەر ڕێبەریی حیزبی دیموکراتدا هەیە، ئەوەیە کە چی بکرێ تاکو شوێنی ئەو بایەخانە بگۆردرێت و بزانرێت کە "پرسیاری سەرەکی لە بوونی گرووپەکاندا نییە، بەڵکو پێوەندیی بەوەوە هەیە کە ئەندامانی تیمی بەرێوەبەری چۆن دەتوانن کاریگەرتر بن و بەشداری بکەن لە سەرکەوتنی گشتیدا." وەبیرهێنانەوەی ئەو راستییەش جێی خۆیەتی کە بە وتەی لیندون جانسۆن، سەر کۆماری کاتیی وڵاتە یەکگرتووەکان "هیچ کێشەیەک نییە کە نەتوانین پێکەوە چارەسەری بکەین، بەڵام زۆر کەمن ئەو کێشانەی کە بەتەنیایی و بە یەک کەس و لایەن چارەسەر دەکرێن.

گۆڕینی کۆمەڵگە پێویست بە بیرکردنەوەی جیاواز دەکات

وتاری ٧

نووسەری ئەمەریکایی زیگ زیگلار (Zig Giglar) دەڵێت: " زۆریی بەهرەی تۆ،رەمزی سەرکەوتنی تۆیە". بە بۆچوونی دوکتۆر قاسملوو، سەرکەوتنی ڕێبەر واتا زۆرترین کەڵکوەرگرتنی هاورێیانی لە بەهرەکانی ئەو. بۆیە دوکتۆر قاسملوو بۆ ئەوەی بتوانێ ئاستی زانیاریی گشتی لە ناو ئەندامانی ڕێبەریدا بەرز بکاتەوە و لە لایەکی دیکەوە ئاستی بەشداری لە کاری ڕێبەریدا بەرفراوان بکات، هەوڵی دا بە دوو شێوەی ئاسۆیی و ئەستوونی ئەو کارە ئەنجام بدات: لە لایەک بە جێگرکردنی ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی و دەفتەری سیاسی لە پێڕەوی ناوخۆیی حیزبی دیموکراتدا ئاستی بڕیاردانی سیاسی لە بازنەیەکی چەند کەسییەوە بۆ تیمێکی چەندین کەسی بەرفراوانتر کرد و لەلایەکی دیکەوە هەوڵی دا ئەرکی ڕێبەری بکاتە کارێکی تیمی تا ژمارەیەکی زۆرتر تێدا بەشداری بکەن و لە پرۆسەی بڕیاردانی سیاسی و ڕێبەریکردنی جووڵانەوەدا خاوەن دەنگ بن. ئەو بە پێکهێنانی دەفتەری سیاسییش، هەوڵی دا کە جێبەجێکردنی بڕیار و ئەرکە سیاسییەکان لە ناو حیزبدا "نەهادینە" بکات. هەروەها بۆ ئەوەی کە بازنەی ڕێبەری، بازنەیەکی داخراو نەبێت، زانیاری و شارەزایی پرۆسەی بڕیاردان بە شێوەی پرۆسەیەکی پەروەردەیی لە ناو حیزبدا جێ بگرێ، و هەروەها لە توانای کەسانی دیکەش کەڵک وەربگیرێت، لە پێڕەوی ناوخۆی حیزبدا راوێژکار یان موشاویری کۆمیتەی

ناوەندییش دیاری کران، کە هەرچەند رۆڵی راستەوخۆیان لە بڕیارداندا نەبوو، بەڵام ئاڵقەیەکی بەهێزی پێوەندی بوون بۆ سووڕانی ئەزموون و شارەزایی رێبەری لە ناو کۆمەڵگەیەکی نەرتیدا. لەو پێوەندیەدا ئاندرێ کارێنگی (Andrew Carengie) قسەیەکی سەرنجراکێشی هەیە، دەڵێت: "دەمەوێ لە سەر بەردی گڵکۆکەم بنووسرێت: لێرەدا کەسێک خەوتووە کە لەبەر بەپەرۆشی و خەمخۆریی، بەردەوام پشتی بە کەسانێک دەبەست کە لە خۆی شارەزاتر و زاناتر بوون." ئاواتی بەرزی قاسملوو ئاوا بوو.

سی.جێن والکێس (C. Gene Wilkes) لە پەرتووکی مەسیح (Jessus on Leadership) لە روانگەی رێبەرییەوە نیشان دەدات کە هێزی رێبەری تەنیا پێوەندی بە جیهانی بازرگانی و سیستەمەکانی سیاسی ئێستاکەوە نییە، بەڵکو خاوەنی مێژوویەکی دوورودرێژە. بە هەڵسەنگاندنێکی خێرای کرداری قاسملوو لە ماوەی نزیک بە بیست ساڵی سکرتێری گشتیی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێراندا، دەتوانین بڵێین لە روانگەی قاسملوویەوە:

- تیم یان ئۆرگان بریتییە لە کەسانێک، کە کۆی گشتیی ئەوان، سەرچاوەکان، بیرورا و تواناکانیان زیاتر لە تاکەکەسە
- تیم توانایی رێبەر زیاتر دەکات و دەبێتە هۆی کەمکردنەوەی کەموکورتییەکانی. هێز و لاوازی لە کاری تاکە کەسیدا زیاتر بەرچاو دەکەوێت.
- تیمەکان دیمەنگەلی جۆراوجۆر لە پێویستییەکان و رێگاکانی گەیشتن بە ئامانجە دیاریکراوەکان روونتر نیشان دەدەن و دەبنە هۆی ئەوەی کە ئەندامان هەلی هەڵبژاردنی زیاتریان هەبێت.
- لە کاری تیمیدا هەموو لە سەرکەوتن و شکستدا بەشدارن. ئەمەش دەبێتە هۆی پەروەردەی راستینی تاکەکان و ئەندامانی رێکخراوەکەش لێک نزیک دەکاتەوە.
- تیمەکان کە لە حیزبی دیموکراتدا بە ئۆرگانەکان ناسراون دەبنە هۆی ئەوەی کە رێبەران بەرپرسی کاروباری خۆیان بن.
- تیمەکان بە شێوەیەکی ئاسانتر لە تاکەکەس دەتوانن ئەرکەکانیان جێبەجێ

بکــەن
قاسـملوو لـەو بڕوایـەدا بـوو، ئەگـەر مـرۆڤ بیـەوێ بـە توانـا بـێ و ئـەو کارەی کـە وەک "نامومکیـن" دەبینـدرێ، مومکینـی بـکات، دەبـێ لـە ئۆرگانێکـدا ڕێـک بخرێـت. بۆیـە وەک مەرجـی ئەندامەتـی لـە نـاو حیزبـی دیموکراتـدا دەبـێ هەرکەسـێک لـە ئۆرگانێکدا ڕێـک بخـرێ. ئـەم مـژاره لەوانەیـە لای خوێنـەر زۆر ئاسـایی بـێ، بـەڵام راسـتییە. تاکەکـەس لـە کێبەرکێیەکەدایـە، بـەڵام ئـەوە گـرووپ و تیمەکانـن کـە دەیبەنـەوە.
دوای کارەسـاتی تیـرۆری دوکتـۆر قاسـملوو و دوکتـۆر سـەعید، بازنەی کۆمیتـەی ناوەندی و هەڵبژاردنــی راوێــژکاری کۆمیتــەی ناوەنــدی زۆرتــر بەمەبەســتی مســۆگەرکردنی درێژەدانـی ئەندامەتیـی ئەندامانـی سـەرەکیی ڕێبـەری بـوو. کولتووریـک کـە قاسـملوو بــۆ جێبەجێکردنــی دەســەڵات پێکــی هێنــا، بــووە بــە دیموکراســییەکی ئۆلیگارشــی بــۆ هەڵبژاردنــەوەی دووبــارەی بازنــەی ســەرەکیی دەســەڵات. ســەرەرای بوونــی ئــەو تایبەتمەندییانـە لـە ڕێبەریـی قاسـملوودا، بۆچـی کەسـانێک کـە خۆیـان بـە قوتابیـی قاسـملوو دەزانـن، زۆرجـار تـا ئاسـتی سـێکتاریزم تاکـرەوی دەکـەن؟ بـە بڕوای نووسـەری ئـەو دێرانـە لـەو پێوەندیـەدا چەنـد هـۆ هـەن کـە شرۆڤەکردنـی ناوخۆیـی و دەروون ڕێکخراوەیـی یاریـدەرە لـە تێپەڕاندنـی ئـەو کۆسـپانەدا:
١. خۆویستی
کـەم کـەس هـەن قبـووڵ بکـەن کـە ناکـرێ هەمـوو کارێـک وهەمووجـارێ بـە تاقـە کەسـێک بکـرێ. پرسـیار ئـەوە نییـە کـە داخـوا دەتوانـی ئـەو کارە بـە تەنیایـی ئەنجام بدەیـت، بەڵکـو کێشـەکە لەوەدایـە کـە کـەی ئەندامانـی ریبـەری دەتوانـن ئـەو راسـتییە قەبـووڵ بکـەن کـە ئـەوان تاکـە رزگاریـدەری گەلـی کـورد نیـن و تەمەنـی زۆر و ژیانـی درێـژی پێشـمەرگایەتی وزەی داهێنـان و تێگەیشـتن لـە سـەدەی راگەیاندنـی لـەوان بڕیـوە. ئانـدرێ کارێنگـی (Andrew Carengie) لـەو پێوەندیـەدا وشـیارمان دەکاتـەوە و بــەم شــێوەیە ڕێبــەران ڕێنوێنــی دەکات: " هەنــگاوی مــەزن بــۆ گەشــەکردن و پێشـکەوتنتان دەبـێ پشـت بـەو راسـتییە ببەسـتێ کـە لـە جیاتـی تاکـرەوی، دەتوانـن بـە یارمەتیـی کەسـانی دیکـە، ئەرکەکانتـان جوانـتر جێبەجـێ بکـەن."
بـۆ ئەنجامدانـی ئەرکـی گرنگـی نەتەوایەتـی و وەدیهێنانـی یەکیەتیـی نەتەوایەتـی،

پێویستە واز لە خۆویستی و تاکڕەوی و خۆ بە مێحوەر دیتن بهێنرێ. ڕێبەرایەتیی حیزب دەبێ هەوڵی جیدی بدات بۆ ئەوەی بنەماڵەی دیموکرات یەک بگرێتەوە.

٢. ترس و هەستنەکردن بە تەناهی

لە ماوەی بیست و پێنج ساڵی رابردوودا زۆر لە ڕێبەرانی حیزب بە هۆی ترس لە هەڵە و شکست و نیگەرانی لە مەترسی نەیانتوانیوە حیزبی دیموکرات بەهێز بکەن و بۆیە ئۆرگانەکانی حیزب لە جاران لاوازترن و نەیانتوانیوە کادری زیاتر بۆ ڕێبەری چ لە ئاستی ئۆرگانەکاندا و چ لە ئاستی ڕێبەریی سیاسیدا پەروەردە بکەن. لێرەدا راستیی ئەو قسەیەی ماکیاوێلی، سیاسەتوانی سەدەی شانزدەمی ئیتالیامان بۆ دەردەکەوێ کە وتوویەتی: "یەکەم شێواز بۆ زانینی ئاستی هۆش و ژیریی ڕێبەران، ئەوەیە کە بزانین چ کەسانێک لە دەوروبەریاندا کۆ بوونەتەوە". لە کوردەواریی خۆشماندا پەندێکی پێشینان دەڵێت: "گەر دەتەوێ کەسێک بناسی، سەرەتا دۆستەکانی بناسە. "

ترس و هەستننەکردن بە تەناهی (امنیت) بەرلەوەی کە بەرهەمی لێکدانەوەی لاواز یا خود ئاستی نزمی تێگەیشتنی سیاسی - کۆمەڵایەتی بێت، بەرهەمی کۆبوونەوەی کەسانی لاواز و بەرژەوەندی پارێز لە دەوروبەری ڕێبەریدان. تەنیا ڕێبەرانی خۆڕاگر دەتوانن وزەی و هێزی ئەرێنی بە دەوروبەری خۆیان ببەخشن. بەواتایەکی دیکە ڕێبەرانی دوودڵ بە دوو هۆ سەرناکەون: یان دەیانەوێ لەسەر هەموو شتێک کە بەرپرسایەتییان هەیە، چاوەدێری بکەن یا خود ترسی ئەوەیان هەیە لە لایەن کەسانێکەوە کە لەوان شارەزاترن، جێگایان پێ لێژ بکرێ. هەر چۆنێک بێت، ئەو ڕێبەرانەی کە توانا و لێهاتوویی ڕێکخراو بەکار بێنن،رەنجی چالاکانی ناو ڕێکخراوەکە بەفیڕۆ بدەن، ناتوانن حیزب و ڕێکخراوەکەیان بەرەو سەرکەوتن بەرن.
دکتۆر قاسملوو بەپێچەوانەی ئەم جۆرە ڕێبەرانە، لەو بڕوایەدا بوو کە: ئێمە

نەتەنیا دەبێ هەموو هێزی فیکریی خۆمان بەکار بەرین، بەڵکوو دەبێ لە هەموو تواناییەکانی دیکەش کەڵک وەرگرین بۆ ئەوەی بە بەرزترین ئاستی رێکخراوەیی و بەهرە لە هێزی مرۆڤی خۆمان بگەین."

٣. ساویلکەیی
یەکێک لە راوێژکارانی بەناوبانگی کۆشکی سپی جان گیگان (John Ghegan) ئەم نووسراوەیەی لەسەر مێزی کارەکەی دانابوو کە : "ئەگەر بڕیار بێ سەرلەنوێ کارێک بکەم،دیسان پشت بە یارمەتیی کەسانی تردەبەستم". ئەم نووسراوەیە رەوشی گرووپی سێیەم نیشان دەدات کە گرنگی بە سەرکەوتن نادەن و کاری رێکخراوەیی وبەرپرسایەتی بە جیدی ناگرن. ئەوان لە رووی ساویلکەییەوە بڕوایان بە سەرکەوتن نییە، بۆیە بەتەنیا دەست بۆ هەندێک کار دەبەن.

رزگاری لەو جۆرە کەسانە لە ناو رێکخراودا دەبێتە هۆی پێشکەوتنی سەرانسەریی رێکخراوەکە. ئەوان تێ دەگەن کە ئاواتەکانیان لە تواناکانیان زیاترن. ئەوان دەزانن کە بە تەنیایی بە ئامانج ناگەن، بۆیە هەوڵ دەدەن خۆیان لە گەڵ هەلومەرج بگونجێنن. ئەوان بە پێکهێنانی رێکخراو و تیمی جۆراوجۆر سەرکەوتن مسۆگەر دەکەن. بەڵام هەندیکی دیکە تووشی مەرگەسات دەبن و قەت بە ئامانجەکانیان ناگەن. کۆنگرەی چوار و هەشتی حیزبی دیموکرات و چارەنووسی پێڕەوانی کۆنگرەی چوار و هەروەها شێوەی خۆرێکخستن و بەهێزکردنی رێبەریی حیزب و رێکخراوەکانی حیزبی لە دوای کۆنگرەی هەشتی حدکا، نیشانەی هێز و ورە و ئاسۆبینیی دوکتۆر قاسملوو بوو و نموونەیەک بوو لە گرنگیی ئامانج لە بەرامبەر بەرژەوەندیی تاکەکەسی و کورتخایەندا.

٤. تایبەتمەندی
قاسملوو کەسێک بوو کە گرنگییەکی زۆری بە پەروەردە لە هەموو بوارەکانی ژیانی حیزبیدا دەدا. لە بەرامبەردا دوای کارەساتی میکۆنۆس پەروەردە و فێرکردن و

بەشداریی ڕێکخراوەیی لە پێناو گەشەسەندنی کولتووری ڕێکخستن لە ناو حیزبدا، پێگەی خۆی لە دەست دا. لە پووشپەڕی ٢٠٠١ کە بۆ ئەنجامی هەندێک ئەرکی حیزبی سەردانی دەفتەری سیاسیی حدکام کرد، پرسیارم لە یەکێک لە ئەندامانی دەفتەری سیاسیی ئەو کاتی حیزب کرد کە بۆچی هیچ فێرگەیەک و پرۆگرامێکی پەروەردەیی بۆ پێشمەرگە دانەنراوە، بۆ ئەوەی هەم لە ژیانی کەمپنشینییان بەسوود بێ و هەمیش حیزب بۆ دوارۆژ کادر و ڕێبەری پێویست پەروەردە بکات. لە وەڵامدا وتی: "پەروەردەی ئەو کەسانە کارێکی بێ واتایە، چونکە دوای یەک دووساڵ کە لێرە شت فێربن، لە ناو حیزبدا نامێنن و نابنە ماڵ بۆ حیزب."
هەندێک کەس بەگوێرەی تایبەتمەندیی کەسیی خۆیان، بڕوایان بە پێکهێنانی گرووپ و پەروەردەکردن نییە. ئەمانە تەنیا لە کاتی تەنگەژەدا ڕوولە ئەندامان دەکەن و ئەندام و ڕێکخراو وەک کەرەستەیەک بۆ پاراستنی پێگەکەیان دەبینن. قاسملوو ڕاست بە پێچەوانە بوو. لە بەرامبەر هەر لێگەڕێک و بۆ هەر ئامانجێک بە دوای کەسانی شارەزا و لێهاتوودا دەگەڕا. ئەو پێی وابوو: بە بوونی هاوڕێ لە کاروانی خەباتی نەتەوایەتیدا ناچار نیت بەتەنیا ئەرکەکەت ڕاپەڕێنی.
ئەو ڕێبەرانەی کە خۆیان لە هاوکاری و هاوفکریی کەسانی دیکە بێ منەت دەزانن و کەسانی بەتوانا و شارەزا لە ڕێکخراو و حیزب دوور دەخەنەوە، لەراستیدا دیوارێکی بەرز بەدەوری توانای خۆشیان دەکێشن. دەروونناسی ئەمەریکایی، دوکتۆر ئالان فرۆم (Allan Fromme) لەو پێوەندییەدا دەڵێت: "مرۆڤ بە هاوکاریی کەسانی دیکە، زیاتر سەردەکەوێ، نەک بە پشتگوێخستنیان." ئەمە ڕاستییەکە کە بەداخەوە لە ناو کورد بەگشتی و لە ناو حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێراندا بەتایبەتی، بەهای پێ نەدراوە.

ئێمە بۆ گەیشتن بە ئامانجەکانمان، پێویستمان بە کەڵکوەرگرتن لە هەموو تواناکان هەیە. تەنانەت کەسانێک کە خۆپەرستن و تەنیا قازانجی خۆیان لە بەرچاوە، دەتوانن لە بەشداریی گشتی و توانای کۆمەڵگە زیاترسوودمەند بن.

هیـچ بەشـێک لـە حیزبـی دیموکـرات بەتەنیـا ناتوانـێ ڕۆڵـی حیزبێـک کـە قاسـملوو ڕێبەریـی دەکـرد، بگێـڕێ. ئێمـە پێویسـتمان بـە یەکـتر هەیـە. ئێمـە لـە دوڕگەیەکـی دابـڕاودا ناژیـن، بەڵکـو ئەندامـی کۆمەڵگەیەکـی لێکدابـڕاو، بـەڵام خەباتگێریـن. بـۆ پێشـکەوتن و گەشەسـەندنی ئـەوەی کـە ئێمـە پێـی دەڵێیـن حیزبـی دیموکـرات و خەباتـی نەتەوایەتـی دەبـێ فێـر بیـن و پشـتیوانی یەکـتر بیـن، دەبـێ پرسـەکان شرۆڤـە بکەیـن و وەڵامـی هەڵەکانـی خۆمـان بدەینـەوە. دەبـێ دیالـۆگ و دانوسـتاندن بکەیـن. بوێرانـە دان بـە هەڵەکانـی خۆمانـدا بنێیـن، پێشـوازی لـە هەمـوو توانایـەک بکەیـن و سـینگمان کـراوە بێـت بـۆ وەرگرتنـی پێشـنیار و بۆچوونـی کەسـانی دیکـە. دەبـێ بـە کـردەوەی خۆمـان - نـەک بـە دروشـم – هیـوا بـە خەڵکـی کوردسـتان ببەخشـین و هێـزی ئەرێنـی و بـڕوا لـە ناویانـدا گەشـە پـێ بدەیـن.

چونکـە هیچـکام لـە ئەندامانـی ڕێبەریـی حیزبـی دیموکـرات نـە کامـڵ ، تـەواو، نـە سـەربەخۆ، نـە بـێ نیـازن و نـە خاوەنـی لێهاتوویـی و شـارەزایی لـە ڕادەبـەدەر و کاریزمـای دوکتـۆر قاسـملوون، بـا بێـن و هـەروەک دوکتـۆر سـەعید لـە بۆنـەی شـەهیدبوونی دوکتـۆر قاسـملوو داوا دەکات: "هەرکـەس بـە پێـی توانـای خـۆی" کار بـکات. خەبـات بـە بـێ کێشـە ئاڵۆزەکانـی نـاو ڕیزەکانـی دیموکراتیـش، هـەر سـەخت و پـڕ لـە کەندوکۆسـپە. کاتـی کایـە و دۆڕاندنـی هێـز و سـەرمایەی گـەل تـەواو بـووە. وەرن یـەک بگریـن.

قاسملوو - ڕێبەرێک
کە بە دوای ڕێبەرانی دوارۆژدا دەگەڕا
وتاری ٨

ڕێزدار مستەفا هیجری، سکرتێری گشتیی حدکا، لە گفتگۆیەکدا باسی هاتنی خۆی بۆ ناو ریزەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران دەکات و دەڵێت: کە ئەو بەرلەوەی ببێتە ئەندامی حیزبی دیموکرات، دوکتۆر قاسملوو دەناسێ و دوکتۆر بانگی دەکات بۆ کۆنگرەی چوارەمی حیزب. هەر لەو کۆنگرەیەدا ناوبراو بە ئەندامەتیی کۆمیتەی ناوەندی و دواتر دەفتەری سیاسیی حدکا هەڵدەبژێردرێت. هیجری دوای کارەساتی میکۆنۆس کە لەودا لە ١٧ی سێپتەمبری ١٩٩٢دا جێنشینی دوکتۆر قاسملوو، دوکتۆر سەعید شەرەفکەندی شەهید دەبێت، وەک جێگری سکرتێر ئەرکی ڕێبەری حیزب واتە دووەم جێنشینی دوکتۆر قاسملوو تا کۆنگرەی دەی حدکا بەرێوە دەبات و لەساڵی ٢٠٠٦وە تا ئەمرۆ سکرتێری گشتیی حدکایە. ڕێبەرانی بەرز دوای ڕێبەرانی خاوەن پۆتێنسیال دەگەڕێن و هەرکە دۆزییاننەوە، دەیانکەنە ڕێبەری چاک. دوکتۆر قاسملوو لە ماوەی ڕێبەرایەتیی خۆیدا ڕەنگە لە سەر سێ کەس زۆرترین سەرمایەگوزاریی کردبێت: دوکتۆر سەعید شەرەفکەندی، مامۆستا عەبدوڵا حەسەنزادە و مستەفا هیجری. بەداخەوە دوکتۆر سادق شەرەفکەندی مەودای نەبوو و هەر سێ ساڵ ڕێبەری حیزب بوو، بەڵام لەو سێ ساڵەشدا نیشانی دا کە وەک کەسایەتییەکی باوەڕبەخۆ و بە ڕێبازی ڕێبەرەکەی، دەکرێ، هەستی بێ قاسملوویی لە ناو ریزەکانی حیزبدا کەم بکرێتەوە و ڕۆحی

هیـوا و وزە بـە حیـزب و خەبـات ببەخـشێ. کارنامـەی دوو سـکرتێرەکەی دیکـەی حیـزب دەهێڵینـەوە بـۆ مێـژوو و ڕووداوەکانـی بیسـت و دووسـاڵی رابـردوو.
شـتێک کـە گرنگـتر و کەمـتر لـە توانایـی و لێزانینـە، توانایـی ناسـینی تواناکانـە. یەکێـک لـە بنەڕەتیتریـن بەرپرسـایەتییەکانی ڕێبەرێکـی سـەرکەوتوو ناسـینی کەسـانی خـاوەن پۆتەنسـیەل و ڕێبەرانـی دوارۆژە. ئـەوان کەسـانێکن کـە ڕێبـەر دەیـەوێ لـە سـەریان کار بـکات و بـۆ ڕێبەریـی داهاتـوو پەروەردەیـان بـکات. ناسـینی ئەوانـە کارێکـی زۆر سـەخت و ئەسـتەمە.
دکتـۆر قاسـملوو لـەو بارەیـەوە کەسـێکی بەراسـتی بەتوانـا بـوو، لـە مـاوەی دوای ئاشـکرابوونی خەباتـی حیزبـی دیموکراتـی کوردسـتانی ئێـران لـە سـاڵی ١٩٧٩ەوە تـا ١٩٨٩ کـە دەسـاڵی خایانـد، سـەرەرای بوونـی شـەڕی تونـدی چەکدارانـە و بەڕێوەبردنـی حیـزب لـە رووی سیاسـی، ناسـنامەیی، بەرنامـە و ڕێکخسـتن و دیپلۆماسـییەوە، توانیـی لانیکـەم ڕێبەرێکـی زۆر بـەوەج و شـیاو بـۆ دوای خـۆی پـەروەردە بـکات. پـەروەردەی ڕێبـەری چـاک وەک دەرهێنانـی زێـڕ لـە کاندایە، دەبـێ چەندیـن تـۆن خـاک جێبەجـێ بکرێـت تـا مسـقاڵێک زێـڕ بدۆزرێتـەوە. بـەڵام لـە کانـە زێـڕدا مـرۆڤ بـۆ خـاک ناگـەڕێ، زێـڕی دەوێ. ئەمـەش راسـت شـێوازی پـەروەردەی ئەرێنیـی مرۆڤـە سـەرکەوتووەکانە. ڕێبەرانـی ئەمرۆمـان دەبـێ بـەدوای زێـڕدا بگەڕێـن نـەک خـاک. دەبـێ لـە بەرامبـەر خراپـەدا، چاکـە بکرێـت. هەرچـی مـرۆڤ زۆرتـر وەدوای توانـای ئەرێنـی و پۆزیتیڤـدا بگـەڕێ، زیاتـر دەیدۆزێتـەوە.
ڕێبەرایەتیـی بەرپـرس و بەمشـوور،لە گرنگیـی بوونـی کادر و بەڕێوەبەری شـیاو تێ دەگا. حیزبـە پێشـکەوتووەکانی جیهـان لـە ڕێـگای ڕێکخـراوی لاوانـی خۆیانـەوە هەمووسـاڵێ بـە چالاکیـی جۆراوجـۆر هـەوڵ دەدەن باشـترینەکان بـۆ ڕێبەرایەتـی و بەڕێوەبەریـی ڕێکخراوەیـی خۆیـان هەڵبژێـرن، پەروەردەیـان بکـەن و بەرپرسـایەتییان پـێ بـدەن. نموونـەی ئەوجـۆرە ڕێکخراوانـە لاوانـی سۆسـیال دیموکـرات و ئەنترناسیۆنالیسـت سۆسیالیسـتە. زۆربـەی هـەرەزۆری ڕێبەرانـی حیزبـە سۆسیالیسـتەکان بەتایبـەت لـە وڵاتانـی سـکاندیناوی، ڕێـگای ڕێبەرییـان لـە یەکیەتـی لاوانـەوە دەسـت پـێ کـردووە و قۆناغەکانـی پـەروەردەی ریکخراوەییـان لەوێـوە بڕیـوە و بـەرەو لووتکـەی بـەرزی

بەرپرسایەتی و رێبەری سەر کەوتوون. هەڵکەوتێکی سەرنجراکێش لەو پێوەندییەدا ئەوەیە کە دوکتۆر قاسملوو لە سەردەمی کۆماری کوردستاندا بۆخۆی دامەزرێنەری یەکیەتیی لاوانی دیموکراتی کوردستان بووە و سەرەرای ئەوەی کە رێکخراوەکە دوای داگیرکرانەوەی کوردستان و هەڵوەشانەوەی کۆمار، بە دەستی دەسەڵاتی پەهلەوی لەناو برا، بەڵام کاریگەریی لەسەر قاسملوو بەرادەیەک بوو کە دوای رووخانی کۆماری کوردستانیش هەروا وەفادار بە باوەڕی نیشتمانی و نەتەوەیی مایەوە و کاتێک کە لە چێکوسلواکی و لە وڵاتێکی سۆسیالیستدا بوو، فەلسەفەی "جیاواز بیر بکەوە"کەی بوو بەهۆی ئەوە کە داگیرکردنی پۆلەند (لەهستان) لە لایەن یەکیەتیی سۆڤیەتەوە شەرمەزار بکات و ڕازی نەبێت "بە وەزعی مەوجوود" و ریسکی دەرکران لە چێکوسلاڤاکی قبووڵ بکات بەڵام داگیرکاری و سیاسەتی زۆرەملی سۆڤیەت و سۆسیالیزمی ئەوکات "مەوجوود" قبووڵ نەکات و دژی دیکتاتۆری بوەستێتەوە. بۆیە وتەیەکی بەناوبانگی هەیە کە دەڵێت: "خراپترین دیموکراسی لە باشترین دیکتاتۆری چاکترە".

هەڵبژاردنی کادر، رێبەر و بەرێوەبەر بە دوو شتەوە گرێ دراوە: ١) توانای رێبەر لە ئاسۆبینی و پێشبینیی دوارۆژ و ٢) توانای رێبەر لە ناسینی تواناکان و لێهاتوویی هاوکارەکانی.

دکتۆر قاسملوو بە لەبەرچاوگرتنی هەست بە پێویستی بۆ خەباتی سەردەمی خۆی، سەرمایەکانی مەوجوود لە ناو حیزبەکەیدا، توانای خوازیارانی بەشداری لە خەبات و بەرێوەبەریدا و هەروەها ئاستی دەروەستبوونی ئەوان، زۆرترین سەرمایەگوزاریی بەتایبەت لە سەر دووکەس کرد، کە بەشێوەی نەریتی ئەندامی حیزبی دیموکرات نەبوون و دوایە هەردووکیشیان بوون بە سکرتێری گشتیی حیزب.

قاسملوو دەیزانی کە بۆ ئەوەی کەسێک ببێتە رێبەر دەبێت هەندیک تایبەتمەندیی هەبێ کە جیاواز بێت لە گشت و هەروەها توانای ریسکیشی هەبێ. بۆخۆشی نموونەی ئەو تایبەتمەندییانە بوو. رێبەر دەبێ دە تایبەتمەندی هەبن تاکو بتوانێ رێبەرایەتیی رێکخراوێک بکا:

١. کەسایەتی

یەکەم شت کە هەر رێبەرێک یان کەسێکی خوازیاری رێبەری دەبێ هەیبێ، کەسایەتییە. هیچ شتێک بە رادەی کەسایەتیی مرۆڤ گرنگ نییە. کەسێک کە کێشەی کەسایەتیی هەبێ، چاوپۆشیی لێ ناکرێ. ئەو کێشەیە وا دەکا کە رێبەر برشتی نەمێنێ. کێشەی کەسایەتی و شێوازی هەڵسوکەوت نابێ لە گەڵ لاوازیدا تێکەل بکرێن. هەموو مرۆڤێک خاڵی لاوازی هەن کە لە رێگای پەروەردە و خۆ پەروەردەکردنەوەوە دەکرێ لاوازتر بکرێن یان نەهێڵرێن. گۆڕان درێژخایەن و پێویستی بە سەرمایەگوزاریی زۆر هەیە. بەڵام کەسێک کە لە رووی کەسایەتییەوە لاواز بێت، لەوانەیە رێکخراوەکە تووشی خەساری زۆر بکات. رێبەری خاوەن کەسایەتی کەسێکی: رووراست، راستگۆ، ئەمانەتدار، بەدیسیپلین، خودان پۆتەنسیەلی فێربوون، جێگای متمانە، هەڵسووڕ و ماندوونەناس، ئەرکناس، رەوشتبەرز و لە رەفتار و کرداردا راستگۆیە.

لە ناو رێبەرانی ئێمەدا زۆر کەس هەن کە: دردۆنگن لە بڕیارداندا، بەرپرسایەتیی کارەکانیان وە ئەستۆ ناگرن، پەیمانشکێنن و ئەو بڕیار و پرەنسیبانەی کە بۆخۆیان پەسەندیان کردوون، جێبەجێیان ناکەن و لە کاتی خۆیدا کارەکان ئەنجام نادەن.

مرۆڤەکان بە لەبەرچاوگرتنی جۆری پێوەندییان لە گەڵ دەوروبەر و ئاستی پێوەندیی کۆمەڵایەتی بە بێ لەبەرچاوگرتنی پلەی سیاسی و تەشکیلاتییان دەناسرێنەوە. کەسایەتیی جیاواز بەر لە بەرپرسایەتی و دوای بەرپرسایەتیی، بەتایبەت لە رووی هەڵسوکەوت لەگەڵ دەوروبەرەکەیدا، ئەگەر پێوەندییەکە ئەستوونی بێت، دەبێتە هۆی رووخانی بنەماکانی بڕوای کۆمەڵایەتی و کەمبوونی بایەخی پلەی بەرپرسەکە.

٢. شوێندانەری

شوێندانەری و کارکردی رێبەری حاشا هەڵنەگرە. هەر رێبەرێک دوو تایبەتمەندیی کەسایەتیی هەیە: یەکەم، دەستپێشخەرە و دووەم، دەتوانێ خەڵکانی دیکە لە دەوری خۆی بکاتەوە. شوێندانەر بوون تەنیا بەس نییە، چۆنیەتیی شوێندانانەکەش

دەرخـەری جـۆر و کەسـایەتیی رێبـەرە.

دوای قاسـملوو دینامیزمـی زیندوویەتـی لـە نـاو رێکخراوەکـەدا، بەتایبـەت لـە ئاسـتی رێبەرایەتیـی حـدکادا، تووشـی لاوازییەکـی دڵهەژێـن هاتـووە. رێبەرانـی ئەمـرۆی حیـزب کەمـتر بـەدوای لێگـەر و چالشـدا دەگەرێـن و زۆرتـر بـە دوای کەسـانی موریـد و گوێرایەڵیـان بـەلاوە بەسـەندە تاکـو، "بـە دڵـی ئـەوان قسـە بکـەن" و لـە بەرامبـەر ئەوانـدا خۆیـان بـە بچـووک بزانـن. بۆیـە چۆنیەتـی پێـڕەوان و لایەنگرانیـان، نیشـاندەری چۆنیەتـی و کەسـایەتیی ئەوانیشـە. داخـوا لایەنگرانـی رێبەرانـی ئەمـرۆ کەسـانێکی داهێنـەر و کاریگـەرن، یـان تەنیـا چەپڵەلیـدەرن و بەڵـێ قوربـان دەکـەن؟

٣. بۆچوونی ئەرێنی

بۆچوونـی ئەرێنـی، بەنرختریـن سـەرمایەی هـەر مرۆڤێکـە. بـە بـڕوای نووسـەری بەناوبانگـی بـواری رێبـەری و گەشەسـەندنی کەسـایەتی، جـان ماکسـوێل (John C. Maxwell) لـە کتێبـی " روانگـەی پۆزێتیـڤ، رەمـزی سـەرکەوتنی تاکەکـەس"، ئـەوەی کـە خەڵـک بـە کێشـەی خۆیانـی دەزانـن، لەراسـتیدا کێشـەی ئـەوان نییـە. کێشـەی ئـەوان بەهـۆی جـۆری هەڵسـوکەوتی خۆیانەوەیـە وهـەر ئـەو هەڵسوکەوتەشـە ناهێڵـێ لـە کێشـە و سـەختییەکان دەربـاز بـن. کەسـێک کـە بەهـۆی جـۆری روانینـی بـۆ ژیـان ئەرێنـی بیـر بکاتـەوە، دەتوانـێ هەلومەرجـەکان بکاتـە "هەلـی نـوێ" و بەپێچەوانـەی کەسـانی ئاسـاییەوە، لـە جیـێ قبووڵـی شکسـت، هـەوڵ دەدا توانـا و شـارەزاییەکەی لـە بەرهەمهێنـان و داهێنانـی نوێـدا بخاتـە گـەڕ. ئـەو رێبەرانـەی کـە ئەرێنـی بیـر دەکەنـەوە دەتوانـن رێکخراوەکـەی خۆیـان بـەرەو ئاسـۆیەک بـەرن کـە بـە کەسـانی دیکـە ناکـرێ. هەرچـۆن قاسـملوو لـە ئاسـتەمترین هەلومەرجـی سیاسـی، کۆمەڵایەتـی، ئابـووری و کولتووریـی بزاڤـی نەتەوایەتیـی کـورددا، حیزبـی دیموکراتـی کـردە گەورەتریـن و کاریگەرتریـن حیزبـی سیاسـی کـورد لـە سـەردەمی خۆیـدا کـە ئەمـرۆش جێگرانـی لـە میراتەکـەی دەخـۆن.

٤. خاکی و خەڵکی بوون
ئەگەر ڕێبەرێک نەتوانێ خەڵک بەرەو لای خۆی رابکێشێ، لایەنگریشی نابێ. ڕێبەریک کە لای خەڵک خۆشەویست بێ، خاوەنی ئەو تایبەتمەندییانەیە: بایەخدان بە خەڵکی دەوروبەر، توانایی تێگەیشتنی ئەوان و بڕیار بۆ سازکردنی پێوەندییەکی ئەرێنی لە نێوان مرۆڤەکاندا. جۆری هەڵسوکەوتی خەڵکانی تر لە گەڵ ئێمە لە ئەنجامی جۆری هەڵسوکەوتی ئێمەیە لە گەڵ ئەوان. ڕێبەرێکی سەرکەوتوو ئاگاداری ئەو خاڵەیە.
یەکێک لە خاڵە بەهێزەکانی کەسایەتیی دوکتۆر قاسملوو، خۆگونجاندنی لە گەل دەوروبەر و توانای پێوەندیکردنی بوو بە کەسانی ترەوە. مرۆڤ لە کاتی پێوەندی بە دوکتۆر قاسملووەوە هەستی بە گەورەیی و ورەبەخشین دەکرد و لە هەمووی گرنگتر مرۆڤ ترسی نەبوو لەوەی کە لێی نزیک ببێتەوە، داوای لێ بکا وێنەیەکی لە گەل بکێشێت یان چەن قسەیەکی لە گەڵ بکا. چونکە قاسملوو دەیزانی کە مرۆڤپەروەری بەشێکی گرنگ لە ئەرک و تایبەتمەندیی ڕێبەرییە.

٥. لێهاتوویيە دیارەکان
هەر مرۆڤێک هەندێک تایبەتمەندیی تایبەت کەسیی هەیە. یەکێک لە ئەرکەکانی ڕێبەری لە کاتی پەروەردەی ڕێبەرانی داهاتوودا سەرنجدان بە لێهاتوویی ئەوان و ئەگەری سەرکەوتنیان لە کارەکانیاندا و بەرەوپێش بردنی ڕێکخراوەکەیە، ئەوەش ئەرکێکی زۆر گرینگە. ئەمرۆ بەداخەوە بەشێکی زۆر لە هەڵبژاردنەکان بەپێچەوانەی ئەوە بە پێی ئاستی نزیکی وگوێڕایەڵیی ئەو کەسانە لە بەرپرسەکانەوەیە . ڕێبەرانی ئەمرۆ بە دوای کەسانێکدا دەگەڕێن کە "بێ دەردی سەر بن".

٦. ڕێگای سەلمێنراوی ڕێبەری
شاعیری ئەمەریکایی، ئارچی مک لیش (Archibald MacLeish) دەڵێت: "تەنیا شتێک کە لە تاقیکردنەوە ناخۆشترە، تاقینەکردنەوەیە." ئەو ڕێبەرانەی کە ئەو ڕاستییە دەزانن، لە درێژەی ژیانیاندا ڕێی سەرکەوتن دەبڕن. هەرکەسێک شتێکی

ئەزموونکـراو، ئەزمـوون بکاتـەوە،دەدۆڕێ، بـەڵام رێبەرانێـک کـە لـە تاقیکردنـەوە بترسێن، قـەد سـەرناکەون. رابێـرت تاونسـەند (Robert Townsend) شـارەزای بـواری بەرێوەبـەری دەڵێـت: "رێبـەران سـنووری تەمـەن، شـوێن، هەڵکـەوت و هەلومەرجـی تایبـەت ناناسـن، ئـەوان هەمووجـارێ لـە هەمـوو شـوێنێک هـەر رێبـەرن. تەنانـەت لەوانەیـە رێبـەر لـە ئاسـتی کارمەندێکـی سـادەدا بێـت، بـەڵام ئـەوان بەهـۆی شـوێندانەرییان بـە سـەر خەڵـک و هەروەهـا پێگـەی کۆمەڵایەتییانـەوە دەناسرێنـەوە." رێبـواری خـاوەن بـاوەڕی بەهێـز، لـە نـاو خەڵکـدا بەبـێ پلەوپایـەی رێکخراوەییـش هـەر دیـارە.

٧. بڕوا بەخۆ

رێبەرێـک کـە بـڕوای بەخـۆی نەبێـت، ناتوانێـت بـڕوای خەڵک بـۆ لای خۆی رابکێشـێت. مرۆڤـەکان بـە شـێوەی سروشـتی لـە قاسـملوو نزیـک دەبوونـەوە و لایەنگرییـان دەکـرد، چونکـە بڕوابەخۆبـوون بەشـێک لـە تایبەتمەندیـی قاسـملوو و کەسـایەتییەکەی بـوو. لـە جیهانـدا رێبەرگەلـی بڕوابەخـۆی زۆرهەبـوون کـە هـەر لـەم سـۆنگەیەوە، کۆمەڵگەیـان گۆڕیـوە و شـوێن پەنجـەی خۆیـان لـێ داوە. لـە سـەروبەندی رووخانـی یەکیەتیـی سـۆڤیەتی پێشـوودا،ئەرتەش کودەتایەکـی دژی گۆرباچـۆڤ، دوایـن سـەرۆکی یەکیەتیـی سـۆڤیەت کـرد.

مالّـی سـەرۆکی کۆمـاری رووسـیا، بۆریـس یەڵتسـین (Boris Yeltsin) بـە تانـک گەمـارۆ درابـوو. فەرمانـدە پایەبەرزەکانـی ئەرتـەش فەرمانیـان بـە تانکـەکان دابـوو کـە تەقـە لـە یەڵتسـین و هاورێیانـی بکـەن. کاتێـک ئەرتـەش لـە شـوێنی خـۆی جێگیـر بـوو، یەڵتسـین لـە خانووەکـەی دەرکـەوت و بوێرانـە چـوو سـەر تانکەکـە و روو لـە فەرمانـدەی تانکەکـە کـرد و وتـی: " سـوپاس بـۆ ئـەوەی پشـتیوانی لـە دیموکراسـی دەکـەی". دواتـر فەرماندەکـە وتبـووی کـە بڕیـار بـوو ئـەوان پشـتیوانی لـە یەڵتسـین نەکـەن، بـەڵام کاتێـک ئـەو بـە بڕوایەکـی قووڵـەوە قسـەی کـرد و لێیـان نزیـک بـووە، سـەربازەکان بڕیاریـان دا پشـتیوانیی لـێ بکـەن و لـە ئەنجامـدا کودەتاکـەی ئەرتـەش شکسـتی هێنـا و یەکیەتیـی سـۆڤیەتیش بـوو بـە بەشـێک لـە مێـژوو.

بڕوابەخۆبــوون یەکێــک لــە تایبەتمەندییەکانــی گرنگــی ڕێبــەرە و شــێوازێکی بیرکردنـەوەی ئەرێنییـە. گەورەتریـن ڕێبـەران و کەسـانی سـەرکەوتوو سـەرەرای هەمـوو کەندوکۆسـپەکان بڕوایـان بـە خـۆ هەیـە. بڕوابەخۆبـوون سـەرمایەیەکی گـەورەی ڕێبەرە کـە دەتوانێـت ئـەو بڕوایـە بـە لایەنگرانـی خۆشـی بـدات.

٨. خۆدیسیپلینی

هەمــوو ڕێبەرانــی گــەورەی جیهــان، بــە بــێ جیــاوازی، خاوەنــی تایبەتمەندیــی خۆدیسـیپلینین. بەداخـەوە بەشـێکی زۆر لـە ڕێبەرانـی ئێمـە بەجیاتـی خۆدیسـیپلینی، خەریکـی ژیانێکـی جیـاواز لـەو باوەڕانـەن کـە پرۆپاگەنـدەی بـۆ دەکـەن و جیـاوازی بـاری ژیـان لـە نێـوان ئەندامانـی ڕێبـەری و بەدەنـەدا، کەلێنـی لـە نێـوان ڕێبـەری و ئەندامانــی حیــزب و بنەماڵــەکان لــە بنکــە و ئۆردووگاکانــدا ســاز کــردووە. هیــچ سـەرکەوتنێک لـە ڕێـی "یەک بـان و دووهـەوا"وە دەسـتەبەر نابێ. بەهـۆی هەلومەرجی کۆمەڵایەتییـەوە، سیاسـەتێک کـە بەشـی ئاشـکرای حیـزب لـە باشـووری کوردسـتان تێـی کەوتــووە، لەوانەیــە نەتوانیــن چاوەڕیــی ئــەوە بیــن ڕێبەرانــی ئێمــە خۆدیســیپلینی بەرێـوە ببـەن و ئامـادە بـن نرخـی خۆدیسـیپلینی بـدەن. کاتێـک بـاس لـە خۆدیسـیپلینی دێتــە پێــش مرۆڤــەکان دوو ڕێــگا زیاتریــان لــە بەردەمــدا نییــە: یــا ئێــش و ئــازاری خۆدیسـیپلینی کـە بریتـی بێـت لـە فیـداکاری، ڕێکوپێکـی و گەشـەکردن قبـووڵ دەکـەن یـا خـود ئێـش و ئـازاری پەشـیمانی بەهـۆی لەدەسـتدانی هەلـەکان و خۆخەریککـردن بــە شــتە لاوەکییەکانــی خەباتــەوە. هەرکەســێک لــە ژیانــدا هەڵبژاردەیەکــی هەیــە. دوکتـۆر قاسـملوو ڕێـگای خۆدیسـیپلینیی هەڵبـژارد و تەنانـەت شـتێکی بـۆ بنەماڵـەی خۆشـی بەجـێ نەهێشـت و هەمـوو میراتەکـەی پێشکەشـی حیزبـی دیموکـرات کـرد.

٩. توانایی پێوەندیی کاریگەر

پێوەنـدی بەشـێکی گرنـگ لـە ژیانـی ئێمەیـە. لێکۆڵینـەوەکان دەسـەلمێنن کـە نزیـک بـە ٧٠٪ی کاتـی مـرۆڤ دەکەوێتـە خزمەتـی پێوەندییەکانـەوە. ڕێبەرێـک کـە توانـای

پێوەندیگرتنی نەبێ، ناتوانێ، بەشێوەیەکی کاریگەر و شیاو بۆچوونەکانی خۆی بە خەڵک و دەوروبەری ڕابگەیەنێ. توانای ڕێبەر لە متمانەدان بە خەڵک یەکسانە لە گەڵ تواناکەی لە پێکهێنانی پێوەندیدا. هەردووک تایبەتمەندیی سەرەوە پێویستیان بە کردەوە لە لایەن ڕێبەر و دژکردەوە لەلایەن لایەنگرانییەوە هەیە. پێوەندی کردەوەیەکی دوولایەنەی ئەرێنییە. کاتێک پێوەندییەکە یەک لایەنانە بێت، درەنگ یا زوو ئەو پێوەندییە دەمرێت. قاسملوو لە هەموو ئاستەکانی پێوەندیدا چ وەک دیپلۆماتێک و چ وەک ڕێبەر و کەسێکی ئاسایی لە ناو کۆمەڵگەدا دەیتوانی لە گەڵ دەوروبەرەکەی پێوەندی بگرێ و ئەوەندە شوێندانەر بێت کە بە دوای خۆیدا هەستێکی بەهێز بەجێ بێڵێت. نموونەی تایبەتمەندیی د. قاسملوو لەم بارەیەوە، دەتوانین ئاماژە بەوە بکەین کە ئەو گرنگییەکی تایبەتی دەدا بەو کەسانەی کە قسەی بۆ دەکردن. کاتێک گرنگی بە کەسێک یان کۆمەڵێک دەدرێ کە قسەیان بۆ دەکرێ، ئەوانیش بە دڵ و گیان گوێ دەگرن. توانای سەرنجدان بەو کەسەی کە وەڵام دەداتەوە، ئەو کەسانەی کە لە پێوەندییەکاندا لاوازن، تەنیا لە کاتی قسەکردندا سەرنج دەدەن و کاتی بیستنی وەڵامی لایەنی بەرامبەر سەرنجیان پێ نادەن.ئەوانەی کە توانای پێوەندیگرتنی بەتینیان هەیە، تەنانەت سەرنج دەدنە بزاڤی جەستەی ئەو کەسەی کە گفتگۆی لە گەڵ دەکەن و بەپێی ئەو هەڵسوکەوت دەکەن. توانای پێوەندیکردن بە هەموو خەڵکەوە، قاسملوو لە پێوەندیی خۆیدا دەیتوانی هەستی ئارامی و ئینسانی بە هەموو کەس ببەخشێ. ئەو دەیتوانی لە گەڵ هەرکەسێک و بەهەر سەلیقەیەکەوە، تێکەڵ بێ و گفتگۆی لە گەل بکا. پێوەندی چاوبەچاو لە گەڵ لایەنی گفتگۆ، بە یەک چاوخشاندن بە وێنەکانی قاسملوو لە کاتی قسەکردن یان گوێگرتن لە کەسێک کە قسە دەکات، مرۆڤ دەبینێت کە بەهۆی ئەوەی کە ئەو لە گفتگۆی خۆیدا ڕاستگۆ بوو، لە کاتی قسەکردن و گوێگرتندا چاوی لە چاوی بەرانبەرەکەی بوو. پێکەنینەکەی قاسملوو لەوانەیە "موعجزە" ئاساترین تایبەتمەندیی ئەو لە کاتی پێوەندیگرتندا بووبێ. ئەو دەیتوانی بە بزەی سەرلێو و پێکەنینەکەی، هەستێکی گەش بە بەرامبەرەکەی ببەخشێ ومرۆڤدۆستی و ژیانویستیی خۆی بە گوێگرەکانی بسەلمێنێ.

١٠. نارازیبوون لە وەزعی مەوجوود
ڕێبەران ئەوەی کە هەیە دەبینن، بەڵام زێدەباری ئەمەش، هۆیەکانیش دەبینن. ڕێبەری راستەقینە، قەت بە رەوشی باو "قانع" نابێ. قاسملوو ڕێبەرێک بوو کە زیاتر لەوانی دیکە، بۆ کردنەوەی دەروازەکانی پێشکەوتن و سەرکەوتن هەوڵی دەدا. ئەو بەدوای کردنەوەی ئاسۆی تازە و جیهانی نوێوە بوو بۆ کورد. قاسملوو قەت لە رەوشی حیزبەکەی رازی نەبوو و هەمیشە بە دوای ئەوەوە بوو کە بە کەمترین "نرخ" زۆرترین دەستکەوت بەدەست بێنێ. ناوبراو سەرەڕای رەوشی تایبەتی پێوەندیدار بە شەڕی چەکداری و تەنگەژە ئایدیۆلۆژییەکان، رۆژلەدوای رۆژ، بە ڕێبەرایەتییەکی بێ وێنە، حیزبەکەی بەهێزتر دەکرد.

ناڕازیبوون لە وەزعی مەوجوود بە واتای بۆڵەبۆڵ و گلەیی نییە، بەڵکو بە مانای بەهێزیی ویستی گۆڕانکارییە. کەسێک کە ئامادە نەبێ لە پێناوی گۆڕانکاریدا، ریسک بکا، سەر ناکەوێ.بەداخەوە، ڕێبەرانی پارێزەری "وەزعی مەوجوود" بۆخۆیان بوونەتە "شوێنکەوتووی" وەزعەکە. رایمۆند سمیت (Raymond Smith) سەرۆکی بێل ئاتلانتیک دەڵێت: " بڕینی ڕێگایەکی بێ کۆسپ و مەترسی و یەکدەست، لەوانەیە سەرقاڵت بکا، بەڵام بەدڵنیاییەوە لە درێژخایەندا هیچ سوودێکی بۆ ڕێکخراوەکە نابێ." ڕێبەرایەتی ئێستاکەی حیزبی دیموکرات راست لەو خاڵەدا ماوەتەوە، واتە لە گۆڕانی وەزعی مەوجوود و ریسکی گۆڕانکاری دەترسێ. چونکە لەناو ئێمەدا نایابن ئەو ڕێبەرانەی کە "ریسکدێر" بن وهەنگاوی بوێرانە بۆپێکهێنانی گۆڕانکاریی بنەڕەتی هەڵبگرن.

بۆ ئەو کەسانەی کە لە گەڵ کێشەی کۆن دەسازێن، ژیان ئاسانتر و ئارامترە لەوەی کە ڕێگاچارەی نوێ بدۆزنەوە و ریسکی گۆڕان بکەن. جیاوازیی نێوان شیاوی و کاتی پێویست بۆ باسکردن و گفتگۆ لەسەر چارەسەری کێشە کۆنەکان و دۆزینەوەی ڕێگای تازە بۆ پێشکەوتن و گۆڕانکاری یەکجار کەمە. جیاوازییەکە لە

جۆری بۆچوونەکاندایە. دەشێ ڕێبەرایەتیی حیزب بەجیاتی قەتیسمان لە کێشەی کۆندا بە دوای چارەسەری و گۆڕاندا بگەڕێ.

قاسملوو بەو هیوایە سەرمایەگوزاریی لە سەر ڕێبەرانی ئەمڕۆی حیزب کرد کە وەک خۆی ببنە ڕێبەرانێکی سەرنجراکێش و بەتوانای حیزب و جووڵانەوە. ئەوان بەراستی دەتوانن ئەو خەونەی قاسملوو وەدی بێنن، بەمەرجێک بزانن کۆمەڵگەی ئەمڕۆی کوردستان لانیکەم ٣٠ ساڵ کەمتەمەنتر لەو کاتەیە کە ئەوان دەستیان بە ڕێبەری کرد و پێویستە فەلسەفە و کولتووری ڕێبەریش بەو پێیە بگۆردرێ.

رێبەریی دڵان
وتاری ٩

ئێوارەی رۆژێکی بەهاری ساڵی 1985 (١٣٦٤ی ک.هەتاوی) رادیۆ بی.بی.سی دیمانەیەکی لە گەڵ دوکتۆر قاسملوودا بڵاو دەکردەوە.بە هەڵکەوت میوانێکی بەتەمەنمان هەبوو و نوێژی مەغریبی دابەستبوو و چووبووە سەجدەوە،هەرکە دەنگی قاسملووی بەرگوێ کەوت،خێرا نوێژەکەی بەتاڵ کرد و رادیۆکەی ماچ کرد. بە لای من و باوکمەوە کە کەسێکی زۆر ئایینی بوو، ئەو کارەی وی شتێکی زۆر سەیر و سەرسوڕهێنەر بوو. میوانەکەمان کە هەستی بە سەرسوڕمانەکەی ئێمەی کرد و وتی: "قاسملوو تەنیا کەسێکە کە دەتوانێت بەراستی ئازاد مان بکات". لەو کاتەوە تا رۆژی بوونم بە پێشمەرگە و دواتر لە نزیکەوە بینینی قاسملوو لە بنکەی کەم ئەندامانی حدکادا، زۆر ئەستەم بوو بۆم لە قسەی پیرەپیاوەکە بگەم. چونکە ئەوکات بۆ من و هاوتەمەنەکانم "رێبەریی دڵان" شتێکی نەناسراوبوو.
رێبەری واتە هونەری نفووز لە دڵ و باوەڕی کەسانی دیکە. ئەو هونەرە لە دڵی رێبەرەوە دەست پێ دەکات.وەک دەڵێن، قسەی دڵ لە دڵ دەنیشێ، رێبەرێک دەشێ ئەوە بزانێت کە هەر بڕیارێک کە دەیدات کار دەکاتە سەر ژیانی زۆر کەس. "رێبەریی دڵان" ئەرکێکی قورسە کە پێویستی بە خۆپێگەیاندنی بەردەوامە. ئەوروپاییەکان وتەیەکیان هەیە کە دەڵێن: "رێبەران دەخوێنن و خوێنەران رێبەری دەکەن". بۆ "رێبەریی دڵان" خوێندنەوە و تێگەیشتن لە پێویستیی کۆمەڵگە و ئەو رێکخراوەی کە رێبەریی دەکا، پێویستییەکی حەیاتییە. قاسملوو کەسێک بوو کە

خوێندنـەوە و فێربـوون بووبوونـە بەشـێکی گرنـگ لـە تایبەتمەندیـی. مێشـکی مـرۆڤ وەک پەرەشـووت وایـە، تەنیـا بەکراوەیـی کار دەکا. قاسـملووی بیرمەنـد مێشـکی بـۆ فێربـوون کـراوە بـوو و لـە بوارەکانـی پـەروەردە و ڕێبـەری، توانـای پێوەنـدی مرۆڤـی و مێتـۆد و شـێوازەکانی ڕێبـەری شـارەزا بـوو و زانیـاری ئـەو بەرهەمـی چەندیـن سـاڵ حـەوڵ و تەقـەلا بـۆ فێربـوون بەمەبەسـتی پێشکەشـکردنی باشـترین خزمـەت بـە دۆزی گەلەکـەی بـوو.

قاسـملوو بۆیـە ڕێبـەری دڵـەکان بـوو، چونکـە ئـاگاداری چۆنیەتـی هەڵبژاردنـی بەهـا و بایەخـەکان بـوو بـۆ حیزبەکـەی و لەژێـر ڕووناکیـی ئـەو بەهایانـەدا تابلـۆ ئەخلاقییەکانـی "سـیمای دیموکـرات" و "کادرێکـی حیزبـی دەبـێ..." ئامـادە و بـڵاو کرانـەوە. ئـەو شـێوەی چاککردنـەوە و بەرەوپێشـبردنی حیزبەکـەی دەزانـی، بوێرانـە ڕووبـەڕووی ئاسـتەنگ و لێگـەرەکان دەبـووەوە و توانـای ئـەوەی هەبـوو حیزبەکـەی وێـرای گۆڕانـکاری و نوێگەریـی بـەردەوام گەشـەی پـێ بـدات و لـە حیزبێکـی ئەسـتوونییەوە بـەرەو ڕێکخراوێکـی دیموکراتیکـی بـەرێ.

هاندانـی خەڵـک بـۆ کار و گەشەسـەندن بەرهەمـی ئەندێشـەی بەهێـزی ڕێبـەرە. بەداخـەوە لـە مـاوەی بیسـت سـاڵی ڕابـردوودا زۆر لەو کەسـانەی لـە ڕێبەرایەتیـدا بوون کـە تواناییەکانـی خۆیـان بـە ئەنقەسـت یـان خـود لـە سـۆنگەی کـەم شـارەزاییەوە، بـۆ پەراوێزخسـتنی دڵـەکان و لەگەشەخسـتنی ڕێکخراوێکـی دیموکراتیـک هەنگاویـان هەڵگرتـووە. ڕێبـەر بـۆ ئـەوەی بتوانـێ ژینگەکـەی بناسـێ، پێویسـت دەکات لـەو سـەردەمەدا لانیکـەم هەفتەیـی جارێـک لـە دەورو بـەری خـۆی بڕوانـێ و مرۆڤـەکان و هاوکارانـی بەسـەر بکاتـەوە و ئـەوان بناسـێتەوە.

هاندانـی ئەندامـان بـۆ ئەنجامـی کاری چـاک و گەشەسـەندن، مـرۆڤ هـان دەدات، کاری چـاک بـکات. ئەمـەش دەبێتـە هـۆی گەشەسـەندنی تەواویەتـی حیزبـی. پێوەنـدی نێـوان ڕێبـەری و ئەنـدام دەشـێ پێوەندیەکـی دوولایانـە بێـت، پێوەنـدی دوولایانـە یارمەتیـدەری مرۆڤـە بـۆ گەشـەکردنی تاکەکەسـی و ڕێکخراوەیـی.

قاسـملوو لەبـەر نیازپاکیـی خـۆی، ئاکامـی باشیشـی لـە کار و دیالـۆگ لـە گـەڵ دەوروبەرەکەیـدا وەردەگـرت، خـۆ وەنەبـێ قاسـملووش بـێ کێشـە و لێگـەر و چالـش

بووبێ، بەڵکو وەک رێبەرێکی بەوەج، دەیزانی کە وزەی پۆزیتیف و ئەرێنی بە ناو دەوروبەری خۆیدا بڵاو بکاتەوە.
رێبەرێکی کارامە لە دوو رێگاوە یارمەتیی دەوروبەرەکەی دەدا بۆ گەیشتن بە ئاکامی باش:
١. ئامانجەکان بە دروستی بەوان دەناسێنێ و بۆیان شی دەکاتەوە.
٢. لە پێناو گەیشتن بە ئامانجی دیاریکراو، هێندەی لە توانایدایە،ئەندامان هان دەدا و رێنوێنییان دەکا.
رۆڵی رێبەر زۆر لەوە گرنگترە کە لە ناو ئێمەدا باسی لێوە دەکرێ. ئەوە رێبەرە دیاری دەکا کە دەوروبەرەکەی لە چالاکییەکانیاندا سەرکەوتوون یان نا.
ئەرکی رێبەرێک کە بیهەوێ لە دڵی خەڵکدا بژی، یارمەتیدان و هاندانی ئەندامانی رێکخراوەکەیەتی بۆ سەرکەوتن و پێشڤەچوون. زۆرێک لە رێبەرانی ئەمرۆ چاوەڕوانی ئەوەن کە کەسانی دەوروبەریان کارەکان بە بێ کەموکورتی ئەنجام بدەن، ئەمجار بە بێ ئەوەی کە رێنوێنیی پێویست کرابن. یا خود بڕیارێک دەدەن و دەستبەجێ بەبێ ئامادەکردنی زەمینەی جێبەجێبوونی، ئەندامان و ئۆرگانەکان ناچار بە جێبەجێکردنی دەکەن.ئەمەش وەک ئەوە وایە بە مناڵێک کە هێشتا ناتوانێ لە سەرپێ خۆی رابوەستێ، بڵێن: "رێ بکە" و کاتێکیش کە دەکەوێ، لێی بدرێ و بوترێ: "پێم وتی رێ بکە! " هەڵبەت دایبابی دڵسۆز وا ناکەن.سەرەتا دارەدارە بە منداڵەکە دەکەن، تا بەرەبەرە خۆی بە پێوە دەگرێ، تا دەتوانێت نەختێک لە سەرپێ رابوەستێ. ئەوکات دایباب لەخۆشییان هاوار دەکەن: "مناڵەکەمان پێڕەوکە بوو" و ئینجا کۆڵێک ماچ و هەستی خۆشەویستیی خۆیانی بە سەردا دەبارێنن. رۆژی دواتر، بە نەختێکی دیکە رۆیشتن دیسان دایک و باوکەکان لە خۆشییان نازانن چ بکەن. بەرەبەرە بڕوای مناڵەکە بە خۆی گەشە دەکا و فێری رێگا رۆیشتن دەبێ. مرۆڤە گەورەساڵەکانیش وان، دەشێ لە ئەنجامی کارەکانیان هان بدرێن و هەڵەکانیان بە نیشانەی فێربوونی هەنگاوی داهاتوو ببیندرێن، نەک ببنە هۆی دەستبەجێ سەرکۆنەکردن و پەراوێزخستنیان.
لە ناو حیزبی کوردیدا و بە ئەزموونی خۆم، بەتایبەت لە ناو حدکادا فەرهەنگێکی

نـاڕەوا جێـی گرتـووە، کـە مرۆڤـەکان لـە نـاو حیزبـدا بـەرز دەکرێنـەوە وهـەرکات بەرپرسـان و ڕێبـەران ویسـتیان لـە بەرزتریـن ئاسـتەوە بـە خێرایـی فڕێیـان دەدەنـە خـوارێ. بەپێـی ئـەو بۆچوونـە مرۆڤـەکان لـە نـاو ڕێکخراوەکـەدا ئەوەنـدە پێـش دەکـەون تـا دەگەنـە سـنووری ناشایسـتەیی. بـە واتایەکـی دیکـە بەپێـی نیـازی جیناح یـان کەسـانێک هەندێـک کـەس ئەوەنـدە بـەرز دەکرێنـەوە تـا ئـەوەی کـە لـە ڕوانگـەی بەرزکەرەوەکانیـان بـە مەترسـی دەبیندرێـن یـان هەڵەیـەک دەکـەن. ئـەوکات ئـەوی بـە شـێوەیەک لـە عـەرز دەدەن کـە ئیـتر نەتوانـێ دووبـارە هەسـتێتەوە.

قاسـملوو لـەو ڕێبـەرە لێهاتووانـە بـوو کـە دەروەسـت بـوو بـە یارمەتـی بـە گەشـەکردن و سـەرکەوتنی کەسـانی ژێـر ڕێبەریـی خۆیـەوە. چونکـە هیچـکام لەوانـی بۆخـۆی بـە هەڕەشـە نەدەزانـی و سـەرکەوتنی ئـەوان بـە سـەرکەوتنی خـۆی دەزانـی. ڕێبـەری بەرپـرس کەسـێکە کاتێـک کەسـێکی ژێردەسـتی سـەرکەوتوو نابـێ، شکسـتەکەی بـە هـی خـۆی بزانـێ و خـۆی لـە بەرپرسـایەتی نەدزێتەوە.پێویسـتە کاتێـک کەسـێک دەردەکـرێ، پەراوێـز دەخـرێ یـا خـود ناچـار دەکـرێ ڕیزەکانـی حیـزب بەجـێ بێڵـێ، ڕێبـەر و بەرپـرس چاوێـک لـە ئاوێنـە بـکات و خۆیشـی لـە ئاوێنـەی ئەخلاقـدا ببینـێ و بزانێـت داخـوا هـۆی سـەرەکیی پێکهاتنـی ئـەو ڕەوشـە چـی بـووە.

گەورەتریـن ئەرکـی ڕێبـەر هاوکاریکرنـی کەسـانی دیکەیـە بـۆ گەیشـتن بـە ئامانجـەکان. کاتێـک کەسـانی ژێردەسـتی سـەر کەوتـن و بـە ئامانجـە دیـاری کـراوەکان گەیشـتن، سـەرکەوتنەکە بـۆ هەمووانـە.

دیاریکردنـی ئامانـج، یارمەتیـدەری سێگۆشـەی قـەوارەی ڕێکخراوەکـە، واتـە ئەندامـان، بەرپرسـان و ڕێبەرانـە. ئەندامـان بـۆ دۆزینـەوەی ئامانـج سـەیری بەرزتریـن ئاسـتی ڕێکخراوەکـە دەکـەن، بـەڵام دوای ڕوونبوونـەوەی ئامانجەکـە سـێ گۆشـە دەبـێ سـەراوبن بکرێـت: لـەو کاتـەدا خەڵـک دەبێتـە بەشـی سـەرەوەی سـێ گۆشـە، ئەندامـان و کادرەکانـی حیزبـی دەبنـە بەشـی ناوەراسـتی سـێ گۆشـە و ڕێبـەران و کادری ڕێبـەری دەبنـە بەشـی خـوارەوەی سـێ گۆشـەکە.

کاتێـک ئـەو فەلسـەفەیە جێبەجـێ بکرێـت، ڕێبـەر لـە "بەرپـرس"ەوە دەبێتـە "وەڵامـدەر". ئەندامـان لـە گـەڵ ڕێبـەری و بەرپـرس کار دەکـەن نـەک بـۆ ڕێبەرایەتـی.

وەڵامدەریـی ڕێبـەر، واتـا دانـی بەرپرسـایەتی بـە ئەندامـان بـۆ ئـەوەی کـە بۆخۆشـیان وەڵامـدەر بـن.

قاسـملوو ڕێبەرێکـی وەڵامـدەر بـوو. بۆیـە لـە پێـڕەوی ناوخـۆی حیزبـدا وەڵامدەربوونـی دەفتـەری سیاسـیی لـە بەرامبـەر کۆمیتـەی ناوەنـدی و کۆمیتـەی ناوەندیـی لـە بەرامبەر کۆنگـرەدا راسـت بەپێـێ ئـەو فەلسـەفەیە دارشـتبوو. ئەسـڵێک کـە ئەمـرۆ بەکـردەوە پێچەوانـە بووەتـەوە و ڕێبـەران و بەرپرسـان نەتەنیـا لـە بەرامبـەری هەڵـە ڕێکخراوەیـی و پرەنسـیپیەکانی خۆیانـدا بەرپـرس نیـن، بەڵکـو لـە هەوڵـی سـزادانی کەسـانی تـرن و کردەوەکانیـان دەخەنـە ژێـر زەرەبینـی رەخنـەوە.

ئەندامـان دەبـێ ببنـە بەرپرسـی ئەنجامـی بـە کوالیتـەی کارەکانیـان و ڕێبـەری دەشـێ وێـرای پشـتیوانی لـە ئەندامـان، وەڵامـدەری پێویسـتییەکانی ئەوانیـش بێـت. بەو شـێوەیە بەرپرسـایەتییەکان لـە شـوێنی گونجـاوی خۆیـان دەبـن و ئـەو کەسـانەی ئەرکـی خۆیـان ئەنجـام دەدەن، هەسـت بـە گرنگیـی خۆیـان بکـەن و بزانـن ئەنـدام گەورەتریـن سـەرمایەی هـەر حیـزب و ڕێکخراوێکـە.

ڕێزداری یان خۆشەویستیی گشتی؟
وتاری ١٠

باشتر وایە ڕێبەر ڕێزدار بێ، نەک خۆشەویستی هەموان. یەکێک لە هۆیەکانی هێنانی لیستی فیکس لە کۆنگرەی هەشتەمی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێراندا، لە لایەن دوکتۆر قاسملووەوە، ئەوە بوو کە ئەو لەو هەلومەرجەدا هەستی بەوە کردبوو کە پێویستە ڕێبەرایەتیی حیزب کارامە بێت و بتوانێت خێراتر بەرەو ئامانجەکان بڕوات. لە هەلومەرجی خەباتی چەکداری و لەو هەلومەرجەی کە خەبات پێویستی بە هەموو هێزێکی ناو کۆمەڵگەدا هەیە، دەبێ هۆیەکی زۆر بەهێزی سیاسی و ڕێکخراوەیی هەبێ تاکو قاسملوو نموونەی هەڵبژاردنی حیزبە سۆسیالیستەکانی باکوری ئورووپا لە کوردستاندا جێبەجێ بکات. حیزبێک کە بە وتەی مامۆستا عەبدوڵا حەسەن زادە لە دیمانە لە گەڵ گۆڤاری "لڤین" دا (٢٠٠٦) "جارێ فرچکی بە دیموکراسیەوە نەکراوەتەوە".

ڕێبەر، مامۆستا، دایباب یان بەرپرسێک دەبێ کاری باش لە مرۆڤ فێر بێ و چاوەڕوانی کاری چاک لێ بکات. لەوانەیە ڕێبەرێکی وا "تاڵی" و "شیرینی" لێک بداتەوە.چاوەدێریی مرۆڤ بکا، بەڵام پێشی پێشڤەچوونی ناگرێ.

ڕێبەرێک کە داوای کاری بەنرخ لە کەسانی ژێردەستی خۆی دەکات، دەشێ لەگەڵیان ڕاستگۆ بێت و هەمووجارێ ستانداردەکانی کار و چالاکی، بەرز بکاتەوە. بە بێ ئەوەی بمهەوێ بگەڕێمەوە بۆ هۆیەکانی جیابوونەوەی دوای کۆنگرەی هەشت، بە بڕوای من ئەو کە ئەوکات تازە بووبوومە پێشمەرگە، پرسی بەرزکردنەوەی ئاستی

چالاکی و کارامەیی ڕێبەری و قەوارەی حیزب پێویستی بەوە بوو کە گۆڕانکاری لە "تەرکیبی" ڕێبەرایەتیی ئەوکاتدا پێک بێت. لە کاتێک کە پێویست بە ئاڵوگۆڕ دەکات لەوانەیە ڕێبەر خۆشەویستی خۆی فیدای ئامانجێکی گەورەتر بکا و ریسکی لەدەستدانی خۆشەویستیی خۆی هەڵبژێرێ.

ڕێبەرێک کە خوازیاری پێشکەوتنی حیزبەکەی بێت و بیهەوێ ڕەوتی پێشکەوتنی خێراتر لە "حاڵەتی" نۆرمال بێت، دەشێ فیداکاری بکا و ئامادە بێ کە دۆستەکانی خۆشی لە دەست بدا. بەڵام ئەمە بۆخۆی دەبێتە هۆی بەرزبوونەوەی ڕێزو حورمەتی ڕێبەر لە لای نەوەکانی دواتر.

قاسملوو وێڕای بەهێزی لە ئاڵوگۆڕەکاندا و جێگەوپێگەی تایبەتی، کەسێکی خاکی بوو. خاکی بوون بە واتای خۆ کەم بینین نییە. خاکی بوون بەو واتایەیە کە مرۆڤ کەمتر بیر لە خۆی دەکاتەوە. لە خۆبایی بوون، پێشی فێربوون دەگرێ و کاتێک مرۆڤ فێر نەبێ پێشیش ناکەوێ. یەکێک لە گەورەترین کێشەکانی بەشێک لە ڕێبەرایەتیی ئێمە لە خۆبایی بوون و قەناعەتکردن بە زانیاری و شارەزایی ئێستاکەیە. ئەمەش واتە کۆسپنانەوە لە بەردەم هەرجۆرە گۆڕانکارییەکدا. ئەو ڕێبەرانەی کە دەکەونە داوی ئەو نەخۆشییەوە، وەک ئەستوونی خێوەت لە هەمبەر هەر بایەکی نەختێ توندا خۆ ناگرن و سەرکەوتنی کەسانی دیکە بە مەترسی دەزانن بۆ سەر خۆیان. بۆیە خۆیان لە پەروەردە و هاندانی کەسانی دیکە دەپارێزن و نایانهەوێ لە هزر و شارەزایی کەسانی دیکە کەڵک وەربگرن.

یەکێک لە جیاوازییەکانی قاسملوو لە گەڵ ڕێبەرانی ئەمرۆ لەوەدا بوو کە وای لە کادر ، پێشمەرگە و دەوروبەرەکەی دەکرد کە هەست بە نەخش و شیاویی خۆیان بکەن. ڕێبەر یان بەرپرس ناشێ وا نیشان بدات کە کامڵترین مرۆڤە. ڕێبەران دەشێ لە پشتی پەردەی بەهێزی، بێ ڕکابەری و توانای کۆنترۆلی خەڵکی دیکەوە دەربکەون و دیمەنی جوانی "خاکی بوون" لە قاسملوو فێر بن و ئەو ڕەوشتە لەخۆیاندا پەروەردە بکەن. مرۆڤ حەزی لەوەیە کەسانێک لە دەوری کۆ ببنەوە کە قبووڵ بکەن کە ئەویش وەک مرۆڤێکی دیکە ژیانی بەر بکەوێ وپێویستی بە کەڵکوەرگرتن لە ئەندێشە و پێشنیار بێ. کەسێک کە ڕێگا بە بەشداریی خەڵکانی

دیکـە دەدات، تەمەنـی رێبەرایەتیـی خـۆی درێژتـر دەکاتـەوە و هەرچـی کات بەسـەر نەمانـی فیزیکییـدا دەرباز بـێ، جێگـەی لـە نـاو رێبوارانیـدا بەرزتـر و ئاڵاکەشـی شـەکاوەتر دەبـێ

.

ڕێبەری چاک، گوێگرێکی هاودڵە
وتاری ١١

کاتێـک لـە بـارەی باشـترین ڕێبـەرەوە پرسـیار لـە خەڵـک بکـەی و لێیان بپرسـی باشـترین تایبەتمەندیـی ڕێبەرێـک کـە قـەت لەبیـری ناکـەن چییـە؟ وەڵامەکـەی ئـەوە دەبـێ کـە ڕێبـەر دەبـێ گوێگـری چـاک بێـت. قاسـملوو لـەو ڕێبەرانـە بـوو، کـە بەپێـی وتـەی هاوڕێیانـی چ لـە پلینۆمـەکان، کۆنگـرە و کۆبوونەوەکانـی حیزبیـدا گوێگرێکـی چـاک بـوو. گوێگـری چـاک وا دەکا کـە ڕێبـەر خـۆی بـە هاوڕێـی ئـەو کەسانە بزانێـت کـە لـە دەوروبەریـدان، و گـوێ لـە قسـەکانی دەگـرن. کاتێـک ڕێبـەر بـەدڵ گـوێ لـە کەسـێک دەگـرێ کـە ڕووی قسـە لـەوە، هەسـت بـە کەسایەتی دەکات و خـۆی بـە "مێحـوەر" دەزانێـت. ئەمـەش بـە واتـای ڕێزگرتـن لـە کەڕامەتـی ئـەو مرۆڤەیـە کـە ڕووی لـە ڕێبـەرە و هەروەهـا ڕێزگرتنیشـە لـە کەڕامەتـی هەمـوو ئەوانـەی کـە لـە دەوری ڕێبـەر کـۆ بوونەوتـەوە.

مـرۆڤ بەگشـتی دوو گـوێ هەیـە و یـەک زمـان. بۆیـە لـە پێوەندییەکانـدا گوێگرتـن لـە قسـەکردنیش گرنگـترە. ڕێبەرێـک کـە توانـای گوێگرتنـی نەبێـت، توانـای ئەوەشـی نابـێ کـە پەیامـی خـۆی بـە گـوێ خەڵـک بگەیەنـێ و تەنانـەت قسـەکەرێکی چاکیـش بێـت، پەیامەکـەی زۆر لـە بیـری خەڵکدا نامێنێتـەوە.

چوارجـۆر گوێگرتـن لـە پیوەندییەکانـدا بریتیـن لـە: گوێگرتنـی چالاکانـە، گوێگرتنـی هاودڵانـە، گوێگرتنـی ڕەخنەگرانـە و گوێگرتنـی چێژگرانـە.

گوێگرتنـی چالاکانـە شـێوازێکی پێوەندییەکانـە کـە لـە ڕاوێـژکاری، فێرکاری و چارەسـەری کێشـەکاندا بـەکار دەبـردرێ و گوێگـر وێـرای دووپاتکردنـەوەی ئـەو شـتانەی لایەنـی دیکـە دەڵێـت، دڵنیایـی دەدات بـۆ ئـەوەی تێگەیشـتنی هاوبەشـیان هەبـێ لـە بابەتـی گفتگـۆ لـە پێنـاو چارەسـەری کێشـەکان و وێککەیشـتن لـە پرسـەکاندا.
لـە گوێگرتنـی هاودڵانـە (Empathic listening) کـە شـێوازێکی گوێگرتـن و وەڵامدانەوە بـە کەسـێکی دیکەیـە کـە دەبێتـە هـۆی قووڵبوونـەوەی تێگەیشـتنی هاوبـەش و بـڕوا بەیەکـتر. ئـەم تایبەتمەندییانـە بـۆ ڕێبـەر و کەسـانێک کـە لـە ئاسـتی بەرپرسـایەتیدان زۆر گرنگـە بـۆ ئـەوەی هـەم توانایـی گوێگرتنیـان هەبێـت و هـەم بتوانـن بـە جوانـی ئـەوەی گـوێ دەگـرن شـی بکەنـەوە و وەڵامـی شـیاو بدەنـەوە. وەڵامدانـەوە بەشـێکی جیانەکـراوە لـە پێڤـاژۆی گوێگرتنـە کـە گفتگۆیـەک سـەردەخا یـان هەڵـی دەوەشـێنێتەوە. سـوودەکانی گوێگرتنـی هاودڵانـە بریتیـن لـە:

- گەشەکردنی ڕێز و حورمەت
- لایەنەکانی گفتگۆ دەتوانن هەستی خۆیان بە شێوەیەکی جوان دەرببڕن
- کەمکردنەوەی کێشەکان
- هاندەری مرۆڤە بۆ ئاڵوگۆری زانیاری
- دەبێتە هۆی پێکهێنانی کەشێکی هێمن بۆ باسکردن لە پرسە هاوبەشەکان.

لـە گوێگرتنـی ڕەخنەگرانـەدا، سـەرنجی گوێگـر وردبوونـەوە بـۆ تێگەیشـتن و لێکدانەوەی لایەنـی بەرامبـەر بـۆ ئـەوەی بتوانـێ لـە ڕوانگەیەکـی ڕەخنەگرانـەوە وەڵامـی قسـەکەر بداتـەوە و دەبێتـە هـۆی ئـەوەی کـە گوێگـر لەبـارەی ناوەرۆکـی قسـەکانی قسـەکەرەوە هەڵوێسـت بگـرێ. لـە شـێوازی گوێگرتنـی چێژگرانـەوە کە لـە کولتـووری ئێمـەی کورددا بـاوە، بۆنموونـە گوێگرتـن لـە مۆسـیقا، قسـەی خـۆش و شـیعر و گۆرانـی نـاو بـبردرێ.
ڕێبەرێـک دەشـێ لـە تەکنیکـی گوێگرتـن شـارەزا بـێ، تـا بتوانـێ بەپێـی هەلومـەرج، هـەرکام لـەو تەکنیکانـە بـەکار ببـا. قاسـملوو لـە گفتگـۆ و پێوەندییەکانیـدا ئـەو جـۆرە گوێگرتنانـەی دەناسـی و و زۆرجـار لـەو کەسـانەی کـە لـە نزیکـەوە هەڵسـوکەوتیان لـە گـەڵ قاسـملوو کـردووە، دەبیسرێـت کـە ئـەو گوێگرێکـی سـەیر بـوو. بـۆ "سـەیر" بـوو، چونکـە مرۆڤـەکان بۆخۆیـان دەبوونـە "میحـوەری" گفتگـۆکان. گرنگیـی گوێگرتـن گـەر

زیاتر لە قسەکردن نەبێت، کەمتر نییە، چونکە بەگوێگرتن بەوانە ڕێبەر دەتوانێت سەرنج بداتە خەڵک و ببێتە ڕێبەری خەڵکی.

قاسملوو رێبەری گۆڕانخواز و خزمەتگوزار
وتاری ١٢

هونەری رێبەری وەک جوانی وایە. مرۆڤ ناتوانێ شرۆڤەی بکات، بەڵام کاتێک سەری رێبەرێک دەکەی، دەزانی کە ئەو کەسە خاوەنی ئەو هونەر و تایبەتمەندییانەیە یان نا. لەو روانگەیەوە دەکرێ رێبەران بە سەر سێ شێوازی جیادا دابەش بکرێن: "رێبەرانی پاوانخواز" ئەوانەی کە دەیانهەوێ هەموو دەسەڵاتێک لە دەست خۆیاندا بێ و هەمووشتێک کۆنترۆڵ بکەن و لە پێوەندی لە گەڵ هەمووشتێک و بەجیاتی هەموو کەسێک بڕیار بدەن. ئەوان هەمیشە پێویستیان بەوەیە کە رێبەر بمێننەوە بۆ ئەوەی بتوانن کارێک بکەن. "رێبەرانی خزمەتگوزار" ئەو رێبەرانەن کە تەنیا کاتێک رێبەری قبووڵ دەکەن کە بتوانن لەو رێگایەوە خزمەتێک بە خەڵکەیان بکەن. "رێبەرانی گۆڕانخواز" ئەو کەسانەن کە بڕوایان بە بەرزکردنەوەی ئاستی کارایی ، تێگەیشتن و پێگەیشتنی هاوڕێیانیان هەیە و جۆری هەڵسوکەوتیان بە شێوەیەکە کە لایەنگرانی ئەو کەسە وەک نموونەی خوورەوشتی باش دەبینن و پێڕەوی لێ دەکەن.

رابرت گرین لیف (Robert Greenleaf) یەکەم جار لە ساڵی ١٩٨٧دا تیۆری "رێبەری خزمەتگوزار"ی داهێنا. بەپێی پێناسەی گرین لیف، رێبەر دەشێ پێویستی خەڵکی دیکە بەر لە پێویستییەکانی خۆی ببینێ.. رێبەری خزمەتگوزار رێز لە یەکسانیی مرۆڤ دەگرێ و لە رێکخراودا هەوڵ دەدات ئەندامانی رێکخراوەکە گەشە بکەن. لە شێوازی رێبەری خزمەتگوزاردا، رێبەر دەشێ خاوەنی هەندێک بیروبۆچوون

بێ کە بریتی بێت لە سەرنجدان و ڕێزگرتن لە کەسانی دیکە. سەرنجی ڕێبەر لەو شێوازە لە ڕێبەریدا لە سەر هاوکاران و کەسانێکە کە پێڕەوی لەو دەکەن و لەو کاتەدا ڕێبەر ویستەکانی خۆی لەبیر دەکات. بە وتەی گرین لیف، ڕێبەری خزمەتگوزار دەشێ خۆشی و تەناهیی خۆی لە پێناو هاوڕێیانیدا لە بیر بکات و خزمەت بۆ خۆ نابێ هاندەری ڕێبەر بێت و لە داڕشتنی پلانی کارکردنیدا بەرژەوەندیی خۆی لەبەرچاو بگرێت، بەڵکو دەبێ مەبەستە سەرەکییەکەی دابینکردنی بەرژەوەندیی گشتی، واتە بەرژەوەندیی هاوکاران و شوێنکەوتوانی بێ. دوکتۆر قاسملوو وەک ڕێبەرێک، لە تەواوی قسەکانیدا ڕووی لە بەرژەوەندیی گشتی، بەرەوپێش چوونی حیزبی دیموکرات، پەروەردەی کادر و سەرکەوتنی ئەواندایە. بۆیە تەنانەت لە وەسیەتنامەکەشیدا هەموو سامانەکەی بە جیاتی بنەماڵەکەی، پێشکەشی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێرانی دەکات.

بەپێچەوانەشەوە،ئەگەر هەموو خەمی ڕێبەر بەدەستەوەگرتنی دەسەڵات بێ، ڕێبەری لە ستانداردێکی بەرزی ڕێبەرایەتیدا نامێنێتەوە و ڕێبەری لە حاڵەتی "بایەخ و بەهای" ڕێبەرییەوە بدادەبەزێ بۆ "پۆستی ڕێبەری". ئەدەبیاتێک کە ئەمڕۆ لە ناو حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێراندا جێی گرتووە، بەدەستهێنانی پۆستە نەک پلە و ئەرکی ڕێبەری.دەبێ خزمەتکردن ببێتە ناوەند و کاکڵەی فەلسەفەی ڕێبەری. سروشتییە کە دەسەڵات پێوەندیی بە ڕێبەرییەوە هەیە و کاتێک کەسێک بوو بە ڕێبەر، دەسەڵاتیشی دەبێت، بەڵام ئەو دەسەڵاتە تەنیا کاتێک ڕەوایە کە خزمەتگوزار بێت.

دە تایبەتمەندی کە دوکتۆر قاسملوو دەکەن بە ڕێبەرێکی خزمەتگوزار بریتین لە: گوێگرتنی هاودڵانە، هاودڵی، چاکسازی، زانیاری، هێزی تێگەیاندن، واتاسازی، دووربینی و داهاتووبینی، چاوەدێری، دەروەستبوون بە پێشکەوتن و گەشەسەندن، شکلدان بە ڕێکخراو. جیا لەوە دوکتۆر قاسملوو کەسێکی ڕاستگۆ، دروستکار و بڕوای بەخۆی و هێزی گەلەکەی بوو. کەسێک بوو کە لە ڕووی ڕەوشتەوە ئولگووی پێکەوە ژیان، ئامانجی خەبات و ژیانی ڕۆژانەی بوو، پێشەنگ بوو و ڕێزی لە خەڵکانی دیکە دەگرت و هاندەری گەشەسەندنی توانای کەسانی دیکە

بـوو. لـە زانسـتی ڕێبەریـدا، ئـەو تایبەتمەندییانـە وەک تایبەتمەندیـی کردەکیـی ڕێبـەری خزمەتگـوزار دەبیندرێـن. ئـەو تایبەتمەندییانـە دەبنـە هـۆی ئـەوەی ڕێبـەرکار بکاتـە سـەر دەوروبـەر و ژینگەکـەی . جیـا لـەو تایبەتمەندییانـەی کـە بـاس کـران، دوکتـۆر قاسـملوو خاوەنـی تایبەتمەندیـی "ڕێبـەری گۆڕانکاری"خوازیـش بـوو.

ڕێبـەری گۆڕانکاریخـواز، کاتێـک خـۆی دەنوێنێـت کـە ڕێبـەر لـە هەوڵـی بەرزکردنـەوەی ئاسـتی تێگەیشـتن و پێشـڤەچوون و سـەرکەوتنی هاورێیـان و ڕێکخراوەکـەی بێـت و زانیـاری و هەسـتی قبوولـی بەرپرسـایەتی لـە نـاو هاورێیانـی خۆیـدا بـەرز بکاتـەوە. بـۆ ڕێبـەری گۆڕانکاریخـواز پێڤـاژۆی نفـووزی زانیارییانـە لـە نـاو کەسـان و گرووپەکانـدا بـۆ پێکهێنانـی ئاڵوگـۆڕ و گۆڕانـکاری ڕەوشـی "مەوجـوود" بـەرەو ڕەوشـی دڵخوازانـەی ڕێکخـراو تەواوکـەری بازنـەی ڕێبـەری و خەباتـە.

چاوخشـاندنێک بـە سـەر هـەوڵ و تەقەلاکانـی دوکتـۆر قاسـملوو لـە نێـوان کۆنگرەکانـی پێنجـەم و شەشـەمی حـدکادا بـۆ پەسـەندکردنی سۆسـیالیزمی دیموکراتیـک وەک ئامانجـی دوارۆژی حیـزب و هەروەهـا تیۆریگەلـی پێوەندیـدار بـەو هەڵبژاردنـەوە، گۆڕانکاریخوازیـی قاسـملوو دەردەخـەن. وتـار و کـرداری قاسـملوو هەمـوو حیزبـی دیموکـرات و ڕەوتـی خەباتـی نەتەوایەتیـی لـە ڕۆژهەڵاتـی کوردسـتانی لـە گـەڵ ئاڵوگـۆڕ بـەرەوروو کـرد و ئێسـتاکەش لـە کوردسـتاندا،زۆر کـەس لایەنگـری لـە بۆچوونەکانـی دەکـەن. ئـەم جـۆرە ڕێبەرییـە، کاتێـک جێبەجـێ دەبێـت کـە ڕێبـەران هانـدەر، یارمەتیـدەر و پشـتیوانی هاوڕێیانیـان لـە گەیشـتن بـە ئامانجەکانیـان بـن و هاوخەباتانـی خۆیـان هـان بـدەن تاکـو زیاتـر لـە سـەروو بەرژەوەندیـی تاکەکەسـییەوە بیـر بکەنـەوە و بۆخۆشـیان لـەم بـارەوە نموونـە بـن.

تایبەتمەندییەکانـی ڕێبـەری گۆڕانکاریخـواز بریتیـن لە:بەبڕشـتی، وزەدەری، هاندەری،بەرزکـەرەوەی توانـای هـزری ،مایـەی سـەربەرزی، سەرنجراکێشـی، بەحورمەتـی، جێـی بـاوەڕی و پێکهێنـەری هەسـتی وەفادارییـە لـە نـاو هاوڕێیانیـدا. نفـووزی دڵخـواز دەبێتـە هـۆی ئـەوەی کـە ڕێبـەر بتوانـێ وەک سـەمبۆلێک لـە وتـە و کـرداری هاوگونـج کار بـکات و ببێتـە نموونـەی ڕەفتـار و کـردار بـۆ لایەنگرانـی. ڕێبـەری خزمەتگـوزار و گۆڕانکاریخـواز خاوەنـی تایبەتمەندیگەلـی زۆر وێکچـوون. بـە

خوێندنەوەیەکی خێرای ئەو دوو تایبەتمەندییانە دەردەکەوێ کە ڕێبەرێک کە خاوەنی ئەو تایبەتمەندییانە بێ، خاوەنی کەسایەتییەکی کاریزماتیکە. کاریزمای قاسملوو بەهۆی ئەوەوە نەبوو کە خاوەنی دەسەڵاتی زۆر بوو، بەڵکو دەسەڵاتەکەی بەهۆی بوونی کەسایەتییە کاریزماتیکەکەیەوە بوو کە هەموو تایبەتمەندییەکانی ڕێبەری لە پێناو خزمەتکردن و بەرەوپێش بردنی تەواویەتی بزاڤی نەتەوایەتیی کورد و حیزبەکەیدا خستە گەڕ.

قاسملوو لە ماوەی ڕێبەرایەتیی خۆیدا هەستی یەکسانیی لە نێوان خۆی و هاوڕێکانیدا گەشە پێ دەدا، چونکە باوەڕی بە یەکسانی، هانی دەدا کە یەکسانییش لە سیستەمی حیزبی و ڕێکخراوەییدا پێک بێنی. ئەمەش یەکێک لەو هۆیانەبوو کە حیزبی دیموکرات وەک ڕێکخراوێکی "خۆفێرکار" ڕەوتی فێرکردن و خۆفێرکردنی کردە بەشێک لە پرۆسەی گەشەکردنی مرۆڤی ڕێکخراوەیی و بەپێچەوانەی حیزبە چەپەکان، پەروەردەی ئایدیۆلۆژیی لە ناو حیزبدا نەگونجاند و ئەندامانی حیزبی تاک ڕەهەند بار نەهێنا.

بەداخەوە کولتووری داخراو و سیستەمی حاکم بەسەر حیزب، لە ساڵانی دوای قاسملوودا، وای کرد کە حیزبی دیموکرات نەتوانێ بە یارمەتیی ئەو شێوازە لە ڕێبەری، کولتووری ئاڵوگۆڕ لە خۆیدا گەشە پێ بدات و حیزبی دیموکرات لە حیزبێکی گەشەکردووەوە بەرەو حیزبێکی نەریتی و خۆپارێز پاشەکشەی کرد و بەشی هەرەزۆری قەیرانەکانی ڕێکخراوەیی و سیاسی ناو حیزبیش لەو کولتوور و مێتۆدی ڕێبەرانی دوای قاسملووە سەرچاوە دەگرێ.

گۆڕینی ڕێکخراوێکی نەریتی بەرەو ڕێکخراوێکی خۆفێرکار و زانست خوڵقێنەر
وتاری ١٣

یەکێـک لـە سەرنجراکێشـترین دروشـمەکانی حیزبـی دیموکراتـی کوردسـتانی ئێـران، "ڕێکخـراو چەکـی هـەرە گرنگـی ئێمەیـە" یـە کـە دوکتـۆر قاسـملوو داهێنەریەتـی. بـەو دروشـمە، خۆڕێکخسـتن، فێربـوون و فێرکـردن و هەروەهـا بەرەوپێـش بردنـی ڕێکخـراو لـە ناوکۆمەڵگـە بـوو بـە ئەرکێکـی حیزبـی و حیزبـی دیموکـرات دەسـتی کـرد بـە دامەزراندنـی کۆمیسـیۆنە جیاوازەکانـی وەک کۆمیسـیۆنی سیاسـی - نیزامـی و کۆمیسـیۆنی کۆمەڵایەتـی، کۆمیسـیۆنی ماڵـی و هتـد.

دروشـمی ڕێکخـراو "چەکـی هـەرە گرنگـی ئێمەیـە"، بـوو بـە بناغـەی گەشـەکردنی ڕێکخراوێکـی خۆفێـرکار و زانسـت خوڵقێنـەر دامـەزرا. ڕێکخـراوی خۆفێـرکار ئـەو ڕێکخراوانـەن کـە ئەندامانـی ئـەو بـە شـێوەی بـەردەوام تواناییەکانـی خۆیـان بـەرز بکەنـەوە بـۆ ئـەوەی بـە ئاکامـی دڵخـواز بکـەن. بـۆ ئـەو مەبەسـتەش هـزری کاری بەکۆمـەڵ لـە نـاو ڕێکخـراودا گەشـەی پـێ دەدرێـت و ئەندامانـی ڕێکخـراو لـە جیاتـی ئـەوەی کـە "چـی فێربـن" فێـری چۆنیەتیـی فێربـوون دەکـەن. جیاوازییـەک کـە لـە نێـوان پـەروەردە لـە حیزبـی دیموکـرات و حیـزب و ڕێکخراوەکانـی چەپـدا هەبـوو، ئەوەیـە کـە: ڕێکخـراوە چەپـەکان ئەندامـان و کادیرانـی خۆیـان فێـری ئەوەیـان دەکـرد کـە "چـی فێربـن" و حیزبـی دیموکراتـی ڕێکخـراوە و ئەندامانـی فێـری "چۆنیەتـی" فێربـوون دەکـرد و چـی فێربـوون گرێـدراو بـە ویسـت، توانایـی و پێویسـتی کاری

ئەنـدام و کادری حیزبییـەوە بـوو.

ڕێکخـراوی خۆفێـرکار بـە واتایەکـی دیکـە ڕێکخراوێکـی زانسـت خوڵقێنـە، ئـەو ڕێکخراوانـەی کـە لەوانـدا زانسـت و زانیـاری نـوێ و داهێنانـی کارێکـی تایبـەت بـە پسـپۆران و شـارەزایان نییـە، بەڵکـو جۆرێـک لـە کـردەوەی هەمـە لایەنەیـە و شـێوازێکە کـە ئەندامانـی ڕێکخـراو بەکـردەوە جێبەجێـی دەکـەن. بـە واتایەکـی دیکـە ڕێکخـراوی زانسـت خوڵقێـن، ڕێکخراوێکـە کـە لـەودا هـەر کەسێک مرۆڤێکـی داهێنـەر و زانسـت خوڵقێنـە. لەوەهـا ڕێکخراوێکـدا هـزر، بـاس و گفتگـۆی بەکۆمـەڵ و داهێنانـی بیـرو هـزری نـوێ پشـتگیری لـێ دەکـرێ و ئەندامـان هـان دەدرێـن بـۆ فێربـوون و داهێنانـی نـوێ.

ئـەو جـۆرە ڕێکخراوانـە ڕێکخراوگەلێکـن کـە تایبەتمەندیـی ئایدیاڵیـان هەیـە و ڕێکخـراوی ئایدیۆلۆژیـک نیـن. بەڵکـو ئـەوەی هانـدەری ئەندامـان و لایەنگرانـی ڕێکخراوەکەیـە، ئارمـان و ویسـتی ڕێکخراوەیـە کـە لـە سـەرووی ئایدیۆلۆجیگەلـی تەسـک و سێکتاریسـتین. دوکتـۆر قاسـملوو بـە هەسـتکردن بـەو ڕاسـتییە، هەوڵێکـی زۆری دا، ڕێکخـراو و ئۆرگانەکانـی حیزبـی بنـە ڕێکخـراوی خۆفێـرکار و زانسـت خوڵقێـن، بۆیـە لـە دارشـتنی سیسـتەمی پـەروەردەی حیزبـی و پێکهێنانـی فەرهەنگـی ڕێکخراوەییـدا، کەشـی ئـازد و دیموکراتیکـی فێـرکاری بـە باشـترین شـێوەی فێربوونـی زانیـوە و بەرلـەوەی کـە ناوەڕۆکـی بابەتـە فێرکارییـەکان بکاتـە سـەردێری وانـەی فێرکاریـی حیزبـی، چۆنیەتیـی فێربـوون و فێرکاریـی هێنایـە نـاو ڕێکخراوەکانـی حیـزب.

ئـەو کەسـانەی کـە لـە سـەردەمی سـکرتێریی قاسـملوودا بەشـداریی فێرگـەی سیاسـی- نیزامـی بـوون، لەوانەیـە چـاک لەبیریـان بێـت، کـە یەکێـک لـە سـەرەتاییترین بابەتەکانـی پێوەندیـدار بـە فێربـوون بەتایبـەت لـە بـواری کاروبـاری کۆمەڵایەتیـدا، پەروەردەکردنـی پێشـمەرگە بـوو بەگوێـرەی بنەماکانـی دیموکراسـی و خۆبەڕێوەبـەری، کـە سـەرەتا پێشـمەرگەکان بـە شـێوەی هەڵبژاردنـی شـورایی بـۆ کاروبـاری پێوەندیـدار بـە جێبەجێکردنـی پێداویسـتییەکانی خۆیـان، وەک کاروبـاری تەداروکاتـی، دابەشـکردنی نـۆرەی نیگابانـی، بەرنامەکانـی دیکەی پێشـمەرگەکانی بەشـدار لـە دەورەدا. ئـەو نموونە بچووکـە وێنەیەکـە لـەو داهێنانـەی کـە دوکتـۆر قاسـملوو بەپێـی ئەزموونـی وڵاتانـی

پێشـــکەوتوو لـــە ڕووی خۆبەڕێوەبـــەری و خۆفێرکارییـــەوە، هێنابوویـــە نـــاو حیزبـــی دیموکراتـــی کوردســـتانی ئێـــران.

ئـەوەی لـە ڕێکخـراوی خۆفێـرکاردا گرنگـە، گۆڕێنـی جـۆری کـرداره وەک سـەرەکیترین بەشـی فێربـوون. فێربـوون ڕەوتێکـە کـە لـەودا کـردار و ئەندێشـەی کەسـان دەگۆڕێـن و تـا بەشـێوەیەکی دیکـە بیـر بکەنـەوە و کرداریـان بـەو شـێوەیە بگـۆردرێ. بـەو شـێوەیە لـە ڕێکخـراوی خۆفێـرکاردا، فێربـوون کاتێـک سـەر دەگـرێ، کـە گۆڕانـکاری لـە کـرداری ئەندامانـی ڕیکخراوەکـەدا ببینـدرێ. ئـەم کردەوانـە زۆرجـار بـە شـێوەی ڕاسـتەوخۆ دەبیدنرێـن و گەلێـک جاریـش بـە شـێوەی ناراسـتەوخۆ هەسـت پـێ دەکرێـت.

زۆرجـار ڕەخنـە لـە حـدکا دەگـرێ، لـە مـەڕ هەڵسـوکەوتی وەک سـەردەمی شـەڕی چەکـداری و ئەوکاتـەی کـە گەورەتریـن هێـزی کوردسـتانی بـوو. ئەم قسـەیە تا ئاسـتێکی زۆر ڕاسـتە و بەداخـەوە لـەوەڕا سـەرچاوەدەگرێ کـە ڕێکخـراوی حیزبـی دوای دوکتـۆر قاسـملوو و شـەرەفکەندی، بەپێـی سـەردەم ئاڵوگۆڕێکـی ئەوتـۆی بـە سـەردا نەهاتـووە. ڕێکخـراوی خۆفێـرکار بـە پێـی سـەردەم فێـر دەبـێ و هەڵسـوکەوتی خـۆی دەگـۆڕێ. ڕێکخـــراوی خۆفێـــرکار ڕێکخراوێکـــە کـــە کـــرداری لـــە ڕێـــگای زانیـــاری و تێگەیشـــتنی زیاتـرەوە، بەرزتـر دەبێتـەوە و ئاڵوگـۆڕ و ریفـۆرم لـە خۆیـدا پێـک دێنـێ و لـە ڕێـگای پێوەندییەکانییـەوە، لـە نـاو کۆمەڵگـەدا زیاتـر پەلوپـۆ دەهـاوێ ولـە هەڵسـوکەوتیدا سـەرکەوتووترە. ڕێکخـراوەکان کاتێـک دەتوانـن خۆیـان بـە ڕێکخـراوی خۆفێـرکار و زانسـت خولقێـن بزانـن کـە بەچاکـی مێـژووی خۆیـان بخوێننـەوە و خوێندنەوەکـەش بکەنـە چـرای خەباتیـان.

فێربوونـی ڕێکخـراو پێڤـاژۆی دۆزینـەوەی کەموکورتـی و هەڵـەکان و ڕاسـتکردنەوەی ئەوانـە. فێربوونـی ڕێکخـراو لـە سـەر بنەمـای بۆچوونی هاوبـەش، هاوفکـری و ئاڵوگۆری بیـر و زانسـت و ئەزموونەکانـی پێشـوو و ڕووداوەکانـی داهاتـوو دامـەزراوە. حیزبـی دیموکـرات لـە سـەردەمی قاسـملوودا لـە مـاوەی سـاڵانی ١٩٧٩ بـۆ ١٩٨٩دا، بـەو پێیـە هەوڵـی داوە چەندیـن گۆڕانکاری لـە فەرهەنگـی ڕیکخراوەیی، هەڵسـوکەوت، پەروەردە و جـۆری بیرکردنـەوەی سیاسـییدا پێـک بێنـێ و ببێتـە خـاوەن ناسـنامەی ڕێکخراوێکـی چـالاک و زینـدوو لـە ڕووی ڕێکخراوەیـی و گەشـەکردنەوە. ئەمـرۆ بیسـت و پێنج سـاڵ

دوای دوکتۆر قاسملوو، کەمترین ئالوگۆڕی بنەڕەتی لە فەرهەنگی ڕێکخراوەیی حیزبیدا، پێک هاتووە و کەمترین کار کراوە لە پێناو ئەوەی کە ڕێکخراوەکانی حیزبی ببنە ڕێکخراوی بەڕاستی خۆفێرکار و زانست خوڵقێن. بۆیە ئەوەی کە پێی دەڵێن "داهێنانی فیکری" لە ناو ریزەکانی حدکادا کەمتر لە ئاستی پێویستە و کۆچی نوخبەگان و شارەزایان لە ریزەکانی حیزبی دیموکرات بووتە ڕەوتێکی مەترسیدار لەم ساڵانەدا.

سەربەخۆیی کلیلی سەرکەوتن و پێشڤەچوونە
وتاری ١٤

بـۆ ئـەوەی بزانیـن مەبەسـتی قاسـملوو لـە رێکخـراوی خۆفێـرکار و زانسـت خولّقێـن چییـە، شـیکردنەوەی رێکخـراوی خۆفێـرکار و تایبەتمەندییەکانـی زیاتـر یارمەتیـدەر دەبـێ:

دوای شـەڕی ئێـران -عێـراق، کۆبوونەوەیـەک لـە بنکـەی دەفتـەری سیاسـیی حـدکا لـە ناوچـەی قەندیـل بـۆ دوکتۆر قاسـملوو پێک هێـنرا. لـەو کۆبوونەوەیەدا دوکتۆر قاسـملوو لـە سـەر رەوشـی پێکهاتـوو دوای قبوولّـی بڕیارنامـەی ٥٩٨ی نەتـەوە یەکگرتـووەکان لـە لایـەن ئێرانـەوە دوا و لـەو پێوەندییـەدا، هەندێـک سـیناریۆی دوای شـەڕەکە کـە لەوانەیـە شۆڕشـی کوردسـتان لـە گەڵیـان بەرەورووبـێ، هێنانـە بـەر بـاس. یەکێـک لـە خاڵـە هـەرە سەرنجڕاکێشـەکانی قسـەکانی دوکتـۆر قاسـملوو بریتـی بـوو لـەوە کـە "حیزبـی دیموکـرات بـۆ ئـەوەی بتوانێـت سـەربەخۆیی خـۆی بپارێـزێ و هـەروا وەک پێشـڕەوی خەباتـی نەتەوایەتیـی کـورد لـە کوردسـتانی ئێـران بمێنێتـەوە، دەبـێ سـەربەخۆیی سیاسـی خـۆی بپارێزێـت و نەڕواتـە خـوارەوەی جـادە ئاسـفاڵتەکەوە." مەبەسـت لـە جادەکـەش، ئـەو جادەیـە بـوو کـە قـەڵادزێ و دیانانـی بەیەکـەوە گرێ دەدا و گواسـتنەوەی بنکەکانـی حـدکا بـۆ خـوارەوەی جادەیـەی بـە مانـای کەوتنـە ژێرکۆنترۆڵـی هێزەکانـی دەوڵەتـی عێـراق و دۆڕاندنـی سـەربەخۆیی سیاسـیی حیزبـی بـوو . سـەربەخۆیی سیاسـی و رێکخراوەیـی کلیلـی سـەرکەوتنی رێکخراوێکـی خۆفێرکـەر و زانسـت خولّقێنـە.

ڕێکخـراوی خۆفێـرکار ڕێکخراوێکـە کـە وەک تەواویەتێـک و بەشـێوەی هاوئاهەنـگ فێـر دەبێـت و بـەرەو پێـش دەڕوات. ڕێکخـراوی وا بۆخـۆی ڕێگاکـەی دەدۆزێتـەوە و بەرەوپێـش دەڕوات. ئەزموونـی کەسـانی شـارەزا و خـاوەن بیـر وەردەگـرێ و چاکسـازی لـە خۆیـدا دەکا. ڕێکخـراوی وا بـە کـەس کۆنـترۆڵ ناکـرێ، سـەربەخۆیە و ملکەچـی دەسـەڵاتە دەرەکییـەکان نابـێ و بـۆ خـۆی ئامانـج و ڕێبازەکـەی دیـاری دەکا.
ڕێبەرانێـک کـە هەسـتی فێربـوون لـە نـاو ڕێکخراوەکەیانـدا لاواز بکـەن و بـە بیانـووی جۆراجـۆری وەک "ئەوانـە بـۆ حیـزب نابنـە مـاڵ" و "دوای دوو سـاڵ لـە نـاو حیـزب دەڕۆنـەدەر" ڕەوتـی ڕێکخـراوی خۆفێـرکار بـەرەو ڕێکخراوێکـی داخـراو و چەقیـو دەبـا و پێشـکەوتنی ڕیکخراوەیـی کـپ دەکاتـەوە.
ڕێکخــراوی خۆفێــرکار هەســتیارە بەرامبــەر فێربوونــی ئەندامەکانــی. ڕێکخــراوی خۆفێرکار،هەسـت بـە پێویسـتیی فێربـوون دەکات و بـەردەوام پەیجـۆری فێربوونـە. ڕێکخـراوی خۆفێـرکار وەک مرۆڤێـک پێویسـتی بـە گەشـەکردنی خولیای فێربـوون هەیە. ڕێکخراوێـک گـەر هەسـت بـکات بـۆ درێـژەدان بـە ژیـان لـە ژینگەیـەک کـە ڕکەبـەری سیاسـی و ڕێکخراوەیـی ڕۆژ لـە گـەڵ ڕۆژ لـە زیادبوونـدان دەبـێ، سـەرکەوتوو و جێـی متمانـەی زۆربـەی خەڵـک بـێ، بێگومـان بـەدوای فێربوونـدا دەگـەڕێ و گـەر ئـەو نیـازە هەسـت نـەکات، هیـچ بیانوویەکـی نییـە بـۆ فێربـوون. ڕێکخراوێـک کـە داهـات و شـێوەی ژیانـی گرێـدراو بـە بوودجەیەکـی دیاریکـراو لـە لایـەن دەوڵـەت یـا خـود ڕێکخـراوە ناونەتەوەییەکانـەوە بـێ و هەسـت بـە ڕکەبـەری نـەکات، ڕێکخراوێـک کـە ڕێبەرایەتییەکـەی لـە بەرامبـەر خەڵـک و ئەندامانیـدا وەڵامـدەر نەبـێ، لـە زەروورەتـی فێربـوون نـاگا و هەوڵـی فێربـوون و پێشـکەوتن نـادا. بۆیـە بـۆ ئـەوەی ڕێکخـراوەکان وەڵامـدەر بـن، دەبـێ لـە ژینگەیەکـی پـڕ ڕکەبـەری ڕاسـتەقینەدا بژیـن تاکـو بنکـە و بنیاتەکانـی خۆیـان ئـاوەدان بکەنـەوە. ڕێکخـراو دەبـێ بـەردەوام ڕەوش و کـرداری خـۆی هەڵسـەنگێنێ و لەبەرامبـەر بەرپرسـایەتییەکەیدا بکەوێتـە ژێـر پرسـیار و هیـچ ڕێکخراوێـک بـە بـێ هـۆ، پشـتیوانیی لێـی نەکرێـت. لـە کەشـێکی وادایـە کـە ڕێکخـراو وەدوای فێربـوون دەکەوێـت و ناچـار دەبێـت بـۆ مانـەوەی، خـۆی پـەروەردە بـکا و ئەنگیـزەی فێربـوون لـە ناوخۆیـدا گەشـە پـێ بـدات.

ڕێکخـراوی خۆفێـرکار لـە گـەڵ کێشـەکان ڕانایـەت و هەسـتیار و وریایە. هەرکە هەسـتی بـە کێشـەیەک کـرد، دەسـتبەجێ لـە هەوڵـی چارەسـەریدا دەبـێ. هـەوڵ دەدات ڕێـگا چارەسـەری نـوێ بدۆزێتـەوە و کێشـەکان ناشـارێتەوە. حیزبـی دیموکراتـی کوردسـتانی ئێـران لـە سـاڵی ١٩٩٣بـە دواوە، لـە گـەڵ کێشـەکان ڕاهاتـووە، کـە بەرەبـەرە کێشـەی جیناحـی، ناوچەگەرایـی و هتـد.... بـە سروشـتی ناوبـرد و لـە بەرامبـەر کێشـەکاندا دەسـتەوئەژنۆ مایـەوە و ڕۆڵـی قوربانیـی گێـڕا. ڕێکخراوێـک ئەمـە حاڵـی بـێ، هیچـکات ناتوانـێ ببێتـە ڕێکخراوێکـی خۆفێـرکار و خـۆی بـە میراتگـری ڕێبـازی قاسـملوو بزانـێ. ڕێکخـراوی خۆفێـرکار دەبـێ کەرەسـەی وشـیاری و خەسارناسـی لـە ناوخۆیدا زیـاد بکات و هـەرکات هەسـتی کـرد کـە کێشـەیەک لـە ڕێکخراووەکـەدا سـەری هەڵـداوە، هـەوڵ دەدا کێشــەکە بناسـێ و لەبەرامبەریـدا خەبـات بـکات. ڕێکخـراوی خۆفێـرکار دەشـێ کێشـەکان بناسـێ و بـە دۆزینـەوەی مکانیزمـی چارەسـەری کێشـەکان ڕێکخراوەکـە لـە هەڵدێـری نەمـان ڕزگار بکـەن. زۆرجـار وا پێویسـتە ڕێبـەران خۆیـان لـە جـێ ئەندامانـی سـادە، خەڵکـی ئاسـایی دابنێـن تاکـو خاڵـە لاوازەکان بەچـاوی خۆیـان ببینـن.

ڕێکخراوی خۆفێرکار پێویستی بە کادری داهێنەر هەیە
وتاری ١٥

قاسملوو لە ماوەی ڕێبەریەکەیدا هەوڵێکی زۆری دا کە ئەندامان و ڕێبەرایەتیی حیزب، فێری پێڤاژۆ و فەرهەنگێکی نوێ بن کە ئەویش جێگیرکردنی فەرهەنگی نوێ بوو لە حیزبدا. فێربوون لە سەرەتاییەوە بگرە تا ئاستی کادری بەرز، بەشێک بوو لە بنەماکانی ڕێبەریی حیزب و کۆنگرەکانی حیزب لە سەردەمی ڕێبەری قاسملوودا، نموونەی فێربوونی کۆلێکتیڤ و بەکۆمەڵ بوون کە دوای تیرۆری ئەو، لە هەموو کۆنگرەکانی حیزبدا جێیان خاڵییە. چاوخشاندنێک بە ڕاپۆرتەکانی کۆمیتەی ناوەندی بۆ کۆنگرەی چوارەم تا هەشتەمی حیزب، ئەو ڕاستییە جوانتر روون دەکەنەوە، کە ڕاپۆرتەکان جیا لە گوزارشتی سیاسی، سیاسەتێکی پەروەردەیشی لە خۆیدا گونجاندووە، چونکە باوەڕی وا بوو کە ڕێکخراو و کاری ڕێکخراوەیی وەک وەرزش وایە، وەرزشڤان ناتوانێت بە کاوەخۆ و بە بێ فێربوون و ڕاهێنانی بەردەوام و بێ ڕاوەستان، بگاتە لووتکەی سەرکەوتن و بڵێ من وەرزشڤانم.

پیتر سێنج (Peter Senge) لە کتێبی "ئەسڵی پێنجەم"ی خۆیدا نموونەیەک دێنێتەوە کە لە پێوەندی لە گەڵ پەروەردە و سیاسەتی ڕێکخراوی خۆفێرکاردا زۆر سەرنجراکێشە. ناوبراو دەڵێ، گەر بۆقێک بخەینە ناو ئاوی کوڵیووەوە خێرا دەدەپەڕێ. بەڵام گەر بۆقەکە لە قاپێکی ئاو دابندرێت کە بەرەبەرە گەرماکەی زیاد بکرێ، بۆقەکە هەست بە بەرزبوونەوەی پلەی گەرمای ئاوەکە ناکا و دژکردەوەیەکیش لەبەرامبەر بەرزیی گەرماکەدا نیشان نادات، تا ئەوکاتەی کە

ئاوەکە دەکوڵی، بۆقەکە هەست بە گەرمی دەکات، بەڵام ئیتر زۆر درەنگە، چونکە دەمارەکانی بۆقەکە ئەوەندە شل بوون کە نەتوانێ لە قاپەکە دەپەڕێ و لە ناو ئاوەکەدا دەکوڵێ. ڕێکخراوەکانیش گەر وریا نەبن، کێشەکان بە ڕەنگێکی وا لە جەستەیاندا هێلانە دەکەن و کەڵەکە دەبن کە ئیدی توانای چارەسەرکردنیان نامێنێ و دەبێ لە مەیدانی چالاکی بڕۆنە دەرێ.

ئەندام گرینگترین سەرمایەی هەر ڕێکخراوەیەکی سیاسی، مەدەنی و تەنانەت بازرگانییە. ڕێکخراو لە ڕێگای ئەندامان و کادرەکانییەوە پرۆسەی فێربوون سەر دەخا. هەرچەند تەنیا فێربوونی کەسان بۆ فێربوونی ریکخراو بەس نییە، بەڵام مەرجی پێویستی ڕێکخراوی خۆفێرکار فێربوونی ئەندامان و کادرەکانییەتی. لە ڕێکخراوی خۆفێرکاردا دەشێ ئەندامان بتوانن تواناییەکانی خۆیان بدۆزنەوە و گەشەیان پێ بدەن و ژیانی خۆیان و ڕێکخراویان دەوڵەمەنتر بکەن. هەموو مرۆڤێک خاوەنی توانایەکی داهێنەرانەی شاراوەیە، کە گەر توانایەکەی بناسرێ و گەشەی پێ بدرێت ڕێکخراو لەو هێزانە بەهرەیەکی زۆر دەبات. هەرکات مرۆڤێک تواناییەکانی خۆی ناسی و دەستی کرد بە گەشەپێدانیان، بەردەوام پێش دەکەوێ و دەبێتە داهێنەر و نوێگەرا. ڕێکخراوی خۆفێرکار لەو جۆرە مرۆڤانە پێک دێ. مرۆڤی گەشەکردوو و داهێنەر بەرزتر لە مرۆڤێکە کە جارێک فێربووە و لە ئاستێکی دیاریکراودا چەقیوە. مرۆڤی وا دژکردەوە لە خۆی نیشان نادا، بەڵکو چالاک و خوڵقێنەرە. ئەو تەنیا لە بەرامبەر ژینگەدا دژکردەوە لەخۆی نیشان نادا، بەڵکو ژینگەکەی لە پێناو ئامانجەکانی خۆیدا دەگۆڕێ. ئەو لەجیاتی سازان لە گەڵ قەزاوقەدەری ژینگەیی، ژینگەکەی لە گەڵ خۆی دەگونجێنێ.

قاسملوو ڕاست بەو شێوەیە هەڵسوکەوتی کرد. ئەو چاوەڕێ نەبوو پێشتر ژینگە بە شێوەیەک بگۆردرێ کە بتوانێت ڕەخنە لە سۆسیالیزمی مەوجوود بگرێت، چاوەڕێی گۆرباچۆڤ نەبوو کە سۆسیالیزمی دیموکراتیک بکاتە ئامانجی دوارۆژی حیزبەکەی وەهەروەها چاوەڕێ ئەوەش نەبوو کە دیموکراسی بێتە ناوچەی ڕۆژهەلاتی ناوەراست و یا خود دوای نزیک بە چل ساڵ لە نووسینی تێزەکەی تازە باسی ڕۆژهەڵاتی ناوەراستی گەورە بکرێت. ئەو چاوەڕێ نەبوو

کە سۆسیالیست ئەنترناسیۆنال لە ساڵی ٢٠٠٠ ئامانجی خۆی بکاتە سۆسیالیزمی دیموکراتیک تا حیزبەکەی شوێنی ئەم ڕێکخراوە بکەوێ . ئەو چەمکانەی کە بۆ گۆڕانی کۆمەڵگە پێویستن ئەو کردنی بە کلیلی ڕەمزی ئاواتەکانی حیزبەکەی و وێڕای خەباتی ڕۆژانە و ڕۆتینی حیزبی لە پێناو فێربوون و بەرەوپێش بردنی حیزب و کۆمەڵگەکەیدا تێ دەکۆشا. کاتێک ڕێکخراوێک بوو بە خاوەنی ڕێبەری وا، فۆرمی ڕێکخراوەکەیش وەک سروشتی مرۆڤە خۆفێرکارەکانی دەگۆڕدرێ. مرۆڤگەلی داهێنەر و خۆفێرکار، ڕۆحی ڕێکخراوی خۆفێرکەرن. مرۆڤە داهێنەرەکان ژینگەی بگۆڕ دەناسن و گۆڕانکارییەکانی بەردەوامی ژینگە لە پێناو ئامانجەکانی ڕێکخراوەکەیاندا دەخەنە گەڕ. فێربوون تەنیا گێڕانەوە و کۆکردنەوەی زانیاری نییە، بەڵکو بریتییە لە گەشەکردنی تواناییەکان و شارەزابوون لە چۆنیەتیی داهێنان و بنەماکانی ڕێکخراوێکی چالاک و بە بەرهەم.

"زانیاری بۆ ڕزگاری"، دروشمێک بوو کە لە سەردەمی ڕێبەریی دوکتۆر قاسملوودا لە سەر کتێبە پەروەردەییەکان دەبیندرا و بەوپێیەش لەناو حیزبی دیموکراتدا سەرمایەگوزارییەکی زۆر دەکرا لە سەر فێربوون و خۆفێرکردنی ئەندامانی حیزب، فێربوونێک کە جیاوازییەکەی لە گەڵ حیزبەکانی دیکە لە چۆنیەتیی فێربووندا بوو نەک چیی فێربووندا. مرۆڤی داهێنەر و خۆفێرکار لە کەشێکی بەردەوامی فێربووندا دەژیت. ئەو فێر دەکات، تاقی دەکاتەوە و لە ڕێگای فێربوون و زانینەوە خۆی دەخولقێنێتەوە . فێربوون و داهێنان ئەرکێکی پیرۆزە و ئەمەش هاندەریەتی لە کارو چالاکییەکانیدا. مرۆڤە داهێنەرەکان فێر دەبن چۆن پێشوازی لە گۆڕانکارییەکان بکەن و کەڵکیان لێ وەربگرن.پەرچەکردار لە بەرامبەر گۆڕانکاریدا، لە مرۆڤی خۆفێرکار و داهێنەر ناوەشێتەوە. هەر دیاردەیەکی نوێ مرۆڤی خولیای فێربوون ناچار بە بیرکردنەوە دەکا و لە هەر ڕووداوێک شتێکی تازە فێر دەبێ.

پرسگرێکێک کە ئەمرۆ لە بەرامبەر ڕێبەری حیزبی دیموکراتدا هەیە، ئەوەیە کە چۆن بتوانێ لە پێناو پەروەردە و دروستکردنی ئەندامگەلێکی چالاک و داهێنەردا هەنگاو بنێ و ئایدیا و سیاسەتی جیاواز و سەرنجراکێش دابڕێژێ. گەشەکردنی ئەندامانی ڕێکخراو و بەرزبوونەوەی ئاستی داهێنانیان، دەبێتە هۆی پێشکەوتن و

گەشـەکردنی حیـزب. بـەو شـێوەیە حیزبـی دیموکـرات، لـە حیزبێکـی نەریتییـەوە بـەرەو حیزبێکـی نوێخـواز، داهێنـەر و پێشـڕەو هەنـگاو دەنـێ کـە تێیـدا شایستەسـالاری کۆدی هاوبەشـی بەرەوپێـش بردنـی ڕێکخراوەکانـی حیزبـی بـێ.

فێربوون لە ئەزموون بە واتای مانەوە لە مێژوودا نییە
وتاری ١۶

ئەزموونـی تـاڵ، بەشـێکی جیانەکـراوە لـە مێـژووی بزاڤـی نەتەوایەتیـی کـورد و نەمـازە حیزبـی دیموکراتـی کوردسـتانی ئێـران کـە بەهـۆی پێگـەی سیاسـی و کۆمەڵایەتییـەوە، هـەرگاڤ لـە هێڵـی پێشـەوەی هێرشـی نەیارانـی گەلـی کورددا بـووە. لـە دەسـتدانی یـەک لـە دوای یەکـی ڕێبەرانـی بلیمەتـی وەک دوکتـۆر قاسـملوو و دوکتـۆر سـادق شـەرەفکەندی، بـووە هـۆی تراومـا و خەسـارێکی قووڵـی گشـتی کـە کاری کـردە سـەر ئاسـتی متمانـە و هەسـتی خەباتگێڕانـەی ئەندامانـی حیـزب، تەنانـەت لـە دەرەوەی وڵاتیـش تـا ڕاگەیاندنـی ئاکامـی دادگای میکۆنـۆس لـە ١٠,٤,١٩٩٧ دا تووشـی لێگـەر و چالـش کردبـوو و لەوماوەیـەدا و تەنانـەت لـە سـەردەمی دوای ڕاگەیاندنـی حوکمـی دادگای میکۆنۆسـیش زۆربـەی هـەرەزۆری چالاکییـەکان پەرچەکـردار و ڕیئەکتیـڤ بـوون.

ڕێکخـراوی خۆفێـرکار دەشـێ لـە ئەزموونەکانـی ڕابـردووی دەرس وەربگرێـت. بـەڵام ناشـێ تەنیـا خـۆی بـە ئەزموونەکانـەوە ببەسـتێتەوە. هێنانەبەرباسـی لەرادەبـەدەری ئەزمـوون و دەسـتکەوتەکانی ڕابـردوو، بـە واتـای کاڵفامـی و نەبوونـی پلانـە بـۆ داهاتوو. ڕێکخـراوی چـالاک ڕێکخراوێکـە، کـە زانسـت و تێگەیشـتوویی لـە سـەروو ئەزموونـەوە دادەنـێ و بـە لێکدانـی زانسـت و ئەزمـوون، هەوڵ دەدا زۆرترین دەسـکەوت وەدەسـت بێنـێ. سـەرچاوە و ئیمکاناتـی حیـزب زۆر بەنـرخ و سـنووردارن. لـە قازانجـی حیـزب نییـە کـە تەنیـا بـە ئەزموونـە تاڵـەکان و هەڵەکـردن دەرسـی سـەرنەکەوتن وەربگـرێ.

ئەمجۆرە دەرسـوەرگرتنانە لـە سـەر ڕێکخـراو زۆر گـران دەکـەون و داهاتـووی حیـزب بـەرەو هەڵدێـر و لێکهەڵوەشـان دەبـەن. حیـزب دەشـێ بـە کەڵکوەرگرتـن لـە زانیـاری، شـارەزایی و پسـپۆریی ئەندامـان، لایەنگـران و کادرەکانـی خـۆی بـژاری سـەرکەوتوو بـۆ داهاتـوو دیـاری بـکات و بـە لەبەرچاوگرتنـی ئەزموونەکانـی رابـردووی، بڕیـاری گونجـاو و ژیرانـە بـدا. کەڵکوەرگرتـن لـە زانیـاری و شـارەزایی خەڵکانـی دیکـە، ڕەوتـی پێشـکەوتنی حیـزب وردبینانەتـر و خێراتـر دەکات و نرخـی خەباتـی میللـی کەمـتر دەکاتـەوە. کەڵکوەرگرتـن لـە ئەزمـوون و شـارەزایی کەسـانی شـارەزا دەبێتـە هـۆی ئـەوەی کـە بڕیـارەکان ڕیئالیسـتانەتر و هاوسـاز لـە گـەڵ ئـەو ژینگەیـە بـن کـە حیـزب تێـدا چالاکـە. زانسـت دەرگاکانـی داهاتوومـان بـۆ دەکاتـەوە و رابـردوو ئەزموونـەکان وەبیـر دێنـنەوە. کەڵکوەرگرتـن لـەم دووانـە، دەبێتـە هـۆی دەرکردنـی بڕیـاری گونجـاو و شـیاو لـە حیزبـدا.

لـە "کورتەباسـیک لـە سـەر سۆسـیالیزمی دیموکراتیک" دوکتـۆر قاسـملوو بەکەڵکوەرگرتن لـە رابـردووی خەباتـی نەتەوایەتـی لـە باشـووری کوردسـتان و هەروەهـا خەباتـی حیزبـی تـوودەی ئێـران دەگاتـە ئـەو ئەنجامـە کـە خەبـات لـە پێنـاو کۆمەڵگەیەکـی بەختـەوەر و سـەرکەوتوودا، دەبـێ هـەم خەباتـی نەتەوایەتـی بێـت و هـەم خەباتـی کۆمەڵایەتـی و ئـەو دووانـە پێکـەوە گـرێ دەدات. ئەزموونـی رابـردوو و زانسـتی قاسـلموو ئاسـۆبینییەکی نـوێ بـەو دەبەخشـن تاکـو بتوانـێ نەخشـەرێگای خەباتـی حیزبـی دیموکراتـی کوردسـتانی ئێـران، جیـاواز لـە هەمـوو حیزبەکانـی دەوروبـەر دابرێـژێ و نـرخ و بەهـا سیاسـی و ئەخلاقییەکانـی حیـزب بکاتـە نـرخ و بەهـای داهاتوو و بناغـەی فەلسـەفیی ناسـیۆنالیزمی کـوردی لـە رۆژهەڵاتـی کوردسـتاندا.

ڕێکخـراوی خۆفێـرکار لـە ناوخۆیـدا بـە دوای سـەرچاوەی کێشـەکاندا دەگـەڕێ. زۆرجـار کاتێـک رەخنەیـەک لـە سیاسـەت یـان بڕیارێکـی حیزبـی دەگیـرێ یـا خـود لـە پێوەنـدی لـە گـەڵ کێشـە و پرسـەکانی ناوخۆیـی حیزبـدا گفتوگۆیـەک دەکـرێ، رەخنەگرەکـە بـە سـاویلکە یـا فریوخـواردوو لـە کەسـانی دەزانرێ. سروشـتی مـرۆڤ وایە کە بـە زۆری پێی

خۆشـە هـۆی کێشـە و شکسـتەکانی خـۆی بـە فاکتەرگەلـی کۆنترۆڵنەکـراوی دەرەکییـەوە ببەسـتێتەوە و سـەرکەوتنەکانیش بـە ئەنجامـی چالاکـی و سیاسـەتی حەکیمانـەی خـۆی بزانـێ. ئـەم جـۆرە بۆچوونـە دەبێتـە هـۆی ئـەوەی کـە مـرۆڤ لـە دەرەوەی خـۆی دوای هـۆی کەموکورتییـەکان بگـەڕێ و خـۆی دوور بزانـێ لـە کەموکورتی. کەسـی وا هیچ کات بەدروسـتی توانایـی و خاڵـە لاوازەکانـی خـۆی پـێ لێـک نادرێنـەوە و لـە ئەنجامـدا نابێتە کەسـێکی سـەرکەوتوو. حیزبـی دیموکراتیـش زۆرجـار بـە دەسـت ئـەو نەخۆشـییەوە دەناڵێنـێ و زۆر جـار کێشـەکان بـە فاکتەرگەلـی دەرەوەی دەسـەڵاتی خـۆی و حیزبـەوە دەبەسـتنەوە و بەرپرسـان لـە بەرامبـەر کەموکورتییەکانـدا خۆیـان بـە بەرپرسـیار نازانـن. ئەمـەش وا دەکا کـە هیچـکات لـە نـاو خـودی حیزبدا،بـە دوای سـەرچاوەی کێشـە و شکسـتەکان نەکـەون و پـرس و لاوازییەکانـی حیـزب بـە دروسـتی لێـک نەدەنـەوە. ڕێکخـراوی خۆفێـرکار دەشـێ، بـۆ دۆزینـەوەی سـەرچاوەی کێشـەکان بەرلـە هەمـوو شـتێ، بـە بـێ دەمارگـرژی، لـە هۆکارگەلـی ناوخۆیـی بکۆڵێتـەوە. لـە ڕەوشـێکی وادایـە کـە حیـزب خاڵـە لاوازەکانـی خـۆی دەبینێتـەوە و لـە هەوڵـی چارەسـەرکردنیاندا دەبـێ. گـەر ڕێکخـراو کەموکورتـی و خاڵـە لاوازەکانـی خـۆی نەبینـێ، هیچـکات لـە ئەزموونـی ڕابـردوو فێـر نابـێ. هەروەکـو لـە ئەزموونـی کۆنگرەکانـی هەشـت، دە و سـێزدەی حیزبـی دیموکراتـدا دەردەکەوێ،ڕێبەرایەتیـی ئێسـتای حیزبـی دیموکـرات لـە شکسـتەکانی ڕابـردوو، کەمتریـن ئەزموونـی وەرگرتـووە. ڕاپۆرتـی کۆمیتـەی ناوەندیـی حیـزب بـۆ کۆنگـرەی چواردەهـەم لـە پێوەنـدی لـە گـەڵ کێشـە ناوخۆییەکانـدا ئـەو ڕاسـتییە دەسـەلمێنێ کـە ڕێبەرایەتیـی حیـزب، ئەوەنـدە بوێـر نییـە کـە لـە پێوەنـدی لـە گـەڵ کێشـە ناوخۆییەکانـدا سـەیری خـۆی بـکات. کاتێـک ڕێکخـراو کێشـەکان بـە هۆگەلـی دەرەکـی یـان لاوەکییـەوە دەبەسـتێتەوە، مانـای وایـە کـە کێشـەیەک نابینـێ تـا لـە هەوڵـی چارەسـەرکردنیدا بـێ و هانـدەر و هۆیەکیـش بـۆ فێربـوون بـەدی نـاکا. حیزبێـک کـە گۆڕانکارییەکانـی نـاو کۆمەڵگـە، نـەوەکان، پرسـە کۆمەڵایەتـی نەبینـێ و هـەروا بـە زمانـی ڕابـردوو قسـە بـکات و نەتوانـێ لـە هـۆی شکسـتەکانی پێوەندیـدار بـە مانـۆڕی سیاسـی لـە کاتـی هەڵبژاردنـەکان و تەنانـەت یادکردنـەوەی کارەسـاتی ڕێبەرانـی شـەهید ئەزموونـی پێویسـت وەربگـرێ، هیچـکات فێـر نابـێ. چونکـە

هیچکات کەموکورتییەک لە سیاسەتەکانی خۆیدا نابینێ دراستی بکاتەوە. دیارە کاتێک کە باس لە حیزب دەکەین، مەبەستمان کاروباری بەڕێوەبەری و شێوازی هەڵسوکەوتی ڕێبەرایەتییە لە گەڵ پرس و کێشەکاندا.

گەشەکردنی کاری تیمی دەبێتە هۆی فێربوونی گشتی
وتاری ١٧

مـادەی حەوتەمـی پێـڕەوی نێوخـۆی حیزبـی دیموکراتـی کوردسـتانی ئێران،دەڵـێ: "دارشـتنی پـلان و بڕیـار لـە بەرزترین ئۆرگانـەوە تـا خوارتریـن ئـۆرگان بەکۆمەڵـە، تاکـڕەوی و سـەرەڕۆیی لـە نـاو حیزبـدا جێگایـان نیـە". ئـەم بەنـدەی پێـڕەوی ناوخـۆی حـدکا، لەراسـتیدا ڕێبەرایەتیی ئـەو حیزبـە ئەرکـدار دەکات بـە پەروەردەکردنـی کاری تیمـی و گرووپـی و پێکهێنانـی فەرهەنگـی گرووپـی. ڕێکخـراوی خۆفێـرکار، فێربوونـی گرووپـی و تیمـی ئاسـان دەکات و ئەندامـان بـۆ ئـەو شـێوە فێربوونـە هـان دەدات. ڕێکخـراوی خۆفێـرکار بـە کەڵکوەرگرتـن لـە شـێوازەکانی دیالـۆگ و گفتگـۆ فێربوونـی گرووپـی لـە نـاو ڕێکخـراودا گەشـە پـێ دەدات. لـە وەهـا ڕێکخراوێکـدا ئەندامـان دەبـێ فێـر بکرێـن کـە چالاکیـی ئـەوان وەک گـرووپ یـان تیمێک،لـە چالاکیـی یـەک یەکـی ئـەوان کاریگەرتـرە. گرووپـە هـاوکار و هاوئاهەنگـەکان پێکـەوە فێـری کاری بەکۆمـەڵ دەبـن و فێربوونـی ئـەوان هێزێکـی زۆر بـە گەشـەکردن و پێشـڤەچوونی ڕێکخراوەکـە دەبەخشـێ. بـاس وگفتگـۆ دەبێتـە هـۆی ئـەوەی کـە ئەندامـان لـە بیروبۆچوونـی یەکـتر ئـاگادار بـن. دیالـۆگ زمانـی هاوبـەش لـە نێـوان ئەندامانـی حیزبـدا پێـک دێنـێ و دەبێتـە هـۆی کەمبوونـەوەی جیاوازیـی نێوانیـان. هەروەهـا بـاس وگفتگـۆوا دەکا کـە ئەزمـوون، شـارەزایی و زانیاریـی ئەندامـان لـە نێوانیانـدا ئاڵوێـر بکـرێ و پێوەندیـی نێوانیـان قووڵـتر و بەهێزتر بـێ. بـۆ ئـەوەی دیالـۆگ بەئـاکام بـگات، دەشـێ، ئەندامـان بڕیـاری پێـش وەختـە نـەدەن و بـە بیرێکـی کـراوەوە بەشـداریی دیالۆگـەکان بـن.

ئەمەش بە واتای دەستهەڵگرتن نییە لە رای خۆیان، بەڵکو دەشێ ئاگاداری بیروڕای خۆیان بن وبتوانن کە دەربڕینی بیروبۆچوونی خۆیاندا پەلە نەکەن. لەو کاتەدا ئەندامان ناشێ دەرهەق بە بیروبۆچوونی خۆیان حەساسیەتیان نیشان بدەن وپێی لە سەر بگرن. بەڵکو لە کەشێکی ئارامدایە کە بیروڕاکان ئاڵوگۆریان بەسەر دادێ. قازانجێکی دیکەی ئەوجۆرە گفتگۆیانە جۆری بۆچوونی ئەندامان بەرامبەر یەکترە. لە کۆبوونەوەیەکدا کە بەرپرس و ئەندامان تێدا بەشدارن، ئیدی لە کاتی دەربڕینی راوبۆچوونەکاندا، بەرپرس و سەرجەم بەشدارانی گفتوگۆکان وەک یەک و هاوڕێ و هاوکاری یەکترن . مرۆڤ لەگەڵ هاوکار و هاورێی خۆی زۆر راحەتتر و ئاسانتر دەکەوێتە دیالۆگەوە تاکو لە گەڵ بەرپرس یان کەسانی ژێردەستی خۆی. ئەو پرسانە لەوانەیە زۆر سادە و ساکار بێنە بەرچاو، بەڵام بەکردەوە زۆر سەخت و پێویستی بە راهێنانی زۆر دەکات، چونکە مرۆڤەکان خۆیان لە ئاستی جیاواز هەست دەبینن و ئەو نایەکسانییە لە رووی پلەی تەشکیلاتی و بەرپرسایەتییەوە، تەنگەژە لە پێوەندییەکاندا پێک دێنێ. حورمەتی لە رادەبەدەر و لەوانەیە ترس لە بەرپرس ببێتە هۆی ئەوەی کە ئەندامی سادە نەتوانێ ،بە شێوەیەکی ئازاد و بێ ترس بیروڕای خۆی دەربڕێ. بەڵام بۆ ئەوەی کە گفتوگۆکان بە ئاکام بگەن و کۆبوونەوەکە هەروا لە بازنەیەکدا نەسووڕێتەوە، کەسێک دەبێ سەرۆکایەتیی کۆبوونەوەکە بکات. مرۆڤ پێی خۆشە لە سەر ئەو شتەی کە دەزانێ بدوێ و ئەمەش خاڵێکی ئەرێنییە، بەڵام گەر ئەو شتەی کە دەیانهەوێ باسی بکەن لە دەرەوەی ئامانجی کۆبوونەوە بێت، کۆبوونەوەکە لە رێگای خۆی لای دەدات و ئەرکی بەرێوەبەری کۆبوونەوەیە کە بەشداران بەرەو بابەتی سەرەکیی کۆبوونەوە رێنوێنی بکات. دەشێ رێش نەدرێ باسەکان بوەستن و هەوڵ بدرێ کە کۆبوونەوە بەدەسکەوت بێ.

بەشی دیکەی فێربوون هونەری پێکەوە باسکردنە (دیبات). دەمەتەقێ بەشی پێویست و تەواوکەرەوەی دیالۆگی رێکخراوەییە. لە باسکردندا بیروبۆچوونی جیاواز پێشکەش دەکرێ و هەرکەسێک داکۆکی لە بیروبۆچوونی خۆی دەکات.

رێکخراوی خۆفێرکار دەشێ لە گفتگۆ و باسکردنی نێوان ئەندامانی کەڵک

وەربگرێـت و لـەو ڕێگایـەدا فێربوونـی کاری گرووپـی لەنـاو ڕێکخـراودا گەشـە پـێ بـدات. ئـەوکارە دەشـێ بـە ڕێکوپێکـی و بـە شـێوەی بـەردەوام لـە نـاو ڕێکخراوەکـەدا بکـرێ، بـۆ ئـەوەی کـە تێگەیشـتنی قووڵـتر لـە نـاو ڕێکخـراودا پێـک بێـت و گرووپـەکان ئـاگادار، ڕەخنەگـر و وریـا پـەروەردە بکرێـن. ئـەو گرووپانـەی کـە پێکـەوە ڕێکخـراوی خۆفێـرکار سـاز دەکـەن.

یەکێـک لـە شـانازییەکانی مێتـۆدی ڕێبەرایەتیـی دوکتـۆر قاسـملوو، هێنانـە کایـەی ئەوجـۆرە باسـانە و وەدیهێنانـی بنەماکانـی ڕێکخـراوی خۆفێـرکار بـوو. لـە نـاو حیزبـدا لـە کۆبوونـەوە و باسـەکاندا، هیـچ باسـێک مـادام لـە چوارچێـوەی سـنووری پاراسـتنی حورمەتـی مرۆڤـدا بایـێ، ئـازاد بـوو لەومـا حیزبـی دیموکـرات لـە جیاتـی ئـەوەی لـە کۆبوونەوەکانـی خۆیـدا بـاس لـە ئایدیۆلۆژییەکـی تایبـەت بـکات، بـاس لـە ئایدیالەکانـی پێوەندیـدار بـە خەبـات، جڤـاک و دوارۆژی دەکـرد. ئـەم باسـانە بەتایبـەت لـە کۆبوونەوەکانـی کۆمیتـەی ناوەنـدی و کۆنگرەکانـی حیزبـدا دەبینـدرێ و نەریتێکـی ئەرێنیشـە.

خوڵقاندنی ئاسۆی هاوبەش
هێز دەداتە چالاکیی گشتی ڕێکخراوە
وتاری ١٨

یەکێک لەو کارانەی کە دوکتۆر قاسملوو لە حیزبی دێموکراتدا دای هێنا، دیاریکردنی پلەی کادرێتی بوو. پلەی کادر بە پێی ئاستی ئەزموون، زانیاری و بەرپرسایەتییەکەی لە ناو حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێراندا دیاری دەکرێ. ئەمەش بەرهەمی کولتووری ڕێکخراوی خۆفێرکارە کە هاندەری ئەندامانی خۆیەتی بۆ بەرزکردنەوەی ئاستی ئامانجی تاکەکەسی و ڕێکخراوەیی. بەپێی مادەی چوارەمی پێڕەوی ناوخۆی حدکا، یەکێک لە ئەرکەکانی ئەندام "بەرزکردنەوەی ئاستی زانیاری و سیاسی و پێگەی کۆمەڵایەتی"یە.

لە بەشەکانی پێشوودا کە باس لە ڕێکخراوی خۆفێرکار کرا، باس لە پێویستیی ئەندامی داهێنەر، شارەزا و گرووپە خۆفێرکارەکان وەک پێویستی گرنگی ڕێکخراو کرا. داخوا ئەو مرۆڤە داهێنەر و گرووپە شارەزاکان چۆن دەتوانن لە چوارچێوەی ڕێکخراوێکی خۆفێرکاردا کار بکەن؟ داخوا ناشێ ڕێگایەک بدۆزرێتەوە بۆ ئەوەی مرۆڤ و ڕێکخراو ببن بە یەک و لە قاڵبی ڕێکخراوی فێرکاریدا کۆ ببنەوە. پێڕەوی ناوخۆیی حدکا لە ئەرکی ئەندام بە "پاراستن و گەشەپێدانی یەکیەتیی سیاسی و تەشکیلاتیی حیزب" دەزانێ. ڕێکخراوی خۆفێرکار ناتوانێت پێک بێت، گەر بێت و ئامانجی مرۆڤە داهێنەر و زانیاری خوڵقێنەکان لە گەڵ ئامانجەکانی ڕێکخراوەکە وێک نەکەون. لەو وێککەوتنە و هاوئامانجییەدا گەشەکردن و فێربوون پێک دێ.

ڕێکخـراوی خۆفێـرکار بـە هەوڵەکانـی ڕێبەرایەتییەکـەی گەشـە دەکات. بـەڵام بەبـێ هـاوکاری و هاوڕێتیـی ئەندامانـی لێهاتـوو هیـچ ڕێبەرێـک توانـای ئـەوەی نابـێ، بەتەنیا ڕێکخراوەکـە گەشـە پـێ بـدات و بەرەوپێشـی بـەرێ. بـە واتایەکـی دیکـە ڕێکخـراوی خۆفێـرکار دەبـێ، ئاسـۆی هاوبـەش و تێگەیشـتنی هاوبـەش لـە نـاو ئەندامانـی خۆیـدا گەشـە پـێ بـدات بـۆ ئـەوەی ببـێ بـە ڕێکخراوێکـی خۆفێـرکار. هاوئاسـۆیی و تێگەیشـتنی هاوبـەش هێـز بـە ڕێکخـراو دەبەخشـێ و ئامانجەکانـی ئەنـدام، ئـۆرگان و تەواوەتـی حیـزب یەکگرتـوو دەکات و ئەنـدام کاتێـک دەتوانـێ لـە پێنـاو یەکیەتیـی سیاسـی و تەشـکیلاتیی حیزبەکەیـدا چـالاک بـێ.

هاودڵـی و ئاسـۆی هاوبـەش لـە نـاو ڕێکخراوەکـەدا بـە بـێ لەبەرچاوگرتنـی مافـی یەکسـانی هەمـوو ئەندامـان و ڕەچاوکردنـی "یـەک دیسـیپلین" کـە لـە پێـڕەوی ناوخـۆدا هاتـووە، کارێکـی ئەسـتەمە. بەندێـک کـە بەدرێژایـی مێـژووی کێشـەکانی ناوخـۆی حیـزب بـە ئەسـتەم جێبەجـێ کـراوە و تەنیـا دژی کەمایەتییـەکان و جیابیرانـی ناوحیزبـدا بـووە. لـە کاتـی ڕەچاوکردنـی یەکسـانیی هەڵسوکەوت لـە نێـوان ئەندامانـی حیزبیـدا، ئـەو هاودڵییـە دیسـیپلینی حیزبـی و چالاکـی هاوبـەش و یەکگرتـوو لـە پێنـاو ئامانجەکانیـدا بەهێـز دەکا. لـە کاتێکـی وادایـە کـە ئەندامـان دەتوانـن هەموویـان تەنیـا بیـر لـە یـەک ئامانـج بکەنـەوە و دیمەنێکـی هاوبەشـیان هەبـێ لـە حیـزب و ئـەو ئەرکانـەی کـە حیـزب پێیـان دەسـپێرێ.

هاودڵـی یـان ئـەوەی لـە ئەدەبیاتـی حیزبـی دیموکراتـدا بـە یەکریـزی نـاو دەبـردرێ، پێویسـتی کاری ریکخـراوەی خۆفێـرکارە. چونکـە ئـەو یەکریزییـە دەبێتـە هانـدەر و پێشـخەری ڕەوتـی فێربـوون و وەدیهاتنـی ئامانجەکانـی حیزبیـش. لـە مـاوەی بیسـت سـاڵی رابـردوودا - ڕەنگـە بەهـۆی ژینگەیـەک کـە بەسـەر ڕێبەرایەتیـی حیزبـی دیموکـرات سـەپێنراوە - چاندێکـی نەریتـی شـوێنی چانـدی ڕێکخـراوی خۆفێـرکار لـە نـاو حیزبـدا گرتـووە. لەوەهـا ژینگەیەکـی نەریتیـی ڕێکخراوەکـەدا، فێربـوون لەسـەر بنەمـای دژکردەوەیـە. ئەندامـان پێویسـتییەک نابینـن بـۆ هاودڵـی لـە فێربوونـدا. ئەندامـان ئـەوەی کـە جینـاح و لایەنـەکان پێیـان دەڵێـن، فێردەبـن. بـەڵام بەهـۆی نەبوونـی یەکریزیـی فێربوونـی گشـتی لـە ڕێکخراوەکـەدا مسـۆگەر نابـێ و سـەرەرای

بوونــی بــڕوا و توانایــی و شــارەزایی زۆری ئەندامــان هەنگاوەکانیــان کــە بەشــێوەی لێکدابــڕاو و دوور لــە یەکــە ناتوانــێ، پێویســتییەکانی فێربوونــی گشــتی و پەرەپێدانــی کارو چالاکییەکانیــان لــە پێنــاو وەدیهێنانــی ئامانجەکانــی حیــزب بــەراورد بــکات.
هاودڵــی، یەکریــزی و هاوئاســۆیی تەنیــا بۆچوونێکــی تایبــەت بــە یــەک کــەس و گرووپێکــی تایبــەت نییــە، بەڵکــو دەبــێ ببێتــە بۆچوونێکــی گشــتی و هەمــوو ئەندامــان و لایەنگرانــی حیــزب لــەدەوری خــۆی کــۆ بکاتــەوە. ئەرکێکــی بەکۆمــەڵ و گشــتییە کــە هەمــوو ئەندامــان بڕوایــان پێیــە و بۆچــوون و سیاســەتە گشــتییەکانی حیــزب وەک بۆچــوون و ئامانجــی خۆیــان دەبینــن. یەکریــزی و یــەک ئاســۆیی لەوانەیــە ڕووبــە ناوخــۆ یــان ڕوو بــە دەرەوە بــێ. یەکریــزی ڕووبــەدەرەوە، وەک یەکیەتــی و هاوخەباتــی بــۆ ســەرکەوتن بەســەر دوژمــن و نەیــار و ڕکەبــەری هاوبــەش و بەرەوڕووبوونــەوە لــە گــەڵ مەترســییەکی جیــدی بەرامبــەر بــە حیــزب، دەکــرێ ناودێــر بکــرێ و هاودڵــی ناوخۆییــش بریتییــە لــە وێکگەیشــتن و یەکریزیــی ڕێکخراوەیــی بــۆ بەرزکردنــەوەی ورەی کاری هاوبــەش و بەکۆمــەڵ بــۆ گەیشــتن بــە ئامانجــە ناوخۆییەکانــی حیــزب.
ڕێبــەری کاریگــەر لــە حیزبــدا هــۆی ســەرەکییە لــە وەدیهاتنــی یەکڕیــزی و هاودڵیــی لــە نــاو ئەندامانــدا. ڕێبەرانــی ســەرکەوتوو کەســانێکن کــە بتوانــن کەســانی جۆراوجــۆر لــە ژێــر یــەک ئــاڵای هاوبەشــی ئەندێشــەیی و بیروباوەڕێکــی هاوبەشــدا کــۆ بکەنــەوە و ئــەو تێگەیشــتنە پێــک بێنــن کــە بوونــی بیــرورا جیــاواز لــە نــاو حیزبــدا کێشــەیەکی بچووکــە و ئــەوەی کــە بایەخــی هەیــە بوونــی هەســت و ئامانجــی هاوبەشــە. ڕێکخــراوی خۆفێــرکار ناتوانــێ، ســەرکەوتوو بــێ گــەر لــە کەســانی شــارەزا، داهێنــەر و خۆفێــرکار و گــرووپ و تیمەکانــی چــالاک لــە پێنــاو یەکریــزی و هاوخەباتــی کەڵــک وەرنەگــرێ.
ئولگــوو و ڕەوشــتی ئەخلاقــی و کــردەوەی ڕێبــەران لە چوارچێــوەی بایەخەکانــدا ڕێبەران ڕۆڵێکــی گرنــگ دەگێــڕن لــە پێکهێنانــی یەکریــزی و کەشــی تەندروســتیی ڕێکخراوکــەدا. یەکریــزی و هاوئاســۆیی ئەندامــان لــە چوارچیــوەی بەهــا هاوبەشــەکاندا پێــک دێ و بۆچوونــەکان و هەڵســوکەوتی دەســەڵاتدارانی حیــزب شــوێندانەرە لــە گەشــەکردن و پێشــڤەچوونی ئــەو بەهایانــەدا.
خاڵێکــی گرنــگ لــەو پێوەندییــەدا بوونــی ئەمنیــەت و تەناهیــی هەڵبژاردنــی ئاســۆی

هاوبەشـە. گـەر ئەندامـان هەسـت بکـەن کـە سیاسـەتە گشـتییەکانی حیـزب یـان ئـەوەی لـە ئەدەبیاتـی حیزبـدا پێـی دەوتـرێ یەکیەتیـی سیاسـی و تەشـکیلاتیی حیـزب، کارێکـی "ئیجبـاری" و بـەزۆر بـێ و ئەندامـان و رێکخراوەکانـی حیـزب مەجالیـان نەبـێ بـۆ بەشـداری لـە پێکهێنانـی ئاسـۆ و تێگەیشـتنی هاوبـەش، هاودڵـی و یەکریـزی حیزبـی پێـک نایـەت و ئەمـەش دەبێتـە هـۆی خێرابوونـی هێـزی دوورکەوتنـەوە لـە حیـزب و حیـزب لـە گەشەسـەندن و پێشـکەوتن دەوەسـتێتەوە.

یەکریـزی و هاوئاسـۆیی لـە نـاو رێکخـرادا بـە واتـای ئـەوە نییـە کـە ئەندامەکان دەسـت لـە بیروبۆچوونـی خۆیـان هەڵبگـرن، بەڵکـو، دەتوانـن بۆچوونـی خۆیـان رابگـرن و لـە رێـگای بۆچوونەکانیانـەوە، بیـر لـە ئامانجـی گشـتی بکەنـەوە و باوەڕیـان پـێ بـێ. چونکـە کاتێـک ئامانـج و خەونـەکان هاوبـەش بـن، ئامانجگەلـی کورتخایـەن و جیاوازیی بیـرورا ناتوانـن، رێ لـە هـاوکاری و یەکریزیـی حیـزب بگـرن.

لـە حیزبێکـدا کـە خـۆی میراتگـری پرنسـیپەکانی قاسـملوو دەزانـێ، دەشـێ هــەوڵ بـدرێ، تایبەتمەندیـی هۆلۆگـرام (Hologram) لـە پێوەنـدی لـە گـەڵ هاوئاسـۆیی پێـک بهێنـدرێ. واتـە، بیروبۆچوونـی ئەندامـان لـە روانگـەی گشـتیی حیزبـدا جـێ بکاتـەوە و سیاسـەتە گشـتییەکانی حیـزب رەنگدانـەوەی بیروبۆچوونـی ئەندامانیـش بـن. هۆلۆگـرام پەڕەیەکـە کـە زانیارییـەکان بـە شـێوەی شـەپۆلی نـوور تۆمـار دەکات، بەشـێوەیەک کـە تـەواوەت لـە هەمـوو بەشـەکانی پەڕەکـەدا دەبینـدرێ. بـەو واتایـە کـە گـەر بێـت و پـەڕە (زینـگ)ی هۆلۆگرامەکـە بشـکێت و پارچەپارچـە بێـت هـەر پارچەیـەک وەک ئەوەیـە کـە هەمـوو زانیارییەکانـی تێـدا تۆمـار کرابێـت و دەکرێـت هەمـوو زانیاریگەلی تۆمارکـراو لـە رێ یـەک پارچەوە،دیسـان تۆمـار بکرێنـەوە.

لـە رێکخـراوی خۆفێرکاریشـدا هـەر ئەندامێـک خـۆی لـە نـاو بیروبۆچوونـی گشـتیدا دەبینێتـەوە و بـەو شـێوەیە گرێـدراوی بـە هێـڵ و سیاسـەتە گشـتییەکانی حیزبـەوە زیاتـر دەبـێ. هاوتەریببوونـی ئامانـج و خەونەکانـی ئەندامـان لـە گـەڵ ئامانجەکانـی حیـزب و دەبێتـە هـۆی بـڕوای هاوبـەش و خـاوەن بایـەخ و بەهاکانـی هاوبـەش لـە حیزبـدا کـە ئەمـەش لـە سـتوونگەلی سـەرەکیی ئەندێشـە و فیکـری رێکخراوێکـی خۆفێـرکار و زانسـت خوڵقێنـە. بەبـێ ئـەو ئەسـڵە یەکریـزی زۆر ناخایەنـێ وحیـزب

ناتوانێ نە لە ڕابردوو دەرس وەربگرێ و نە هەنگاویش بەرەو داهاتوو هەڵبگرێ. لە کۆمەڵگەیەکدا کە لە سەدەی ڕاگەیاندن و تۆڕە کۆمەڵایەتییەکاندا ڕۆژ بە ڕۆژ بە سەر بەشی جیاواز دابەش دەبێ و پلۆرالیزم ڕەهەندی نوێ دەدۆزێتەوە. حیزب کاتێک سەرکەوتوو دەبێ کە ئەندامان، لایەنگران، کادر و ڕێبەرانی حیزب لە چوارچێوەی بەها و ئامانجگەلی هاوبەشدا وەک ئەندامی یەک جەستە بن و پێکەوە بەرەو ئاسۆی هاوبەش خەبات بکەن.

قاسملوو و کولتووری ڕێکخراوەیی
لەناو حیزبی دێموکراتدا
وتاری١٩

کاریگــەری یەکێــک لــە گرینگتریــن بابەتەکانــی تێگەیشــتن لــە هەڵســوکەوتی ڕێکخراوەییــە. شــارەزایانی ڕێبــەری لــەو بڕوایــەدان کــە کاریگــەری باســی هەرەگرنــگ لــە لێکدانــەوەی ڕێکخراوەییــە و ئاســۆی ڕێکخراوەیــی بــە بــێ دیاریکردنــی ئاســتی کاریگــەری، زەحمەتــە. ڕێبــەری لــە حیزبێکــی نەتەوایەتیــی وەک حیزبــی دیموکراتــی کوردســتانی ئێرانــدا، پێگەیەکــە بــۆ پێکهێنانــی ئاڵوگــۆڕ و ڕێبەرانــی گۆڕانکاریخــواز، گرنگتریــن ســەرچاوەی حیزبێکــی لــە چەشــنی حیزبــی دیموکراتــن. شکســت و لاوازی هــەر ڕێکخراوێــک دەکــرێ تــا رادەیەکــی زۆر بــە لاوازی و لێنەهاتوویــی ڕێبەرایەتیــی ڕێکخراوەکــە دابــنرێ. تەنیــا تایبەتمەندیــی ڕێبــەران هــۆکاری کاریگەریــی ئــەوان نییــە، بەڵکــو هۆکارگەلــی ژینگەیــی و هەڵســوکەوتی لایەنگرانیــان ڕێبــەر و هەروەهــا پێویســتییەکانی تایبەتــی ســەردەمی ڕێکخراوەکــەش لــە بەرزکردنــەوەی ئاســتی کاریگەریــی ئەوانــدا یارمەتیــدەرن.

ئــەوەی کــە لــە پێوەنــدی لــە گــەڵ دوکتــۆر قاســملوودا دەکــرێ بــە کورتــی بــاس بکــرێ ئەوەیــە کــە دوکتــۆر قاســملوو ڕێبەرێکــی شــوێندانەر بــوو لــە بــواری گەشــەکردنی فەرهەنــگ و کولتــووری ڕێکخراوەییــدا، هانــدەری و هەســت بــە شــانازیکردنی ئەندامــان، دەروەســتی ڕێکخراوەیــی و پێوەندییەکانــی ڕێکخراوەیــدا. بەهــۆی ئــەوەی کــە ئەندامــان و کادرەکانــی حیــزب لــە ســەردەمی خەباتــی نیوەنهێنیــدا کــە چالاکیــی

چەکداری راوەستاوە، چالاکی دەنوێنن، وەک رێبەرانی خۆجێی ناو کۆمەڵگەکان و دەبێ بە پێێ کولتووری رێکخراوەیی و هەروەک لە پێڕەوی ناوخۆیی حیزبیشدا هاتووە دەبێ پلەی کۆمەڵایەتی خۆیان بەرز بکەنەوە. ئەمەش پێویستی بە پەروەردەی کولتووری رێکخراوەیی لە هەموو ئاستەکانی حیزبدا نیشان دەدا.

کوردستان لە بیست و پێنج ساڵی رابردوودا، ئاڵوگۆری زۆری بەخۆیەوە بینیوە، کۆمەڵگەی کوردی ئەمرۆ لە گەڵ کۆمەڵگەی ٢٥ ساڵ لەمەوبەر جیاوازییەکی زۆری لە رووی کولتووری، ئاستی خوێندن و نووسین، جۆری پیشە، ئابووری، پێوەندی، هەڵسوکەوت، پێویستی، بایەخ و بەهاوە هەیە. بەپێی ئەوەش دەشێ فەرهەنگی رێکخراوەیی ئەمرۆی حیزبی دیموکرات جیاواز بێ لە هی بیست و پێنج ساڵ لەمەوبەر. بە بڕوای کامرۆن کوین (Cameron K. S Quinn) فەرهەنگی رێکخراوەیی بەش و کۆمپۆنێنتەکانی فەرهەنگی رێکخراوەیی بریتین لە: نموونەی بەرێوەبەری، بەرنامە ستراتێژییەکان، کەشی ناوخۆیی رێکخراوەکە، سیستەمی خەڵاتکردن، رێبەری و بایەخە بناغەییەکانی رێکخراو. بۆ ئەوەی رێکخراوێک بگۆردرێ، دەشێ ئەو بەشانە بەوردی لێک بدرێنەوە و لە چوارچێوەی ئایدیال و ئاسۆی دوارۆژی رێکخراوەکە هەڵبسەنگێنرێن.

کولتووری رێکخراوەیی، گرینگترین هۆکاری بەرزبوونەوەی ئاستی رەزامەندیی ئەندامانە لە رێکخراو و رێبەرییەکەی. پێداگری لە سەر رۆڵی رێبەری لە بەر وەرەبەخشین و هاندانی ئەندامان و رێنوێنیی ئەوان بەرەو بەها و بایەخە نوێیەکاندایە. بۆیە رۆڵی رێبەری گۆڕانخواز بۆ گەشەکردنی رێکخراو و بەرەوپێشچوونی زۆر گرنگ و بەرچاوە. رێبەری دیاردەیەکی کۆمەڵایەتییە کە رێگا بە مرۆڤ دەدات بە ئاگادارییەوە ئاکامەکان بە هۆیەکانەوە گرێ بدات و هەلومەرجی دژوار و تێکهەڵپێچراو بە شێوەیەک کە هەمووکەس تێی بگات شی بکاتەوە. یەکێک لە تایبەتمەندییەکانی رێبەری لە حیزبێکی سیاسیدا، پرسی ئاڵوگۆری کۆمەڵایەتییە. بەپێی ئەو بۆچوونە رادەی کاریگەریی رێبەر، بە رادەی ئەو چاوەڕوانییانەوە بەستراوەتەوە کە لایەنگران لە رێبەرێکی بەتوانا هەیانە یا خود ئەو ئاستە ئاڵوگۆڕەی کە رێبەرێکی گۆڕانخواز وەدیی دێنێ. نموونەی رێبەری

گۆڕانخـوازی لـە چەشـنی قاسـملوو تـا ئەمرۆشـی لـە گـەڵ بـێ، سـەرکەوتووترین نموونـەی ڕێبـەری لەنـاو حیزبـی دیموکـرات بـووە. ڕێبەرانـی گۆڕانخـواز لـە پێکهێنـان و گەشەسـەندنی فەرهەنگـی ڕێکخراوەیـی یارمەتیـی ڕێکخراوەکـە دەدەن. بـۆ ئـەوەی ئاسـتی کێبەرکـێ و هەڤرکـی بـە شـێوەیەکی تەندروسـت بـەرز بێتـەوە، گۆڕانکاریـی کولتـووری ڕێکخراوەیـی پێویسـتە.
ڕێبـەری گۆڕانخـواز لـە شـێوازی دیموکراتیکـی ڕێبـەری کەڵـک وەردەگـرێ کـە بـە شـێوەیەکی گونجـاو فەرهەنگـی ڕێکخراوەیـی لـە ڕێـگای گۆڕانکاریـی هەنـگاو بـە هەنـگاوی ڕێکخراوەکـەوە، بەهێـز دەکات و هێـزی بڕوابەخۆبـوون لـە نـاو ئەندامانـدا گەشـە پـێ دەدات. ئـەم شـێوازە چاوەڕوانییەکـی زۆر لـە کادر و بەرپرسـان پێـک دێنـێ. چونکـە ئـەوە ئەوانـن کـە گۆڕانکارییـەکان وەدی دێنـن.
بـۆ گەیشـتن بـە ئاسـتی ڕێبەرییەکـی شـیاوی شـوێندانەر، دەبـێ ڕێبەرایەتیـی حیـزب سـەرنج بداتـە پێڤـاژۆی فەرهەنگـی ریکخراوەیـی و ڕەزامەندیـی گشـتیی ئەندامـان و چالاکانـی حیزبـی کـە لـە ڕێـگای پرۆگرامـە پەروەردەییەکانـەوە، شـارەزایی و زانیاریـی پێویسـت بـە ئەندامـان دەدرێ. لێکۆڵینەوەکانـی بـواری ڕێبـەری دەسـەلمێنن کـە ڕێبـەری کولتـووری ڕێکخـراوە و ڕەزامەندیـی گشـتیی ئەندامـان، ئەنگیـزە و ویسـتی کارکـردن و چالاکیـی ئـەوان بـەرز دەکاتـەوە. چونکـە کولتـووری ڕێکخراوەیـی بـە شـێوەی ڕاسـتەوخۆ و ناڕاسـتەوخۆ لـە ڕێـگای ڕەزامەندیـی ئەندامانـەوە ئاسـتی کاریگەریـی ڕێبـەر بەرزتـر دەکاتـەوە. بۆیـە بەرەوپێـش بـردن و گەشـەکردنی زانیـاری و تێگەیشـتنی ئەندامانـی ریبـەری و کادرەکانـی حیـزب ڕاسـتەوخۆ کار دەکاتـە سـەر ئاسـتی ڕەزامەنـدی و ئەنگیـزەی ئەندامـان و ڕێکخراوەکانـی حیزبـی.

پێوەندی نێوان شێوازی ڕێبەری و کولتووری ڕێکخراوەیی
وتاری ٢٠

لە گەلاوێژی ساڵی ١٩٨٨دا دوای ئەوەی بڕیارنامەی ٥٩٨ی نەتەوە یەکگرتووەکان لە لایەن کۆماری ئیسلامی ئێرانەوە پەسەند کرا و ئاگربەس لەنێوان ئێران و عێراقدا ڕاگەیاندرا. کۆبوونەوەیەک لە بنکەی دەفتەری سیاسیی حیزب بۆ دوکتۆر قاسملوو گیرا. دوای کۆبوونەوەکە، دوکتۆر قاسملوو کە وتە و کردەوەی نموونەیی بوو، لە کاتی دەرکەوتن لە سالۆنی کۆبوونەوەکەدا، لە دەرەوەی سالۆنەکە، پارچە زبڵێکی کەوتە بەرچاو، هەڵی گرتەوە. زۆربەی بەشدارانی کۆبوونەوەکە چاویان لەم کارە سەمبۆلیکەی وی کرد و دەوروبەری سالۆنی غەزاخۆری و کۆبوونەوەکانی دەفتەری سیاسی خاوێن کرانەوە. بێگومان قاسملوو دەیتوانی لە جیاتی ئەوەی بۆ خۆی زبڵەکە کۆ بکاتەوە، کارەکە بە پێشمەرگەکان یان کەسانی دەوروبەری بکا. بەڵام ئەو بەکردەوە و لە ناو ریزی پێشمەرگەکاندا نیشانی دا کە ڕێبەرێک دەتوانێ وەک هەموو مرۆڤێکی ئاسایی لە خەمی ژینگەی هاوبەش و گەشە سەندنی فەرهەنگی پاراستنی پاک و خاوێنی بێت. نموونەیەک کە ئەمرۆ لە ناو ڕێبەرایەتیی حیزبدا "غایب"ە.

فەرهەنگی ریکخراوەیی لە هۆیە گرنگەکانی کارکردی ڕێکخراوەییە و ڕێبەری کلیلی سەرکەوتنی حیزب لەو بوارەدایە. بۆیە ناسینی پێوەندیی نێوان ڕێبەری و فەرهەنگی ڕێکخراوەیی گرنگییەکی تایبەتی هەیە. بە هۆی ئەوەی کە تا ئێستا

لـە نـاو حیزبـی دیموکراتـی کوردسـتانی ئێرانـدا و بەداخـەوە دەتوانـم بڵێـم، لـە نـاو حیزبەکانـی دیکـەی کوردستانیشـدا جگـە لـە پارتـی کرێکارانـی کوردسـتان، پرسـی فەرهەنگـی ڕێکخراوەیـی بـە شـێوەیەکی پتـەو و ریکوپێـک بـاس و لێکۆڵینـەوە و پـەروەردەی پێوەندیـداری بـۆ نەکـراوە، پێوەندیـی نێـوان ڕێبـەری، فەرهەنـگ و چانـدی ڕێکخراوەیـی کەمـتر کەوتووەتـە بـەر پـلان و بەرنامـەی کار و چالاکیـی ڕێکخـراوە کوردییـەکان. لێـرەدا بەکورتـی، پێوەندیـی نێـوان شـێوازی ڕێبـەری و فەرهەنگـی ڕێکخراوەیـی دەخرێتـە بـەر بـاس. دەمانـەوێ وەڵامـی ئـەو پرسـیارە بدەینـەوە کـە کامەیـان کار دەکەنـە سـەر ئـەوی دیکـە: چانـدی کۆمەڵگـە یـان شـێوازی ڕێبـەری، دەبێتـە هـۆی گۆڕانـی فەرهەنگـی ڕێکخراوەیـی؟ بـە واتایەکـی دیکـە داخـوا ڕێبـەر دەتوانـێ فەرهەنگـی ڕێکخراوەیـی بخوڵقێنـێ یـا خـود ئـەوە کولتـوورە کـە شـێوازی ڕێبـەری لـە نـاو ڕێکخراوێکـدا دیـاری دەکات؟ ژمارەیەکـی زۆر لـە لێکۆڵـەران و زانایـان بـەو بڕوایـەن کـە ئـەوە توانـای ڕێبـەرە کـە فەرهەنگـی ڕێکخراوەکـە دەگـۆڕێ و تەنانـەت چاندێکـی نـوێ لـە ڕێکخراوەکـەدا وەدی دێنـێ. ئێـدگار چێـن (Edgar H. Schein)، داهێنـەری دەروونناسـی ڕێکخراوەیـی لـەو بڕوایەدایـە کـە ڕێبـەری بەهێـز توانـای خوڵقاندنـی کولتوورێکـی تایبـەت بـە ڕێکخراوەکـەی هەیـە.

کولتـووری ڕێکخـراوە دەتوانـێ وەک بگۆڕێـک (متغییر) بـێ کـە لـە لایەکـەوە فاکتـۆری کاریگـەری گۆڕانـکاری یـا خـود گۆڕانـکاری دەسـتدرێژیکار بێـت. کولتـوور لـە ڕوانگـەی بگـۆڕەوە بـەو واتایـە کـە دەگـۆڕدرێ و ئاڵوگـۆڕ بەسـەر کولتـوور و چانـدی ڕێکخـراوە و کۆمەڵگـەدا بـێ. ئەمـەش گـرێ بـە توانـای ڕێبەرییـەوە گـرێ دراوە. بـە واتایەکـی دیکـە ئـەوە ڕێبـەرە کـە کار دەکاتـە سـەر فەرهەنگـی ڕێکخراوەکـە. خوێندنـەوەی دیکـە لـەو پێوەندییـەدا ئەوەیـە کـە فەرهەنگـی ڕێکخراوەیـی بەشـێکی جیانەکراوەیـە لـە سـەرتاپای ڕێکخراوەکـە، کـە بیرکردنـەوە و هەسـتی ڕێبـەر لەژێـر کاریگەریـی ئـەم فەرهەنگـەدا بیچـم دەگـرێ. بەشـێکی زۆری ئەندامانـی ڕێبەرایەتیـی حیـزب پێـڕەوی لـەم جـۆرە بۆچوونـە دەکـەن و بۆیـە مێتـۆدی ڕێبەرایەتیـی سـاڵانی ڕابـردوو لـە نـاو حیزبـدا کاردانەوەیەکـە لـە هەمبـەر ئاڵوگۆڕەکانـی دەوروبـەردا و پـێ بەپێـی ئەمـەش سروشـتی جیاوازیـی چینایەتـی و هەڵسـوکەوتی لەسـەرەوە بـۆ خـوارێ، بووتـە سـیمای

زاڵـی فەرهەنگـی هەڵسـوکەوتی حیزبـی.
فەرهەنگـی رێکخراوەیـی بەشـێکە لـە ژینگـەی کۆمەڵایەتیـی هـەر رێکخراوەیـەک کـە کار دەکاتـە سـەر بەرێوەبەریـی سـەرچاوە مرۆڤییەکانـی نـاو رێکخراوەکـە. کولتـووری رێکخراوەیـی رەنگدانـەوەی ئولگـوو و ئایدیالگەلـی رەوشـتی و ئەخلاقیـی نهێنیـی رێبەرانـە لـە نـاو رێکخراوەکـەدا. زۆربـەی نووسـەران پێیـان وایە کـە کولتوور و سـتراتێژی لـە نـاو رێکخراوەیەکـدا هاوتەریـن. هەندێکـی دیکـەش فەرهەنگـی رێکخراوەیـی بـە بەرهەمـی سـتراتێژی رێکخراوەکـە دەبینـن. هەرچۆنێـک بـێ، فەرهەنگـی رێکخـراوە بریتییـە لـە هۆکار،هانـدەر، بەهـا، بـاوەڕ، ناسـنامە و شرۆڤـەی رووداوە گرنگـەکان کـە بەپێـی ئەزموونـی رێکخراوەکـە شـکڵ دەگـرێ و ئەندامانـی رێکخراوەکـە خۆیانـی لـە گـەڵ دەگونجێنـن.
کاریگەریـی کولتـووره جیاوازەکانـی نـاو رێکخراوەکـە لـە سـەر شـێوازی رێبـەری و بەرێوەبەریـی رێکخراوەیـی جیـاوازە. دەکـرێ ئامـاژە بـە سـێ جـۆر لـە فەرهەنگـی رێکخراوەیـی بکـرێ کـە کاردانەوەیـان لـە سـەر رێکخـراو هەیـە: کولتـووری گرووپیـی (هاندەرانـە)، کولتـووری پێشـڤەچوون و داهێنەرانـە و کولتـووری لەبەرچاوگرتنـی پلـە رێکخراوەییـەکان (برۆکراتیـک). فەرهەنگـی گرووپـی لـە سـەر بنەمـای مرۆڤگەرایانـە دامـەزراوە و هـەوڵ دەدات ژینگەیەکـی دۆسـتانە بـۆ ئەندامانـی رێکخـراوە پێـک بێنـێ. لـەو رێکخراوانـەدا کـە خاوەنـی فەرهەنگـی هاندەرانـەن، ژینگـەی کاری رێکخراوەیـی دۆسـتانە، دادپەروەرانـە و ئەندامـەکان پشـتیوانی یەکـترن و یەکـتر هـان دەدەن بـۆ بـڕوا بەخۆبـوون و بەشـداری لـە کاروبـار و پێشـڤەچوونی کارەکان. لـە کولتـووری داهێنەرانـەدا ئەندامـان هـان دەدرێـن بـۆ داهێنـان، ریسـک کـردن و گەشـەپیدان هانـدەری ئەندامانـە بـۆ کارکـردن. لـەو کولتـوورەدا کـە ئەندامەکانـان زۆرتـر بایـەخ بـە سـتراتێژی و ئامانجەکانـی رێکخراوەکـە دەدەن، هـان دەدرێـن بـۆ ریسـک کردنـی گەورەتـر و داهێنانـی نوێـتر. لـە بەرامبـەردا کولتوورێـک کـە ئەمـرۆ لـە نـاو حیزبـی دێموکراتـدا بـاوە، کولتوورێکـە لەسـەر بنەمـای ریزبەندیـی قـەوارەکان و لەبەرچاوگرتنـی پلـەی رێکخراوەیـی و جێبەجێکردنـی بڕیـارەکان لـە سـەرەوە بـۆ خوارێیـە و بەکـردەوە ئەندامـەکان لـە خـوارەوە بـۆ سـەرێ دەبـێ تەنیـا راپۆرتـی خۆیـان بـۆ ئۆرگانەکانـی

سـەرەوە بـەرز بکەنـەوە. لـە کولتوورێکـی وادا کـە پێ لە سـەر برۆکراسـی و کۆکردنەوەی دەسـەڵاتی تـەواو لـە دەسـت ناوەنـدی سـەرەکیی بڕیـاردان، واتـە دەفتـەری سیاسـی – نـەک کۆمیتـەی ناوەندی-دادەگـرێ، گۆڕانـکاری و نەرمینواندن"انعـکاف پڒیـری" کارێکـی ئەسـتەم و وزەبـەرە. لـەو کولتـوورەدا، ئەنـدام نابێتـە گرینگترین سـەرمایەی رێکخراوەیـی و بۆیـە لـە پێوەندییەکانـدا ئەنـدام لـە لایـەن سـەرووترەوە، پشـتگوێ دەخـرێ و زۆر بەدەگمـەن وەڵامـی رەخنـە، پێشـنیار یـان پێداچوونـەوە بـە پرسـێکدا، بـەدی دەکـرێ.

تێگەیشـتن لـە پێوەندیـی نێـوان رێبەرایەتـی و کولتـووری رێکخـراوەدا، دەبێتـە هـۆی بەهێزبوونـی کاریگەریـی رێبەرایەتـی. ناسـینی شـێوازە جۆراوجۆرەکانـی رێبـەری و گونجاندنـی ئـەو شـێوازانە لـە گـەڵ کولتـووری رێکخراوەیـی و پێکهێنانـی ئاڵوگـۆڕی پێویسـت دەبێتـە هـۆی چالاکـی و کاریگەریـی زیاتـری حیـزب. تـا ئێسـتا لـە نـاو حیزبـی دیموکراتـدا بـە شـێوەیەکی سیسـتماتیک و رێکوپێـک لـە پێوەنـدی لـە گـەڵ بگۆڕگەلـی کولتـووری و پێوەندیـی نێـوان رێبـەری و کولتـووری رێکخراوەیـی کارێکـی ئەوتـۆ ئەنجام نـەدراوە. ئەگـەر جاروبارلـە کۆبوونـەوەکان ئاماژەیـەک بـەو پرسـە کرابێـت، ئامـاژەکان یـەک رەهەنـدی و تاکەکەسـی بـوون. گرنگیـدان بـە پرسـی رێبـەری و کولتـووری رێکخراوەیـی، شـوێن لـە سـەر ئاسـتی یەکیەتیـی تەشـکیلاتی و رێکخراوەیـی حیـزب دادەنـێ وبنەماڵـە لێکبڵاوەکـەی دیموکـرات لـە دەوری یەکـتر کـۆ دەکاتـەوە.

کولتـوور و مۆدیلەکانـی رێبـەری بـە شـێوازی جۆراوجـۆر لـە سـەر رێکخـراو رەنـگ دەدەنـەوە. بەگشـتی فەرهەنگـی رێکخراوەیـی لـە رێـگای شـکڵدان بـە بایـەخ و بڕواکانـی ئەندامانـی نـاو رێکخراوەکـە، رۆڵێکـی گرنـگ لـە پێکهێنانـی هەسـتی هاوبەش و پرۆسـەی بەشـداریی ئەندامـان لـە بڕیاراتـی حیزبـی و جێبەجـێ کردنیانـدا دەگێـڕێ. هـەروەک لـە سـەردەمی قاسـملوودا دەردەکـەوێ، کولتـووری داهێنەرانـە، کاردانـەوەی ئەرێنـی بـووە لـە سـەر وزە و گەشـەکردنی رێکخراوەکانـی حیزبـی و گۆڕانـی مۆدیلـی رێبـەری لـە رێبەرییەکـی کۆنزەرڤاتیـڤ و پارێـزەری "هەلومەرجـی مەوجـوود" بـۆ رێبەرییەکـی گۆڕانخـواز و نوێگـەرا ژینگەیەکـی تـازە لـە نـاو حیزبـی دێموکراتـدا دەخوڵقێنـێ. گۆڕانـکاری و گەشـەپیدان، بیرکردنـەوەی نـوێ و ئامادەیـی ریسـک کردنـی

پێویستە. کولتووری نەریتگەرا و بروکراتیکی ریشەدار، کە مەودای نێوان رێبەری و ئەندامانی زیاد بەرین کردووە، تەنیا کاری نەرێنی دەکاتە سەر حیزب و وزەبەکەی بەفیڕۆ دەدا و هێزی ڕاکردن لە سەنتەر و لە دەستدانی تواناکان زیاد دەکا.

ڕێبەری ئەخلاقی
وتاری ٢١

بـە لەبەرچاوگرتنـی ڕۆڵـی سـەرەکیی ڕێبەرایەتـی لـە پێشخسـتن و گەیاندنـی هـەر ڕێکخراوێـک بـە ئامانجەکانـی، پێویسـتە هەمـوو بەشـەکانی ڕێکخراوەکـە لـە گـەڵ ڕێبەرایەتیـدا هاوئاهەنـگ بـن. بۆیـە دەبـێ ڕێبـەر هـەوڵ بـدات لـە ڕێـگای جۆراوجـۆرەوە بـە لەبەرچاوگرتنـی پێویسـتیی کۆمەڵگـە و ئاسـتی کولتووریـی جڤـاک و تێگەیشـتوویی سیاسـیی ئەندامانـی ڕێکخراوەکـە، زەمینـەی پێشـکەوتنی تاکەکەسـی و گرووپیـی ئەندامانـی پێـک بێنـێ. هەوڵـی قاسـملوو لـە پێنـاو بەرزکردنـەوەی بایـەخ و بەهـا هاوبەشـەکان، داهێنانـی ڕێـگای پێشـکەوتن و گەشـەکردنی حیزبـی دیموکراتـی کوردسـتان و هەروەهـا ڕوانگـە ئەخلاقییەکانـی لـە پێوەنـدی لـە گـەڵ جـۆری خەباتـی سیاسـی، دژایەتیـی لـە گـەڵ بارمتەگرتـن، تیـرۆر، بـاوەڕی بـە پلۆرالیـزم، دژایەتیـی لـە گـەڵ چەوسـانەوەی مـرۆڤ بـە دەسـتی مـرۆڤ ودژایەتیـی لـە گـەڵ هەرجـۆرە ڕەگەزپەرسـتی و مەزنایخوازییـەک، قاسـملووی کردووەتـە "ڕێبـەری ئەخلاقی".

ڕێبەرایەتیـی ئەخلاقـی لـە جـۆری تێگەیشـتن و جیهانبینیـی ڕێبەرانـەوە دەسـت پـێ دەکات. ڕێبەرایەتیـی ئەخلاقی بنەماکانـی ئەخلاقی حیـزب و بەرپرسـایەتیی کۆمەڵایەتی و ژینگەیـی ئەندامانـی حیـزب دیـاری دەکات. ئـەو دوو بەشـە لێـک جیـا ناکرێنـەوە و دەبـێ بـەردەوام هەوڵـی پەرەپێدانیـان بـدرێ.

ئـەوەی کـە ڕێبـەران تـا چ ئاسـتێک پێوەندییـان بـە جیهانـی دەوروبەریانـەوە هەیـە و تـا چەنـدە لێـی تـێ دەگـەن، پۆتانسـیەلی ئـەوان لـە پێوەنـدی لـە گـەڵ لێکۆڵینـەوە،

تێگەیشــتن و پراتیکــدا روون دەکاتــەوە. ئــەو پۆتانســیەلەش بریتییــە لــە لێهاتوویــی ، زانســت و روانگایانــەی کــە مــرۆڤ دەتوانــێ گەشــەیان پــێ بــدات. رۆڵــی ڕێبــەران بریتییــە لــە ڕێنوێنــی و پێشــڤەبردن و بەرزکردنــەوەی ئاســتی گەشــەکردنی ئەندامــان لــە پێنــاوی گەشەســەندن و جێبەجێکردنــی ئامانجەکانــی حیزبــدا.

ڕێبــەری ئەخلاقــی دەبــێ کاریگــەر و زۆر کارامــە بــێ. ئەگــەر وا نەبــێ، ئــەوا بەهــرە و توانــای ئەندامــان بــە فیــڕۆ دەڕوا. ڕێبەرانــی حیزبــی دیموکــرات، دوای دوکتــۆر قاســملووش میراتــە ئەخلاقییەکانــی وییــان بــەرز ڕاگرتــووە و گەشــەیان پــێ داون. بــەڵام تەنیــا ئەخــلاق و رەوشــت بــەس نیــن. ڕێبــەر دەبــێ لێــزان، کاراش بــێ، مێتــۆدی گونجــاو لــە گــەڵ هەلومــەرج هەڵبژێــرێ. ڕێبەرایەتیــی ئەخلاقــی بریتییــە لــە پێنــج شــێواز کــە لــە کەســایەتیی دوکتــۆر قاســملوودا دەبینــدران.

بــۆ ئــەوەی ڕێبەرێــک کارا و بــەرز بــێ، دەبــێ چــوار لــە بەشــی ســەرەکیی ڕێبەرایەتیــی ئەخلاقــی تــێ بــگا و گەشــەیان پــێ بــدا. ئــەم بەشــانە بریتیــن لــە: ئامانــج، زانســت، دەســەڵات و بــڕوا. پێوەندیــی ئــەو چــوار بەشــە وەک پێوەندیــی نێــوان جەســتە و خوێــن وایــە. بەتەنیــا بایەخــدان بــە هەریــەک لەوانــە، دەبێتــە هــۆی کەموکورتــی و سەرلێشــێواوی لــە کاروبــاردا.

هیــچ ڕێکخراوێــک خاوەنــی یــەک میتــۆد و تایبەتمەندیــی تایبــەت بــە ڕێبــەری نییــە. بۆیــە هیــچ ڕێکخراوێــک میتــۆدی ڕێبەرایەتیــی تایبەتــی نییــە. ڕێبــەری ئەخلاقــی بەگوێــرەی میتۆدگەلــی گونجــاوەوە، ئاســتی ئەخلاقــی و چالاکــی لەنــاو ڕێکخراوەکــەدا بــەرز دەکاتــەوە. ئــەو بەشــانە بــەردەوام لــە حاڵــی گەشەســەندنی سیســتەماتیک و رەوانــن.

میتــۆدی گونجــاوی ڕێبــەری بــە تێگەیشــتنی ئەخلاقــی بــاو لــە نــاو ڕێکخراوەکــەوە گــرێ دراوە. چانــد و فەرهەنگــی ڕێکخراوەکــە لــە هەمــوو قۆناغێکــی تەمەنیــدا نیشــان دەدا. کولتــووری ڕێکخراوەیــی یەکێــک لــە بەرپرســایەتیگەلی گرنگــی کۆمەڵایەتیــی ڕێکخراوەیــە و چالاکبــوون و گەشەســەندنی دەبێتــە هــۆی گەشەســەندن و بەرینتربوونــی پێوەندییــە کۆمەڵایەتییەکانــی.

ڕێبەری ئەخلاقی و کاردانەوەی لە سەر ژینگەی ئەخلاقیی ڕێکخراو
وتاری ٢٢

کەشی ناوهەر ڕێکخراوەیەک زۆر کار دەکاتە سەر ئاستی هەڵسوکەوتی ئەندامان و پێوەندییەکانی. ژینگەی ئەخلاقیی حیزب بریتییە لە کرداری هەڵبژێردراوی ئەندامان و هەروەها ئەو کردارانەی کە لە ڕێگای پێڕەوی ناوخۆ و ئایین‌نامەکانەوە پێوەندیی نێوان ئەندامان و ڕێبەرایەتی دیاری دەکەن. ئەم ژینگانە بەپێی هەلومەرجی جیاواز کردارە ئەخلاقییەکانی ئەندامان و ڕێکخراوە شی دەکەنەوە، بۆ ئەوەی لە شوێنی کار و چالاکییەکانیان لە ڕووی پێوەندی و هەڵسوکەوتی ئەخلاقییەوە، شتێک بە شاراوەیی نەمێنێ. کەوابوو ڕێبەرایەتیی حیزب لە جیاتی ئەوەی چاوەڕوانیی کرداری ئەخلاقیی لە ئەندامەکان هەبێ، بەرپرس و وەڵامدەرەوەی کەشی ئەخلاقیی ڕێکخراوەکەیە.

مەبەست لە "ژینگەی ئەخلاقیی حیزب" ئەوەیە کە چۆن کەشی ناوخۆیی ڕێکخراوەکە کار دەکاتە سەر کردەوەی ئەخلاقی و نا ئەخلاقیی ئەندامان. ژینگەی ئەخلاقی لە حیزبدا شوێنی ئەرێنی لەسەر هەڵسوکەوتی ئەندامانی حیزب دادەنێ و ڕاستەخۆ کار دەکاتە سەر ئەنگیزە و هۆی کار و چالاکیی ئەندامان. لە پێشەکیی بەرنامە و پێڕەوی ناوخۆیی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێراندا هاتووە: " سیاسەتی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران لە سەر بنەمایەک دارێژراوە کە کەرامەتی مرۆڤ بە گرینگترین بەهای ژیان دەزانێ". هەروەها مادەکانی پێنجەم

و شەشەمی پێڕەوی ناوخۆیی حیزبیش، وێڕای شیکردنەوەی مافەکانی ئەندامان و دیسیپلینی حیزبی، شیکەرەوەی ژینگەی فەرمیی ئەخلاقیی حیزبی دیموکراتیشە. بەو پێیە ژینگەی ئەخلاقی بریتییە لە "تێگەیشتنی هاوبەش لەوە کە چ کردارێک لە روانگەی ئەخلاقییەوە دروستە و چۆن دەشێ لە گەڵ پرسە ئەخلاقییەکان هەڵسوکەوت بکرێ." بە لەبەرچاوگرتنی جیاوازیی نێوان ئەرک و پلەی ئەندامان و کادیرانی حیزب، لەوانەیە تێگەیشتنیان لە سەر ژینگەی ئەخلاقیی حیزب جیاواز بێ. ئەوە رێبەرانن کە هەڵسوکەوتەکەیان باشترین وێنەی تێگەیشتن لە ژینگەی ئەخلاقیی حیزبە و ژیانی رۆژانە، هەڵسوکەوتیان لە گەڵ خەڵک و ژێردەستانیان، دەربڕی سیاسەت و کردەوە ئەخلاقییەکانیانە.

قاسملوو رێبەرێک بوو کە هاندەری پێکهێنانی ژینگەیەکی خەڵکپەروەر و پرەنسیبی و ئەرکناسی ئەخلاقی لە ناو حیزبدا بوو. چوارچێوەکانی ژینگەی ئەخلاقی بە سێ رەهەند دابەش دەکرێن: خۆخوازانە، خێرخوازانە (Benevolence)، پرەنسیب (ئەرکناسی). خۆخواز یان ئێگۆیست زۆرترین سەرنجی لە سەر قازانج و بەرژەوەندیی تاکەکەسییە و هەوڵ دەدا لە هەموو کارو کردەوەکانی خۆیدا لە پلەی یەکەم بەرژەوەندیی تاکەکەسیی خۆی یان لایەنگرانی لەبەرچاو بگرێ. خێرخوازی یان خەڵکپەروەری بە واتای ئەوە دێت کە کەسان بەرەچاوکردنی ئەنجامی ئەرێنی و نەرێنیی بڕیارەکانیان لەسەر خەڵکانی دیکە، دەجووڵێنەوە. ئەرکناس هەوڵ دەدات رەفتاری ئەخلاقیی خۆی لە چوارچێوەی یاسا و بڕیارەکاندا رێک بخا.

جۆری ژینگەی ئەخلاقیی رێکخراو، پێوەندی بە هەڵسوکەوتی رێبەران و بەرپرسانی رێکخراوەکەوە هەیە. تیۆری فێربوونی کۆمەڵایەتی (Social Learning Theory) روونی دەکاتەوە کە خەڵک بە دیتنی رەفتاری بڕیاردەران دەکەنە ئولگووی خۆیان. بۆ ئەوەی کەسێک ببێتە ئولگووی خەڵکانی دیکە، دەبێ خاوەنی تایبەتمەندییەکی جێی بڕوا و سەرنجڕاکێش بێ. ئەوان دەبێ هەروەک لە پێڕەوی ناوخۆیی حیزبی دیموکراتیشدا ئاماژەی پێ کراوە، هەوڵ بدەن پێگە ومتمانەی کۆمەڵایەتیی خۆیان بەرز بکەنەوە. رێبەران لە ناو رێکخراودا،کاریگەرن، بۆیە بەشێوەیەکی سروشتی

لەبـەر پلـەی تەشـکیلاتی یـان سیاسـییانەوە، خاوەنـی متمانەیەکـی ڕێکخراوەییـن و ئەمـەش بەرپرسـایەتی و ڕۆڵیـان قورسـتر دەکات. بەهـۆی پێگـەی کۆمەڵایەتـی، سیاسـی و تەشـکیلاتییانەوە، هەڵسـوکەوتیان کاریگەریـی ڕاسـتەوخۆی هەیـە لـە سـەر ژینگـەی ئەخلاقیـی ڕێکخراوەکـە و جـۆری بـاوەڕی کۆمەڵایەتیـی ئـەوان.

تیـۆری گرێـدراوی (Dependency theory) دەیسـەلمێنێ کـە ڕۆڵـی تاکـەکان لـە ڕێـگای پێوەندیـی نێـوان بەرپـرس و ئەندامانـی دەسـەڵاتداری ڕێکخراوەکـەوە، شـوێن لەسـەر ژینگـەی ئەخلاقیـی ڕێکخراوەکـە دادەنـێ. تاکـەکان لـە ڕێـگای پێوەنـدی بنەماڵەیـی، خزمایەتـی، ناوچەیـی و هەروەهـا بەرژەوەندیـی هاوبەشـەوە،بۆ دابینکردنـی پێویسـتییە کەسـی و گرووپییـەکان لێـک گـرێ دەدرێـن. حیزبـی دیموکراتـی کوردسـتانی ئێـران بـە درێژایـی کێشـە ناوخۆیـی و جیابوونـەوە و لێکترازانەکانـی ڕابـردوو و کێشـە و قەیرانەکانـی ئەمـرۆی، گیـرۆدەی دەسـتی نەخۆشـیی پێوەندیـی گرێـدراوی بـووە و تـا ئەمرۆشـی لـە گـەڵ بـێ، هێنـدە بوێرنەبـووە، خـۆی لـە دەسـتی ئـەو نەخۆشـییە ڕزگار بـکا. ئەمـەش وای کـردووە کـە پێوەندییـەکان لـە نـاو حیزبـی دیموکراتـدا لـە جیاتـی پێوەندیـی ڕێکخراوەیـی و ئۆرگانیـک زۆرتـر ببنـە پێوەندیـی تاکەکەسـی و گرووپـی و ناسـیاوی.

گرێدراویـی پێوەندییـەکان، تەنیـا لایەنـی نەرێنیـی نییـە، پێوەندیگەلـی ئۆرگانیکیـی نێـوان ئەندامـان و بەرێوەبـەران پێوەندیـی گرێدراویـن و ڕێبـەران و بەرپرسـان پێوەندییەکـی گرێدراوییـان هەیـە لـە گـەڵ ئەندامـان و ئۆرگانەکانـی ژێردەسـتیان. بۆیـە جـێ بڕوابـوون و سـەرنجدان بـە پێوانـە ئەخلاقییەکانـی ڕێکخراوەیـی شـوێن لـە سـەر ئاسـتی چالاکـی و هەسـت بـە بەرپرسـایەتیکردنی ئەندامـان بەرامبـەر بـە ئـۆرگان و تەواویەتـی حیـزب شـوێن دادەنـێ. ئـەو جـۆرە هەڵسـوکەوتە بەشـێکە لـە تایبەتمەندیـی ڕێبـەری گۆڕانخـواز.

لـە ڕوانگـەی گەورەیـی ئەخلاقیـی ڕێبـەرەوە، ڕێبـەری ئەخلاقـی بـۆ ڕێنوێنـی ئەخلاقیـی ئەندامـان و کەسـانی ژێردەسـتی، چـاو لـە کەسـانی دەرەوەی خـۆی دەکا. واتـا ئـەوان کەسـانێک وەک نموونـەی هەڵسـوکەوتی ئەخلاقـی هەڵدەبژێـرن کـە بـۆ کۆمەڵگـە نموونە بـن و لـە ئاسـتی جیهانیشـدا جێـی سـەرنج بـن. کەوابـوو هەڵسـوکەوتی ئەخلاقیـی ڕێبەر

شوێندانەرە لە سەر ژینگەی ئەخلاقیی حیزب و تێگەیشتن و هەلسوکەوتی ئەندامان لە پێوەندی لە گەڵ ئەخلاقی حیزبی.
ئەو رێبەرانەی کە بە پێی بنەماکانی رێبەریی ئەخلاقی هەلسوکەوت دەکەن دەبنە هاندەری ئەندامانی ڕێکخراو بۆ بەرەوپێش بردنی ژینگەی ئەخلاقیی حیزب. کرداری رێبەران، ئاستی هەستی هێمنایەتی و هەلومەرجی ئەخلاقیی ئەندامان و ئۆرگانەکانی حیزبی دیاری دەکا و دەبێتە هۆی گەشەسەندنی راستگۆیی و متمانەی کۆمەڵایەتی. ئەمرۆ بنەماڵەی دیموکرات پێویستی بە ئۆرگانێکی تایبەت هەیە بۆ بەرێوەبەریی بنەماکانی ئەخلاق لە ژینگەی حیزبیدا. قازانجەکانی ئۆرگان یان ناوەندێکی وا زۆرن، لەوانە:

١. سەرنجدان بە ئەخلاق و ژینگەی ئەخلاقی دەبێتە هۆی چاکسازی لە کۆمەڵگەی حیزبیدا.
٢. پلان و بەرنامەی ئەخلاقی، لەو هەلومەرجەی کە حیزب تێدایە یاریدەدەر دەبێ، بنەماڵەی دیموکرات لە دەوری بنەماکانی ئەخلاقی خۆی کۆ ببێتەوە.
٣. بەرنامەی ئەخلاقی دەبێتە هۆی ئەوەی کە کاری گرووپ و تیمەکانی حیزبی شکڵی نوێ بەخۆیەوە بگرن و پێوەندییەکانیان بتەوتر بن.
٤. بەرنامەی ئەخلاقی دەبێتە هۆی گەشەسەندن و پێشڤەچوونی ئەندامانی حیزب.
٥. بەرنامەی ئەخلاقی دەبێتە هۆی ئەوەی کە رێبازە پەسەندکراوەکانی حیزب ببنە بنەمای کاروکردەوەکان و بڕوا بە رێبازی حیزبی قووڵتر ببێتەوە.
٦. بەرنامەی ئەخلاقی دەبێتە هۆی پێشگیری لە گەندەڵیی رێکخراوەیی، تەشکیلاتی و ئیداری لە ناو حیزبدا
٧. بەرنامەی ئەخلاقی یارمەتیدەری گەشەسەندنی نرخ و بەهاکانی حیزبە و بەرنامە و ستراتێژییەکانی بەهێزتر و جێ بڕواتر دەکا
٨. بەرنامەی ئەخلاقی دەبێتە هۆی پێکهێنانی تێگەیشتنێکی ئەرێنی لە حیزب لەلایەن خەڵکەوە.

حیزبی دیموکرات بە پێکهێنانی بەرنامەی بەرێوەبەری ئەخلاق، دەتوانێ ژینگەکی

ئەخلاقـی لـە ناو ڕێکخـراوە حیزبییەکاندا گەشـە پێ بـدات. ئامانجی سـەرەکیی بەرنامەی ئەخلاقـی، پێکهێنانـی هاوسـەنگی لـە نێـوان بنەماگەلـی ئەخلاقـی و بایەخگەلـی حیزبـی و هەڵسـوکەوتی ئەندامـان لـە هەمـوو ئاسـتەکانی ژیانـی ڕێکخراوەییاندایـە. بەرنامـەی ئەخلاقـی لـە بەهـا، هێـڵ و ئـەو چالاکییانـە پێـک دێ کـە شـوێندانەر بێـت لـە سـەر چاکـتر بوونـی هەڵسـوکەوتی ڕێکخراوەیـی. بەرنامـەی ئەخلاقـی دەتوانـێ دەورەی جۆراوجـۆر و گفتگـۆ و لێکدانـەوەی جۆراوجـۆر لـە خـۆ بگـرێ.

لـەو پێوەندییـەدا پێویسـت بـە داڕشـتنەوەی بنەماگەلـی ئەخلاقـی دەکات. بنەماگەلـی ئەخلاقی بریتیـن لـە کۆدگەلـی ئەخلاقـی، هەڵسـوکەوت، هێڵەگشـتییەکان و شـێوەکانی چارەسـەری کێشـەکان. لـە هەلومەرجـی ئەمـڕۆی بزاڤـی نەتەوایەتیـی ڕۆژهەڵاتـی کوردسـتاندا، دەکـرێ کۆدگەلـی ئەخلاقیـی حیزبـی بـەم شـێوەیەی خـوارەوە بـن:

١. پابەندبوون بە ڕێزگرتن لە کەرامەتی مرۆڤ لە ناوخۆ و دەرەوەی حیزبدا.

٢. ڕێزگرتن لە یاسا و بنەماکانی پێڕەوی ناوخۆیی حیزب

٣. ڕاستگۆیی لە قسە، کردە و ڕەفتاردا.

٤. پاراستنی نهێنی و بەکارنەهێنانی نهێنیی حیزبی بۆ مەبەستی شەخسی.

٥. بەشـداریی چالاکانـە لـە بەرەوپێشـبردنی کاروبـاری حیزبـی و دەروەسـتبوون بـە چالاکیگەلـی بەکۆمـەڵ، یارمەتیـی کەسـانی دیکـە و دوورەپەرێـزی لـە خۆسـەپاندن و تاکـڕەوی.

٦. وەفـاداری وهەسـتی بەرپرسـایەتی بەرامبـەر بـە حیـزب، بەرزراگرتنـی بەرژەوەندییـە بـاڵا نەتەوەییـەکان و بەرژەوەندییـە گشـتییەکانی حیزبـی بەسـەر بەرژەوەندیـی تاکەکەسـی، جیناحـی و گرووپـی و بەرگری لـە بایەخەکانی پەسـەندکراوی هاوبەشـی بنەماڵـەی دیموکـرات.

٧. هەبوونـی ویژدانـی کاری و سیاسـی و وەگەڕخسـتنی هەمـوو توانـاکان بـۆ جێبەجێکردنـی ئامانجـە پەسـەندکراوەکان.

٨. خۆپاراسـتن لـە پاڵپێوەنـان و هەڵاواردنـی جیابیران و خۆپاراسـتن لە سـووکایەتی و شـکاندنی کەسـایەتی ئەندامـان و کەسـانی جیابیـر.

٩. لەبەرچاوگرتنی ڕەوشتی کۆمەڵایەتی و خۆپاراستن لە زمانی سووک لە هەڵسوکەوتی کۆمەڵایەتیدا.
١٠. لەبەرچاوگرتنی دیسیپلینی حیزبی و جێبەجێکردنی دیسیپلینەکە بە یەکسانی لە هەموو ئاستەکانی حیزبیدا.
١١. پاراستنی تەندوروستیی ڕێکخراویی و ژینگەیی
١٢. خۆبواردن لە هەرجۆرە هەڵاواردنێک لە سۆنگەی ڕەگەز، ناوچە، زمان و زاراوە و بیرورا و باری فیزیکییەوە.
١٣. خۆپاراستن لە هەر چەشنە بەرتیلدان و خەڵاتێک لە سەر بنەمای پێوەندیی تاکەکەسی.
١٤. جیاکردنەوەی چالاکیی تاکەکەسی، کات بەسەربردن و کاتی بنەماڵە و لە ئەرکی حیزبی و پێکهێنانی هاوسەنگی لە نێوانیاندا.
١٥. بەکارنەهێنانی کەرەستە و دامودەزگای حیزبی بۆ مەبەستی تایبەت.
١٦. ڕێزگرتن و بڕوای بەرامبەر لە نێوان ئەندامانیدا.
١٧. خۆپاراستن لە جگەرەکێشان و مادەهۆشبەرەکان لە شوێنی کارو چالاکیی حیزبی.
١٨. ژینگەپارێزی وراگرتنی پاکوخاوینیی شوێنی کار و ژیان.
١٩. بنباری یان وەئەستۆگرتنی بەرپرسیارەتی و وەلامدەربوون لە هەموو ئاستەکاندا.
٢٠. پاراستن سنووری کەسی و ڕێزگرتن لە ژیانی تایبەتی خەڵک.
٢١. قەدەغەکردنی دانوئەستاندنی تایبەتی لە کاتی بەڕێوەبردنی کارو چالاکیدا.
٢٢. هەوڵدان بۆ بەرزکردنەوەی پلەی زانیاری وپێشکەوتن.
٢٣. هەوڵدان بۆ بەرزکردنەوەی ئاستی ڕەزامەندیی خەڵک
٢٤. ڕێزگرتن لە پلۆلرالیزم و فرەچەشنیی کۆمەڵگە و ڕیزەکانی حیزب
٢٥. لەبەرچاوگرتنی بنەماگەلی ئەخلاقی لە کاتی جێبەجێکردنی بڕیار و ئەرکەکاندا.

ڕابردوو هەمیشە چرای پێشەڕۆژ نییە
وتاری ٢٣

قاسـملوو کەسـێک بـوو کـە چ لـە ڕووی هەڵبـژاردەی سیاسـی و چ لـە ڕووی جـۆری ڕێبەریکردنــەوە،زۆر بەرهەڵسـتی بـاوەڕ و دابونەریتـی کۆنـی کـردووە. زۆرن ئـەو دابونەریتانــەی کــە بەرهەمــی پێوەندیــی ســاکار و ســادەی کۆنــی ڕێکخراوەییــن و ئەمڕۆکـەش لەبـەر ئـەوەی کـە لـە لایـەک پێوەندییـە کۆمەڵایەتـی و ڕێکخراوەییـەکان و هەروەهـا هەلومەرجـی ژیانـی سیاسـی و کۆمەڵایەتـی گۆڕانکاریـی بنەڕەتیـی بەسـەردا هاتــووە، ئیـدی پێوەندییـە کۆنـەکان وەڵامـی پێداویسـتییە ڕێکخراوەیـی و خەباتـی هەنووکـە بـن.

لـە سـایەی تەکنۆلۆژیـی پێوەندییـەکان و تـۆڕە کۆمەڵایەتییەکانـەوە، ڕۆژانـە هـەزاران لێکۆڵینــەوە و توێژینــەوەی نــوێ لــە پێوەنــدی لــە گــەڵ پرســەجۆراوجۆرەکانی پێوەندیـدار بـە خۆڕێکخسـتن و ڕێکخـراوە بـڵاو دەکرێنـەوە، کـە دیـارە تاکـو دە پانـزدە سـاڵ لەمەوبـەر، بـوار نەبـوو ئـەو هەمـوو زانیارییـە بـڵاو بکرێتـەوە و بگاتـە دەسـت چالاکانـی کـورد. کۆمەڵگـەی کوردسـتان لـە سـی (٣٠) سـاڵی ڕابـردوودا، ئاڵوگۆڕێکـی زۆری بەخۆیـەوە بینیوە.لـە سـۆنگەی سـەرهەڵدانی ئەکتەرگەلـی نوێـی سیاسـی، بوونـی ڕایەڵکـەی جۆراوجـۆری پێوەنـدی و هەروەهـا هەڵبـژاردەی زۆری ڕێکخراوەیـی و سیاسـییەوە، ئیـدی بەشـێکی زۆر لـە یاسـا و ڕێوشـوێنە نەریتییـە ڕێکخراوەییـەکان وەڵامـدەرەوە نیـن.

زۆر لـەو ڕێوشـوێنانەی کـە لـە ڕابـردوودا وەڵامـدەر بـوون، ئێسـتاکە لـە نـاو نـەوەی

دووەم و سـێیەمی حیزبـی دیموکراتـدا بـوون بـە بـاوەڕی گشـتی. بـەڵام بەهـۆی خێرایـی ئاڵوگـۆڕە جیهانییەکانـەوە، چـی دیکـە چالاکییـەکان هێڵـی ڕاسـتەڕۆ (linear) و لـە سـەر بنەمـای سـانترالیزمێکی بەهێـز نیـن و لەوانەیـە داهاتـوو لـە سـەر ڕەوتـی رابـردوو، مـل نەنـێ. بۆیـە رێبـەران دەشـێ ئەزموونەکانـی رابـردووی خۆیـان ببەنـە ژێـر پرسـیارەوە. دامەزراندنـی کومیسـیۆنە جۆراوجۆرەکانـی، کـۆڕی پـەروەردە و فێرکـردن، زانکـۆ، فێرگـەی سیاسـی- نیزامـی و هەروەهـا دامەزراندنـی پێوەندیـی دیپلۆماتیـک و داوای ئەندامەتـی لـە سۆسیالیسـت ئەنترناسـیۆنال و کردنـەوەی دەفتـەری نوێنەرایەتیـی حیزبـی دیموکـرات لـە پاریـس، بەرێبەرایەتیـی قاسـملوو هەمـوو ئـەو نموونانـەن کـە ئـەو رێبـەرە رابـردووی نەکردووەتـە چـرای رێـگای داهاتـوو و یاسـاکانی خەباتـی رابـردووی تاقـی نەکردووەتـەوە. چونکـە کاتێـک دەکـرێ ئەزموونـی رابـردوو دووپـات بکرێتـەوە کـە دیـاردەکان دووبـارە بکرێنـەوە و کـردارەکان پێشـبینی بکرێـن.

رێبـەران و کادرەکانـی حیـزب، ئەسـتێرەکانی ئاسـمانی خەبـات و چالاکیـی ئـەو حیزبەن. رێبەریـی حیزب،بـە رەفتـاری کاریگـەری خـۆی گەورەتریـن رۆڵـی هەیـە لـە گۆڕانـی هەسـت و هۆشـمەندیی ئەندامـان و دابینکردنـی قازانجـی حیزبـدا. ئەندامـی ژێـر خوازیـاری رێبـەر و بەرێوەبـەری ژێـر و هۆشـمەندە و رێبـەران و بەرێوەبەرانـی هۆشـمەند کەسانێکن کـە بتوانـن سروشـتی هۆشـمەندانەی مـرۆڤ، هـەروەک دوکتـۆر سـەعید شـەرەفکەندی دەڵێت،بکەنـە شـکڵی مـادی و دەسـتگیر و بزانـن کـە هەرکـەس تایبەتمەندیـی خـۆی هەیـە و دەبـێ لـە بەرێوەبردنـی هێـزی مرۆڤیـدا، سـەرنج بدرێتـە تایبەتمەندییـە جیاوازەکانـی مـرۆڤ. لـە رێبەریکردنـی هێـزی مرۆڤیـدا سـەرنجدان بـە چـوار هـۆ زۆر گرنگـە: هەڵبژاردنـی دروسـتی کەسـەکان، دیاریکـردن و روونکردنـەوەی ئـەو چاوەڕوانییانـەی کـە رێبـەران لـە کەسانەیـن هەیـە، هانـدان و پێکهێنانـی ئەنگیـزە و سـەرەنجام پێکهێنانـی زەمینـەی گەشـەکردنی تاکـەکان. ئـەو چـوار خاڵـە وەک کلیلـی دەرگای سـەرکەوتنی رێکخراوەیـی لـە ئاسـتی تاکەکەسـی و گرووپیـدان. گـەر کلیلـەکان بـە دروسـتی بخرێنـە کار، ئاسـتی هۆشـمەندیی تاکەکەسـی و گرووپـی رێکخـراو گەشـە دەکات و لـە ئەنجامـدا رێکخراوەکەیـش گەشـە دەکا.

رێبەرانـی گـەورەی وەک قاسـملوو لـە جیهانـدا نموونەیـان کەمـە. رێبەرانـی لـەو چەشـنە

بـە شـێوازی جیـاواز کار دەکـەن و ئامانجـی جیاوازیـان هەیـە. ڕێبەرانـی لـە چەشـنی قاسـملوو سـەرەڕای ئـەوەی کـە ئامانجەکانیـان جیـاوازن، بـەڵام یـەک خاڵـی هاوبەشـیان هەیـە: ئـەوان لەدەسـپێکی کارەکانیانـدا خۆیـان لـە هەمـوو نەریتـە کۆنبـاوەکان ڕزگار دەکـەن. ڕێبەرانـی گـەورە شۆڕشـگێرانە هەڵسـوکەوت دەکـەن. گەورەتریـن شۆڕشـی ڕێبەرانـی گـەورە هاندانـی لایەنگرانیانـە بـۆ سـەرمایەگوزاری لـە سـەر خۆیـان.

کادر و ئەندامـی هۆشـمەند، خوازیـاری ڕێبـەر و بەڕێوەبـەری هۆشـمەندن. کەسـانی هۆشـمەندی وەک دوکتـۆر سـەعید شـەرەفکەندی بەهـۆی کەسـایەتیی کاریزماتیکـی قاسـملوو، توانـای لـە ڕێکخسـتنی هێـز، بەرنامـە و بایەخـە سیاسـییەکانیدا، بـوو بـە ئەندامـی حیزبـی دیموکـرات و سـەخاوەتمەندانە گیانـی خـۆی لـە پێنـاو بیروبـاوەڕ و ئامانجەکانـی قاسـملوودا بەخشـی. ئەندیشـەی قاسـملوو سـادە و سەرڕاسـت بـوو، ئەمـەش بـە واتـای ئـەوە نییـە کـە جێبەجێکردنـی ئـەو ئەندێشـانە کارێکـی ئاسـان بـن. بـەڵام ئـەوە ئاسـانە کـە بـڕوا بکەیـن کـە هەمـوو مرۆڤێـک خاوەنـی توانـای لەبنەهاتـووە. زۆر ئاسـانە بیـر لـەوە بکەینـەوە کـە باشـترین ڕێـگای نەهێشـتنی کەموکورتیـی کەسـێک ئەوەیـە کـە یارمەتیـی بدرێـت تاکـو باشـتر ئەرکەکانـی بەڕێـوە بەرێـت. لـە ڕوانگـەی ڕێبەرییـەوە هەڵسـوکەوتی یەکسـان لـە بەرامبـەر هەمووکـەس ئاسـانتر لەوەیـە کـە هەندێـک هەڵبژێردرێـن و دواتـر وەڵامـی کردەوەکانـی خۆمـان بدەینـەوە. جێبەجێکردنـی نەریتـەکان و کار بـە شـێوەی نەریتـی زۆر ئارامکەرەوەیـە. زانایانـی شۆرشـگێڕ بـەو شـێوەیە هەڵسـوکەوت ناکـەن. ڕێـگای ئـەوان زۆر دژوارە، بـەڵام ڕوونە.بڕینـی ئـەو ڕێگایـە، پێویسـتی بـە ڕێکوپێکـی و خۆدیسـیپلینی، کۆکردنـەوەی سـەرنج، بـڕوا و لـە هەمـووی گرنگـتر ویسـتی قبووڵـی ئاڵوگـۆڕە.

لـەم سـەردەمەدا پێویسـت نـاکات، ڕێبەرانـی دیموکـرات تیئـۆری نـوێ دابهێنـن، . تەنیـا شـتێک کـە پێویسـتە، سـەرنجدانە بـە سروشـتی مرۆڤـەکان و دۆزینـەوەی ڕەمـزی گۆڕینـی توانـا و هۆشـمەندیی ئەوانـە بـە کاروچالاکـی. چالـش و لێگـەری ئـەم بـوارەش ئەوەیـە کـە داخـوا چـۆن ڕێبەرانـی حیـزب ئـەو جـۆرە بۆچوونـە لـە شـێوازی بینیـن، بەڕێوەبـەری و جێبەجێکردنیـان و هەلسـوکەوت لـە گـەڵ تاکانـدا پراکتیـزە دەکـەن.

حەوت وانەی قاسملوو بۆ رێبەرانی داهاتوو
وتاری ٢٤

هـەر کۆمەڵگەیـەک، هـەر حیـزب و رێکخراوێـک و بنەماڵەیەکـی سـەرکەوتوو لـە یـەک تایبەتمەندییەکـدا هاوبەشـن: هەموویـان، خاوەنـی رێبـەر یـان بەرێوەبەرێکـن کـە بنەماکانـی رێبـەری و بەرێوەبـەری دەزانـێ. رێبەرێـک کـە لـە هەلومەرجـە دژوار و هەسـتیارەکاندا هەسـت بە گۆرانکاریی کەشـو هەوا دەکا و هەوڵ دەدا بە خۆرێکخسـتن و رێکخسـتنێکی نوێـی، وێـڕای بەلەمـی رێکخراوەکـەی بـەرەو مەنزڵگـەی خـۆی رێبـەری بـکات. لـە کردنـەوەی ئێـوارە خوانـی کۆنگـرەی زانسـتیی کوردسـتان لـە ئۆکتۆبـری ٢٠١٢دا خاتـوو کارۆڵ پرۆنهۆبێـر نووسـەری " خولیـا و مەرگـی قاسـملووی کـورد" وتـی: "قاسـملوو لێـرە نییـە تـا ببینـێ خەونەکانـی بـۆ نەتەوەکـەی وەدی هاتـوون. کۆنگـرەی وا لـە کوردسـتانێکی ئـازاد، خەونـی قاسـملوو بـوو، قاسـملوو خەونـی پێشـڤەچوونی بـە وڵاتەکەیـەوە دەبینـی و خۆزگـەی دەخواسـت گەلەکـەی لـە زانسـت و رۆشـنبیریدا پێـش بکـەوێ". چیرۆکـی ژیانـی قاسـملوو، چیرۆکـی ژیانـی مرۆڤێکـە کـە زۆر هـەوراز و نشـێوی بڕیوە.ئەمـەش لـە سـۆنگەی هەندێـک تایبەتمەندیـی وییـەوە بـووە کـە توانیویەتـی نـاوی خـۆی لـە ریـزی گـەورە مرۆڤانـی جیهـان وکوردسـتاندا تۆمـار بـکات. ئەمـەی خـوارەوە حەفـت تایبەتمەندیـی قاسـملوون کـە کردیانـە رێبەرێکـی بـێ هاوتـا لـە نـاو بزاڤـی نەتەوایەتیـی کـورددا. لـەو تایبەتمەندییانـەدا مـرۆڤ دەتوانـێ لـە گـەڵ بنەماکانـی گـۆڕان و خۆپێگەیانـدن، هەڵگرتنـی بەرپرسـایەتی، راسـتگۆیی و پشـتیوانیی گرووپـی ببینـێ و هەسـتی پـێ بـکات:

١. بیری داهێنەرانە

دەسپێشـخەری واتایەکـی بەرینـی هەیـە. دەستپێشـخەری بـە واتـای ئـەوەی کـە مـرۆڤ بەرپرسـایەتیی کـردی خـۆی بـە ئەسـتۆ بگرێـت و بڕیـاری ڕێبـەر لـە سـەر بنەمـای پرەنسـیب و بایەخـەکان بنیـات نـراوە و پێوەرەکانـی هەسـتی لەنـەکاوی و هەلومەرجـی ڕۆحـی یـان پێوەنـدی تاکەکەسـیی ئـەو لـە گـەڵ دەوروبـەری نییـە. ئەلبێـرت ئەنیشـتاین دەڵێـت: "جیهانێـک کـە خوڵقاندوومانـە، بەرهەمـی جـۆری بیـرو ئەندێشـەی ئێمەیـە". هیـچ شـتێک لـە داهاتـوودا بـە بـێ بیروئەندێشـەی نـوێ گـۆڕانـی بەسـەردا نایـەت. ڕێبـەران گـەر بیانهـەوێ جیهانێکـی نـوێ بخوڵقێنـن دەشـێ جـۆری بیرکردنـەوە زەمینەکانـی بیروئەندێشـەی خۆیـان بگـۆڕن. ٨٠٪ی خەڵـک دژکـردەوە نیشـان دەدەن. ئـەوان زەحمـەت دەکێشـن تـا کەموکورتییـەک یـان کێشـەیەک چارەسـەر بکەنـەوە. ٢٠٪ دیکـە بیرمەندانـی داهێنـەرن کـە کار دەکـەن بـۆ خوڵقاندنـی شـتی نـوێ. بیرمەندانـی داهێنـەر لـە پرسـیاری " چ شـتێک مومکینـە؟" پێـش دەکـەون. بیرمەندانێـک کـە ڕێئاکسـیۆن نیشـان دەدەن، بیـر لـەوە دەکەنـەوە "کـە چ شـتێک هەڵەیـە؟" یـا خـود "چ کەسـێک دەبـێ سـزا بدرێـت؟" ئـەوان لـە هەمبـەر ژینگەکەیانـدا پەرچەکـردار دەنوێنـن. بـەڵام بیرمەندانـی لـە چەشـنی قاسـملوو بەرینـتر لـە ژینگـەی خۆیـان بیـر دەکەنـەوە. ڕێبەرانـی داهێنـەر ئـاگاداری چـوار تایبەتمەندیـی مـرۆڤ واتـە خۆئـاگاداری، ویـژدان، هێـزی خەیـاڵ و ئیـرادەی سـەربەخۆن و هەروەهـا فەلسـەفەی لـە ژوورەوە تەماشـای دەرەوە کـردن بـە سـەر هەمـوو کـردەوە و هەڵسـوکەوتیاندا زاڵـە. ڕێبەرانـی دەستپێشـخەر دەیانهـەوێ لـە ژیانـی خۆیانـدا ببنـە هێـزی داهێنـەر. ئەمـەش بنەماییتریـن شـتێکە کـە هـەر کەسـێک دەتوانـێ لـە ژیانـی خۆیـدا بڕیـاری لەسـەر بـدات.

٢. بینینی ئامانجی گەورە

هەمووشـتێک دووجـار دەخوڵقێنـدرێ. یەکـەم جـار لـە جیهانـی بیـرو ئەندێشـەدا و دووەم جـار لـە پراتیکـدا. ئەندامانـی ڕێکخراوێکـی سـەرکەوتوو بـۆ خولقاندنـی

وێنەیەکـی خەیاڵـی و ئامانجـی دوارۆژ بـۆ هـەر پـلان و پرۆژەیـەک، ڕووداوەکانـی داهاتـووی ژیانـی خۆیـان دەنووسـنەوە. ئـەوان لـە پێنـاوی ئامانجێکـی دیاریکـراودا دەژیـن. بەڵکـو بەپێچەوانـەوە لـە رووی ئەندێشـەوە گرینگتریـن ئەسـڵ، بەهـا و بایەخـەکان، پێوەندییـەکان و ئامانجیـان دەناسـن و بەکـردەوە پابەنـدن بـەو بنەمـا ئەخلاقیانـەوە. هەڵبژاردنـی ڕەسـاڵەت و ئەرکـی تایبەتـی بەرزتریـن جـۆری خەلاقیـەت و داهێنانـی بیـری مـرۆڤ لـە ڕێکخراوەدایـە. خولقاندنـی فەرهەنـگ و چاندێـک کـە ئامانجـەکان، بیروبۆچـوون و نـرخ وبەهـا هاوبەشـەکان پێکـەوە گـرێ بـدات، دووربینـی و بنەمـای ڕێبـەری پایەبـەرزی لـە چەشـنی قاسـملوون.

٣. ئامادەیی بۆ گۆڕان

ڕێبەرێـک کـە ئامادەیـی هەیـە بۆپێکهێنانـی گـۆڕان، پێشـوازی دەکات لـە گۆڕانـکاری. ئـەو ئـاگاداری قۆناغەکانـی گۆڕانـکاری و کاردانەوەیـان لـە سـەر کەسـانی ژێردەسـتیان هەیـە و دەزانـن چـۆن کەسـانی دیکـە لـەو گۆڕانکارییـەدا بەشـدار بکـەن. سروشـتییە کـە هەندێـک لـە ئەندامـان و کادیـران بەرەنـگاری گۆڕانـکاری دەبنـەوە، چونکـە گۆڕانـکاری ناچاریـان دەکا لـە قۆزاخەکەیـان بێنـە دەرێ. ڕێبەرێکـی کارامـە دەزانێـت چـۆن هاورێیانـی لـە بێدەنگـی و کەشـی ئارامـی خـۆی دەربێنـێ و پـێ بەپێـی خـۆی گەورەیـی و ڕێزیـان پـێ ببەخشـێ. ڕێبـەری وا یارمەتیـی هاورێیانـی دەدا بـۆ پێکهێنانـی تێگەیشـتنی هاوبـەش لـە رابـردوو و هانیـان دەدا تـا هـۆکاری گۆڕانکارییـەکان بزانـن. ئەوجـار بـە نیشـاندانی وێنەیەکـی ئەرێنـی لـە داهاتـوو و بـەو چالاکییانـەی کـە هەمـوو لایـەک تێیـدا بەشـدار بـن، ڕێبەرایەتیـی بزاڤەکـە دەکات بـەرەو گـۆڕان و باشـتر بـوون.

٤. پێکهێنانی ئاسۆی ڕوون

ئەرکـی سـەرەکی ڕێبـەرە کـە ژینگەیەکـی زینـدوو پێـک بێنـێ کـە پێـی دەوتـرێ فەرهەنگـی ڕێکخراوەیـی. چانـد و فەرهەنگـی ڕێکخراوەیـی واتـە گرێـدراوی و دەروەسـت بـوون. ڕێبـەر دامەزرێنەرێکـی بەتوانـای کولتـووری ڕێکخراوەیـە. ئـەو

شـێمای ژینگـەی سیاسـی و ڕێکخراوەیـی حیـزب سـاز دەکات. ئەندامـان و کادیـران هـان دەدات بـۆ ئـەوەی چاکـتر بـن لـەوەی کـە هـەن. ڕێبـەری داهێنـەر دەزانـێ کـە توانـای داهێنانـی ژینگەیەکـی بـە لێگـەر و بـە چالـش بـۆ گەشـەکردن و پێگەیاندنـی ئەندامـان گرنگـتر لـە توانـا تەکنیکییەکانـی تـرە.

٥. با خۆمان تێ بگەین، ئینجا چاوەڕوانی تێگەیشتن لە خەڵک بکەین

دکتـۆر قاسـملوو گوێگرێکـی بـاش بـوو. ئـەو بەرلـەوەی کـە وەڵام بداتـەوە یـا بەشـداری لـە باسـێکدا بـکات، تەنانـەت لـە پلینۆمەکانـی حیزبشدا،سـەرەتا گـوێ لـە هەمـوو قسـە و بیروڕایـەک ڕادەگـرت ئینجـا بیـرورای خـۆی دەردەبـڕی. کاتێـک مـرۆڤ بـە ئامانجـی تێگەیشـتن لـە قسـەی خەڵـک گـوێ دەگـرێ، نـەک بـە نیـازی وەڵامدانەوەیـان، بناغـەی پیوەندییەکـی تەندوروسـتی دادەڕێـژێ. کاتێـک مرۆڤـی بەرامبـەر هەسـت بـکات کـە دەمانهـەوێ بەرلـە هەمووشـت لیـی تـێ بگەیـن، ئـەو خـۆی بـە کەسـێکی خـاوەن ڕێـز و جێـی بـاوەڕ دەزانـێ. ئەمـەش بەواتـای ڕێزگرتنـە لـە کەرامەتـی ئـەو کەسـە. لـە ئاکامـدا لـە ڕەوشـی بەرگریکـردن لـە خـۆی دەردەکـەوێ و قووڵتریـن بیروهـزری خـۆی ئاشـکرا دەکات، ئەوجـار هەلومەرجێـک دەخولقێنـێ تـا ئـەو بەربەسـتانەی کـە لە بـەردەم لێـک گەیشـتن و تێگەیشـتندان، نەمێنـن. دلۆڤانـی و بوێریـی دەوێ کـە مـرۆڤ هـەوڵ بـدات و لێـک تـێ بـگات و بتوانـێ هاوسـەنگی لـە نێـوان لەیـەک گەیشـتن و وێکگەیشـتندا پێـک بێنـێ.

٦. پێکهێنانی هێزی جەماوەری

کۆکردنـەوەی هێـزی جەمـاوەر، بەرهەمـی ڕێـگای سـێیەمە. نـەک ڕێـگای من یـان ڕێگای تـۆ. ڕێـگا چارەسـەری سـێیەم لـە ڕێـگا چارەسـەری هـەردووک لایەنـی بەرامبـەر چاکـترە. هێـزی جەمـاوەری بەرهەمـی ڕێـز و حورمەتـی دوولایەنەیـە. بەرهەمـی تێگەیشـتن و ڕێزلێنـان لـە جیاوازییەکانـی یەکـتر و لـە چارەسـەریی کێشـەکان و بەهرەمەنـد بـوون لـە هەلەکانـی هاوبـەش. ئـەو گـرووپ و ڕێکخراوانـەی کـە هێـزی بەشـداری و هاوکاریکردن لـە ناوخۆیانـدا گەشـە پـێ دەدەن، دەبنـە هـۆی گەشـەپیدانی توانـای تاکەکـەس، بـە

شێوەیەک کە کۆی هێزی ئەوان لە کۆی هێزی یەک بە یەکیان زیاتر بێ. کەسانی وا خۆیان لە پێشێلکردنی مافی یەکتر دەپارێزن. ئەوان بە ناچاری پێکەوە ناسازێن یا خود هاوکاریی یەکتر ناکەن، بەڵکو بیر لە هاوکاریی داهێنەرانە دەکەنەوە کە تێیدا هێزی سێیەم، جێگای هەردوو هێزەکەی تر بگرێتەوە.

٧. گەشەپێدانی بەردەوام

یەکێک لە ئەرکەکانی ڕێبەری، گەشەپیدانی بەردەوامی هێزی فیزیکی، ڕۆحی، مەعنەوی، کولتووری و سۆزداریی ڕێکخراوەکەیە. ئەو تایبەتمەندییە کاتێک جێبەجێ دەکرێت کە مرۆڤ لە ئاستی تاکەکەسیدا بۆ گەشەکردن و پەروەردەی خۆی هەوڵی بێ وچان بدا. ئەم تایبەتمەندییە دەبێتە هۆی پێشکەوتنی بەردەوام، ژیانەوەی ڕێکخراو و تاکەکانی ناو ڕێکخراوەکە و هەروەها ناهێڵێ ڕێکخراوەکە وەک گۆلاو راوەستێ و بۆگەن بکا. ڕێبەر چ مامۆستا بێ چ ڕێنوێن، دەشێ هەوڵ بدا کەشی ناو ڕێکخراوەکە،وا بکاتەوە کە مەجالی گەشەکردن بە ئەندامەکانی بدرێ. ڕێبەرێک کە ئەرکی خۆی جێبەجێ دەکات، متمانە لای ئەندامانی ڕێکخراوەکەی دروست دەکا کە دەتوانن ئەرکی خۆیان بە جوانی ئەنجام بدەن. ڕێبەران دەشێ یارمەتیی ئەندامان و کادرەکان بدەن بۆ ئەوەی کە پرسەکان لە روانگەی دیکەشەوە ببیندرێن. پرسیارێک بخولقێنن کە ئەندامان و کادریان هان بدرێن بۆ فێربوون. دیارە کە ڕێبەرانی سەرکەوتوو و دووربین لە کۆکردنەوەی پۆتانسیەلی مرۆڤیدا سەرکەوتوون. ڕێبەرێکی ئاسۆبین بۆ ئەوەی کە وزەکان ئامانجدار بن، ناوەند پێک دێنێ. هەروەک بەپێکهێنانی کومیسۆنەکانی ناو حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران، قاسملوو دەیوست ناوەندگەلی جۆراوجۆر بۆ بەڕێوەبردنی خەباتی هەمەلایەنەی نەتەوەی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستاندا پێک بێنێ و وزەی ئەندامان کانالیزە بکا. هەرکام لەو کومیسیۆنانە خاوەنی ئەرک و ئامانجی روون بوون و لەو چوارچێوەیەدا ئەندامانی بەشەکان بڕیاراتی خۆیان دەدا و جێبەجێیان دەکرد. ئەمرۆ پێویست بە شێوازی نوێی ڕێبەری دەکات. دەشێ پێداچوونەوە بکرێ بە شێوازی ڕێبەری و بەڕێوەبەریی ڕێکخراوەکاندا وپێکهاتەی ڕێبەریی حیزب

بـۆ وەڵامدانـەوە بەهەلومەرجـی نوێـی خەبـات، دابرێژرێتـەوە.
بزاڤـی کـورد بـە سـەردەمی قەیرانـی "متمانـە" دا دەربـاز دەبـێ. بۆیـە دەشـێ سـەرمایەگوزاری بکـرێ لـە سـەر بەرزکردنـەوەی ئاسـتی متمانـە و پێکهێنانـی هێـزی لێـک گەیشـتن. ئاسـتی متمانـە نیشـانەی ڕادەی متمانەیەکـە کـە ئەندامانـی حیـزب لـە ناوخـۆ، بەیەکـتر هەیانـە و بـەو پێیـە لـە گـەڵ دەورەبـەر دەجووڵێنـەوە. ڕادەی متمانـە، بـە زمانێکـی سـادە وەک ڕادەی حیسـابی ماڵـی یـان ڕادەی داراییەکـە کـە لـە بانـک یـان شـوێنێک پاشـکەوتمان کـردووە. کاتێـک حیسـابە بانکییـەکان بەتـاڵ دەبنـەوە، دەسـت بـۆ پاشـکەوتەکان دەبـردرێ، ئیـتر مـرۆڤ خاوەنـی متمانـەی مـادی نییـە. بـە هەمـان شـێوە بەتاڵکردنـەوەی پاشـەکەوتی هەسـتیش، دەبێتـە هـۆی لەناوچوونـی متمانـە. تایبەتمەندیگەلـی وەک "بـا سـەرەتا بـۆ خۆمـان تـێ بگەیـن ئینجـا کەسـانی تـر تـێ بگەیەنیـن"، دلۆڤانـی، وەفـاداری بـە قـەوڵ و پەیمانـەکان، ڕاسـتگۆیی و دەروەسـتبوون لـە کاتـی بڕیـاردان و جێبەجێکردنیانـدا، دەبنـە هـۆی بەرزبوونـەوەی پاشـەکەوتی هێـزی بڕوامـان. بەپێچەوانـەوە هـەڵاواردن، ناوچەگەرایـی، تایفەگەرایـی و خزمگەرایـی و جیـاوازی خسـتنە نێـوان ئەندامـان و کادیـران دەبنـە هـۆی کەمبوونـەوەی ڕادەی متمانـە و سـەرهەڵدانی قەیرانـی متمانـە .
بـۆ ئەمـەش پێویسـتە چاویلکـەی بڕیـار و داوەرێ پێـش وەختـە و هەڵسـەنگاندنی زەینـی بخرێنـە لاوە وهـەوڵ بـدرێ تێگەیشـتن و ئاسـتی لێـک گەیشـتنی ئەندامانـی ڕێکخراوەکـە گەشـەیان پـێ بـدرێ. ئەمـەش لـە ڕێبەرییـەوە دەسـت پـێ دەکا.

ڕێبەریی ٣٦٠ پلە
وتاری ٢٥ ، دوا وتار

مێـژووی کـورد و کوردسـتان ڕێبـەری کلاسـیکی زۆری بەخۆیـەوە بینیـوە. خانـی لـەپ زێڕیـن، ڕێبـەری خەباتـی قـەڵای دمـدم لـە دژی پاشـایەت،ی سـەفەوی بـوو. شـێخ عوبەیـدوڵای نەهـری، سـەرۆکی جووڵانـەوەی نەهـری بـوو و سـەرەرای ئـەوەی کـە یەکـەم تەڤگـەری کـورد بـوو کـە ئامانجـی ڕزگاریـی هەمـوو کوردسـتان بـوو، بـەڵام دوای نەمانـی ڕێبـەری جووڵانەوەکـە، بزاڤـی نەهـری تێـک چـوو. سـمایل ئاغـای سـمکۆ کـە بـە باوکـی ناسیۆنالیزمی کـورد لـە ڕۆژهەڵاتـی کوردسـتان نـاسراوە، جووڵانەوەکـەی بـە نـاوی خۆیـەوە تۆمـار کـراوە. لـە ئاسـتی جیهانـدا ویلیـام والاس (William Wallace) ڕێبـەری خەڵکـی سـکۆتلاند بـوو بـۆ سـەربەخۆیی ئـەو وڵاتـە. وینسـتۆن چێرچیـل بـە ڕێبـەری خەبـات و بەرخودانـی لـە شـەڕی دووەمـی جیهانـی دژی ئەڵمانیـای نـازی و هەروەهـا زیرەکـی و هۆشـمەندی لـە جیهانـی سیاسـەتدا نـاسراوە. ماهاتمـا گانـدی، ڕێبـەری خەباتگێـری هیندوسـتان بـوو و بـە ڕێبـەری خەباتـی مەدەنـی و دوور لـە توندوتیـژی نـاسراوە. مارتیـن لوتێـر کینـگ بووبـە خەونـی ئاشـتی لـە وڵاتـە یەکگرتووەکانـی ئەمەریـکا و قـازی محەمـەد بووبـە پێشـەوای کـورد کـە کۆمـاری کوردسـتانی دامەزرانـد وەک ڕێبەرێکـی بەحیکمـەت و مشـوورخۆر نـاسراوە.

هـەرکام لـەو لەمانـە ڕێبـەری گـەورە بـوون. هـەرکام لەوانـە کاریگەرییەکـی وایـان هەبـووە کـە شـوێن پەنجەیـان دیـارە لـە سـەر ژیانـی بەملیۆنـان مـرۆڤ. بـەڵام هـەر ئـەو نموونانـە دەتوانـن هەڵخەڵەتێنـەر بـن. ئـەوەی ڕاسـتی بـێ لـە سـەدا ٩٩ی ڕێبـەری

نـەک لەسـەرەوە بەڵکـو لـە ناخـی خـودی رێکخـراوەوە روو دەدا. هـەر رێکخـراو بەگشـتی یـەک کەسـی وەک رێبـەر هەیـە. بـەڵام ئەگـەر بـێ و کەسـێک ئەندامـی رێبـەری نەبـێ دەبـێ چـی بـکا؟

لـە رێـگای رێبـەری ٣٦٠ پلەدایـە کـە مـرۆڤ دەتوانـێ فێربـێ لـە هـەر شـوێنێک بـێ، دەتوانـێ کاریگـەر بـێ لـە سـەر رێکخراوەکـە. مـرۆڤ فێـر دەبـێ تـا رێبەریـی بەرپرسـان، ئەندامانـی ئاسایی و کادرەکان بـکات. کـە لـە رێـگای یارمەتیدانـی کەسانی دیکـەوە یارمەتیـی خۆشـیان دەدەن. کەسـانی وەک نێلسـۆن ماندێـلا لـە باشـووری ئەفریقـا، دوکتـۆر قاسـملوو، بیـل کلینتـۆن، سـەرۆکی پێشـووی ئەمەریـکا، کۆفـی عەنـان، سـکرتێری گشـتیی نەتـەوە یەکگرتـووەکان لـە ریـزی رێبەرانـی ٣٦٠ پلـەن.

هەرکەسـێک کـە ئاسـتی لێهاتوویـی بەرزتـر لـە ئاسـتی نێونجیـدا بـێ و لـەو پێنـاوەدا خەبـات بـکا، دەتوانـێ ببێتـە رێبـەری ٣٦٠ پلـە. هـەروەک بەرلـە کۆنگـرەی سـێیەمی حیزبـی دیموکرتـی کوردسـتانی ئێـران، قاسـملوو سـەلماندی، پێویسـت نـاکات بـۆ ئـەوەی کەسـێک رێبـەر بێـت، ئەندامـی دەسـتەی رێبەرایەتیـی یـان کۆمیتـەی ناوەنـدی بێـت، بەڵکـو رێبـەری بـاش نەتەنیا لـەو شـوێنەی کـە هەیـە دەتوانێـت رێبەریـی خەڵـک بـکا، بگـرە دەتوانـێ رێبـەری کەسـانێک بـکات کـە ئەندامـی دەسـتەی بەرێوەبەریشـن.

لەو بەشەدا بەکورتی بابەتەکانی خوارەوە شی دەکرێنەوە:

- تێگەیشتنی هەڵە لە پلەی رێبەری
- بەربەرەکانـێ لـە گـەڵ بەهێزتریـن چالـش و لێگەرێـک کـە کادری دەرەجـە سـێ و دووی حیـزب بەدەسـتییەوە دەناڵێـن
- ئەزموون لە رێبەری و بەرێوەبەریدا
- دەستنیشانکردنی نرخ و بایەخەکانی رێبەریی ٣٦٠ پلەیی

تێگەیشتنی هەڵە لە پلەی رێبەری

لـە کۆنگـرەی چـواردەی حیزبـی دێموکراتـی کوردسـتانی ئێرانـدا، کاتێک لـە دوو کاندیدی ئەندامەتیـی کۆمیتـەی ناوەندیـم پرسـی کـە بۆچـی خۆیـان بـۆ ئەندامەتیـی رێبـەری کاندیـد دەکـەن؟ وەڵامەکەیـان بـۆ مـن سەرسـورهێنەر بـوو: "چونکـە هەمووکـەس

خـۆی کاندیـد دەکات، ئێمـەش دەکەیـن"! بەرلـەوەش زۆرکـەس لـەو کەسـانەی کـە خۆیـان بـۆ ڕێبـەری کاندیـد کـرد، بـەو وتەیـە کـە "جـارێ ناتوانیـن باسـی بەرنامـەی سیاسـی بکەیـن، تـا نەبیـن بـە ئەندامـی ڕێبـەری" خۆیـان گەیانـدە ئەندامەتیـی ڕێبـەری و دواتریـش بیـنرا کـە نـە سیاسـەتێک گـۆڕدراو و نـەش فەرهەنگێـک. یەکێـک لـەو بـە هەڵـە تێگەیشـتنانەی کـە زۆرکـەس لـە ڕێبـەری هەیانـە، ئەوەیـە کـە ئـەوان پێیـان وایـە ڕێبـەری واتـا "پۆسـت" و "پلـەی تەشـکیلاتی". بـەڵام بەکـردەوە وا نییـە. بـۆ ئـەوەی کەسێـک ڕێبـەر بـێ، پێویسـت نـاکات بەرزتریـن پلـە و پۆسـتی تەشـکیلاتیی هەبـێ. ئەو کەسـەی کـە وا بیـر دەکاتـەوە تووشـی بـە هەڵـە تێگەیشـتن لـە ڕێبـەری بـووە. پێوانـەی سـەرەکیی ڕێبـەری شـوێندانەر بوونـە نـەک شـتێکی دیکـە. ڕێبـەری، واتـا پێشـکەوتن و گەشەسـەندن. مافـی ڕێبـەری کاتێـک کـە کەسێـک دەبینـدرێ و گفتگـۆی لـە گـەڵ دەکـرێ بەدەسـت دێـت. ئەمـە کـە لـە چ ئاسـت و قۆناغێکـی ڕێبەریـدای گـرێ دراوە بـە رابـردوو و پێوەندیـی خـۆت و ئـەو کەسـەی لـە گەڵـی گفتگـۆ دەکـەی. پۆسـت و ئاسـتی تەشـکیلاتی کاریگەریـی کەمـتر لـە پلـەی ڕێبەریـدا هەیـە. شـوێندانەر بـوون لـە سـەر خەڵـک، لـە ئامادەیـی مـرۆڤ بـۆ ڕێبەرییـەوە سـەرچاوە دەگرێـت نـەک پلـەی تەشـکیلاتییانەوە. ڕێبـەری هەڵبژاردەیەکـە کـە مـرۆڤ دەیـکات نـەک کورسـییەک کـە لـە سـەری دادەنیشـێ. هەڵەیـەک کـە مخابـن لـە سـاڵانی رابـردوودا هـەر بەهـۆی ئـەو کورسـییەی ڕێبەرییـەوە بـوو بەهـۆی خولقاندنـی قەیرانـی متمانـە لـە نـاو حیزبـی دیموکراتـدا. هەرکەسێـک دەتوانـێ ببێتـە ڕێبەرێـک بـە بـێ ئـەوەی خاوەنـی کورسـی بێـت.

ئامانجی هەڵە

زۆرکـەس پێیـان وایـە، کـە کاتێـک پلـە، یـان پۆسـتی ڕێبەرییـان بەدەسـت هێنـا، ئـەوکات ڕێبـەری دەکـەن. کەچـی ئەزموونـی سـاڵانی رابـردوو لـە نێو حیزبـی دیموکـرات و زۆر لە ریکخراوەکانیـش دەریخسـتووە کـە کاتێـک کەسێـک بـە تـەواوی خـۆی پـێ نەگەیاندووە و شـارەزایی ڕێبەریـی نییـە، هەڵبـژاردن یـان بەدەسـتهێنانی پۆسـتی ڕێبـەری نایکاتـە ڕێبـەر. کەسـانێک کـە بەرلـە ئەندامەتـی لـە ریـزی ڕێبەریـدا خۆیـان پـێ نەگەیانـدووە

و پێیان وایە لە پرۆسەی بڕیاردانەکانی ریبەریدا پێ دەگەن، لەوانەیە ببنە هۆی زیانی قەرەبوونەکراو بۆ رێکخراو. کۆنگرە دەتوانێ پۆستی رێبەری بەکەسێک ببەخشێت، بەڵام ناتوانێ پلەی رێبەری بەکەسێک بدا. شوێندانەری دەبێ بەدەست بهێندرێ هەروەک رێبەری حیزب و رێکخراویش دەبێ بەدەست بهێندری. پۆست و پلەی ئیداری تەنیا هەلێکە بۆ هەڵبژێردراوان. هەلی ئەوەی کە هەڵبژاردە هێزی رێبەریی خۆی بسەلمێنێت. رێبەرانی راستی بە بێ بوونی پلەی تەشکیلاتییش هەر کاریگەرن. ئەوەی کە پلەی رێبەری بە مرۆڤ دەبەخشێ پلەی تەشکیلاتی نییە، ئەوە پلەی رێبەرییە کە بایەخ بە پلەی تەشکیلاتی دەدا.

بە هەڵە تێگەیشتن لە ئەزموون

تەمەنیدرێژ لە ناو رێکخراوێکدا بە واتای ئەزموونی بەرێوەبەری نییە، تەنانەت بوونی پلەی تەشکیلاتی و بەرپرسایەتیی جۆراوجۆر، بە بێ ئامادەیی رێبەری ناتوانێ یاریدەدەری کەسان بێت بۆ بوون بە رێبەر. لە گەڵ ئەمەش بە بێ بوونی ئەزموونی پێویست ناکرێ رێکخراوێک رێبەری بکرێ. کەسێک کە بێ ئەزموون ببێ بە رێبەری رێکخراوێک لەوانەیە وا هەست بکات، کە بەو پێیەش دەسەڵاتی زیاتر بووە. کەچی کاتێک کەسێک لە ئاستی هەرە سەرەوەی بەرپرسایەتی رێکخراودا بێ، زیاتر لە جاران هەست بەوە دەکات کە پێویستی بە کارکردنە سەر خەڵک هەیە و چونکە هۆیەکانی دیکەی رێکخراویی و ژینگەیش دەبنە هۆی کۆنترۆڵکردنی رێبەر.

رێبەری واتە بەرپرسایەتی

کەسانێک هەن کە بەهەڵە وا تێ گەیشتوون کە کاتێک بوون بە بەرپرس و کەسی یەکەمی رێکخراوێک دەبنە خاوەنی هەموو ئازادییەکان و هیچ شتێک ناتوانێت سنووریان بۆ دیاری بکات. لەکاتێکدا مرۆڤ پێ بەپێی بەرزبوونەوەی پلە تەشکیلاتییەکەی ئاستی بەرپرسایەتیشی بەرز دەبێتەوە و هەرچی ئاستی بەرپرسایەتی زیاتر بێ، زیاتر ئازادیی کاروکردەوەشی لە دەست دەدا. کاتێک

مـرۆڤ پلـەی بەرزتـر بـێ و لـە ڕێکخراوێکـدا بەرپرسـایەتی بەدەسـت بێنـێ یـا پێـی ببەخـشرێ لـە بەرامبەریـدا چاوەڕوانـی لـەو زیاتـر دەبـێ. ڕێبەرێـک کـە نەتوانـێ لانـی کەمـی چاوەڕوانیـی لایەنگرانـی وەدی بێنـێ، ناتوانـێ بـۆ ماوەیەکـی زۆر لـە بیروهـزری خەڵکـدا وەک ڕێبـەر بمێنێتـەوە و دەوروبـەری ڕۆژان دەژمێـرن بـۆ دوورخسـتنەوەی لـە دەسـەڵات.

بە هەڵە تێگەیشتن لە تواناییەکان

زۆرکـەس بـە هەڵـە لـە پۆتانسـیەل و تواناییەکانـی خۆیـان تـێ دەگـەن و پێیـان وایـە تـا نەبنـە ئەندامـی ڕێبـەری یـا خـود کەسـی یەکەمـی ڕێکخـراو ناتوانـن هەموو پۆتانسـیەل و تواناکانـی خۆیـان ئاشـکرا بکـەن. مـرۆڤ دەشـێ لـە کاروچالاکـی و کاریگەرییـدا بـەرز بێـت، نـەک لـە پلـەی تەشـکیلاتی و ڕێکخراوەییـدا. هـەر مرۆڤێـک هـەوڵ دەدات کـە تواناییەکانـی خـۆی بـەرز بکاتـەوە و شـوێندانەر بێـت. مـەرج نییـە بەرزتریـن پلـەی ڕێکخراوەیـی باشـترین شـوێن بێـت بـۆ شـوێندانەری و کاریگـەری.

ڕێبەری ٣٦٠ پلەیی

سـەرکەوتنی مـرۆڤ لـە بەرامبـەر بیروبۆچوونێکـدا، کاتێـک ئەسـتەمە کـە بۆخـۆی خاوەنـی ئـەو بیروهـزرە نەبـێ. لـە مـاوەی کۆنگرەکانـی ١٠ تـا ١٣ی حیزبـی دێموکراتـی کوردسـتانی ئێرانـدا، هەوڵێکـی زۆر درا بـۆ گۆڕانـی ئامانجی دوارۆژی حیزبـی دیموکرات. دوای ئـەوەی کـە بـە ئەنجـام نەگەیشـتن. عەبـدوڵا حەسـەنزادە لـە وتەیەکـدا وتبـووی "ئـەو دروشـمە بـە کـەس لاناچێـت، چونکـە قاسـملوو دایناوە". بیـری قاسـملوو مـەرج نییـە بیرێکـی ڕەهـا و هەتاهەتایـی بێـت، بـەڵام وتەکـەی بەڕێـز حەسـەنزادە، نهێنییەکی تێدایـە. بـۆ کەسـێک کـە بیهـەوێ دروشـم و ئامانجێـک لـە حیـزب و ریکخراوێکـدا بگۆڕێـت دەبـێ ئاڵترناتیڤێکـی چاکـتر لـەوەی کـە تـا ئێسـتای، پێـی بێـت. ئەمـەش سـەرمایەگوزاری لـە سـەر بیروبـاوەڕ و ئامانجـی نوێـی پێویسـتە. مـرۆڤ هەرچـی زیاترسـەرمایەگوزاری لـە سـەر بیروبۆچوونـی خـۆی بـکات، زیاتـر وەک بیروبۆچوونـی خـۆی دەچێـت. لـە ڕەوشـێکی وادا، بیروبۆچوونـی مـرۆڤ لـە بیروبۆچوونـی کەسـانی

دیکە بەجۆشتر و نزیکترە لە جێبەجێ بوون.

ڕێبەریی کەسانێک کە تەمەنێکی زیاتر لە ژیانی سیاسی و خەباتی نەریتیدا بوون، کارێکی ئاسان نییە. ڕێبەری واتە شوێندانەر بوون. ڕێبەرێک کە نە ئامانجێکی هەبێ و نە شوێندانەریش بێ، کەس پێڕەویی لێ ناکا. لە حیزبێکی نەریتیدا هەرچی مرۆڤ لە دەرەوەی بازنەکانی کۆنی دەسەڵاتدا بێ، لەوانەیە ڕێگای پێ نەدرێ ڕێبەرییان بکات. ئەمەش یەکێک لە چالشە سەرەکییەکانی دوکتۆر قاسملوو بوو لەو ڕۆژەوە کە ویستی بە شێوەیەکی چالاکانە لە ناو حیزبی دیموکراتی کوردستاندا ڕۆل بگێڕێ. بۆیە ڕێبەرانی ٣٦٠ پلەیی بە جیاتی ئەوەی بڵێن: "خوازیاری پلەیەکم کە خەڵک پێڕەویم لێ بکات" دەڵێن "دەمهەوێ بگەمە ئاستێک کە خەڵکانی دیکە پێڕەویم لێ دەکەن".

ڕێبەری ئەندامانی ڕێبەریی حیزب یان ڕیکخراوێک یەکێک لە گەورەترین چالش و لێگەرەکانی ریبەرانی ٣٦٠ پلەییە. زۆربەی ڕێبەران پێیان خۆشە ڕێبەری بکەن بەڵام ڕێبەری نەکرێن. زۆربەی ڕێبەران پێیان خۆشە کە بایەخیان زیاتر بێت. کە مرۆڤ لە ڕوانگەی بەرزکردنەوەی بایەخی خۆیەوە بە پرسی ڕێبەری نزیک بێتەوە زۆرترین هەلی هەیە بۆ کارکردنە سەر خەڵکانی دیکە. لە کاتێکی وادا ستراتێژی مرۆڤ دەبێ پشتیوانی لە تەواوەتی ڕێبەری ڕێکخراو و لە ڕێگای ڕاپەڕاندنی کارە ئەرکە گرنیگەکان خۆی لە هاوکارانی جیا بکاتەوە. بەو واتایە کە بەجیاتی ئەوەی کە سەرنج بداتە کەموکورتیی کەسانی دیکە، باشترینی خۆی نیشان بدات. کە مرۆڤ هەموو شتێک بە شێوەی ڕێکوپێک و بەردەوام ئەنجام بدات، ئەوکات بایەخی ئەو لە ناو ڕێکخراودا بەرز دەبێتەوە و ڕێبەرایەتی بە چاوی ڕیزەوە سەیری دەکات. لە حیزبێکی پێشکەوتوو و بەرپرسدا ڕێز لە کەسانی وادەگیرێ و بە کەسانی وا بڕوا دەکرێ و لە کاتی پێویستدا ڕاوێژی لە گەڵ دەکرێ. لەوەها ڕەوشێکدا کاریگەریی کەسەکە زیاد دەبێت و کەسەکە هەلی زیاتری دەست دەکەوێ بۆ ڕێبەریکردن.

یارمەتیی سەرکەوتنی ڕێبەر لە ئەرکەکانیدا، یارمەتیی ڕێکخراوەیە لە کارەکانیدا. ئەمە بە واتای ئەوەیە کە کەسەکە ئەندامی تیمە. واتا کەسەکە لە ڕاستای

ئامانجەکانــی تیمــدا کار دەکا و دەتوانــێ ڕۆڵێکــی گەورەتــر بگێــڕێ.
کەسانی سـەرکەوتوو ئـەو کارانـە ئەنجام دەدەن، کـە کەسانی تـر پێیان ناکـرێ. ئەمەش بـە واتـای ئەوەیـە کـە ئـەو کەسـانە دەبـێ کاری زەحمـەت و دژوار ئەنجـام بـدەن. کاتێـک کـە مـرۆڤ هەڵبـژاردەی زەحمـەت هەدەبژێـرێ و گەیشـتن بـە ئامانجیـش زەحمـەت بێـت، ڕێبـەران دەکەونـە پراکتیکـەوە. ئەمـەش بەواتـای ئەوەیـە کـە دەبـێ بەرژەوەندییـە شەخسـی و تاکەکەسـی و گرووپییـەکان بکرێنـە قوربانیـی بەرژەوەنـدی گشـتی.
ڕێبەرایەتیـی ئەمـرۆی حیزبـی دیموکـرات دەشـێ لـە ڕەوشـی بەڕێوەبەرییـەوە بـەرەو ڕێبەریکـردن خـۆی بگـۆڕێ. دەشـێ زێهنیـەت و تێگەیشـتنی خـۆی بەرفـراوان بـکا. مـادام پێشـتر قاسـملوومان هەبـووە، دەبـێ ڕێوشـوێنی خـوارەوە بـۆ بەرەوپێشـچوون و بەرزبوونـەوەی ئاسـتی ڕێبەریـی حێـزب وەبەرچـاو بگیـرێ:

- بیرکردنەوە لە هەلومەرجی درێژخایەن
- لێکۆڵینەوە لە سەر ئاستی کاریگەریی بڕیارەکان
- هەوڵدان بۆ دۆزینەوەی ڕێگای دیکە
- سـەرنجدان بـە بابەتگەلـی وەک ئەنگیـزە و هانـدان، ورە، هەسـتەکان، چاوەڕوانییـەکان، ژینگـە و دۆزینـەوەی کات
- دۆزینەوەی کەسانی چاک و کارا و سەرمایەگوزاریکردن لە سەریان
- ڕێبـەران دەبـێ هەمیشـە هـۆکاری گۆڕانـکاری بـن، نـەک بەشـێک لـە گۆڕانـکاری

قاسـملوو لـە ژیانـی ڕێبەریـی خۆیـدا، هاورێیـان و هاوکارانـی خـۆی هـان دەدا بـۆ پێشـکەوتن و دۆزینـەوەی ئەنگیـزەی پێشـقەچوون و گەشەسـەندن. ڕێبـەری ٣٦٠ پلەیـی بـۆ سـەرکەوتن دەبـێ بـە هاوکارەکانـی بسـەلمێنێ کـە بۆچـی دەبـێ ڕێـزی لـێ بگیـرێ و پەیرەویـی لـێ بکـرێ. ڕێبـەری ٣٦٠ پلەیـی هاوکاریـی هاوکارانـی دەکا بـۆ سـەرکەوتن لـە ئەرکەکانـی خـۆی و ئەواندایشـدا خۆیـان. کاتێـک کاری وا ئەنجـام دەدرێ، نەتەنیا خزمـەت بـە حیـزب کـراوە بەڵکـو ڕێبـەر خزمەتـی خۆشـی کـردووە. ڕێبـەر نابـێ لـە

بەرامبەر ئەو کەسانەی کە لە ژێر رێبەریی ئەودان بە تەنیا کار بکا و نیشان بدا کە هۆگری لایەنگرانی خۆیەتی. لە هەوڵی ئەوەدا دەبێ کە ژمارەیەکی زۆر لە کەسانی چالاکی حیزب و رێکخراوەکەی بناسێ. سروشتییە کە لەناو حیزب و رێکخراوەکاندا رکەبەری و کێبەرکێ هەیە بۆ بەدەستهێنانی پلەوپایەی تەشکیلاتی و سیاسی. رێبەری ٣٦٠ پلەیی دەشێ کەشێکی تەندروست لە ناو رێکخراوەکەدا پێک بێنێ، بۆ ئەوەی کە لە گەڵ ئەوەی کە رکەبەری (رقابەتی دەروون حیزبی) لە ناو حیزبدا بپارێزرێ، کاری تیمییش پەرە پێ بدرێ.

رێبەر تەنیا کەسێک نییە کە بە شێوەی ئاسۆیی پێوەندی بە ئەندامان و لایەنگرانییەوە هەبێ. رێبەر دەبێ هاوکات لە گەڵ رێبەرایەتی، دۆست و نزیکی کەسانی دەوروبەری خۆی بێت. مرۆڤ زۆرجار هەلومەرجی جیاوازی هەیە لە پێوەندی لە گەڵ خەڵکانی دەوروبەری خۆیدا: هاوکار، هاوتیم، شەریک، رەقیب و.... بەڵام ئەوەی کە خەڵکانی دیکە و پێڕەوان لە رێبەران دەیانهەوێ "دۆست" بوونە. بەو واتایە کە رێبەر دەبێ "دۆستی" ئەندامان و لایەنگرانی خۆی بێ نەک ئەوەی بە دوای دۆست لەناویاندا بگەرێ.

قاسملوو لە ناو پێشمەرگەکاندا کەسێک بوو کە خۆی لە سیاسیکاری دەپاراست و وەک یەکێک لەوان لە. لە ناویاندا دەردەکەوت. سیاسەتکردن لە گەڵ هاورێیان و هاوکاراندا دەبێتە هۆی نەخۆشکەوتنی ژینگەی سیاسی و رێکخراوەیی. خۆپاراستن لەوم دەردە دەبێتە هۆی پێکهێنانی کەشێکی تەندروستی رێکخراوەیی تاکو تاکەکان سەربەخۆ پەروەردە بکرێن و سەرکەوتنی خۆیان لە سەرکەوتنی تەواوەتی رێکخراوەکەدا ببینن. کەسانێک کە لە ناو رێکخراوەکەدا سیاسەت دەکەن کەسانی هەلپەرستن کە تەنیا ئامانجیان دابینکردنی بەرژەوەندیی تایبەتی و گرووپیی خۆیانە و رێکخراو و کاری رێکخراوەیی تەنیا پردێکە بۆ گەیشتن بە ئامانجە تایبەتییەکانیان. ئەوەی قاسملوو وەک رێبەرێکی ٣٦٠ پلەیی لە رێبەرانی دیکە جیا دەکاتەوە و دەیکاتە رێبەرێکی تاقانە، ئەوەیە کە قاسملوو هەوڵی دەدا لە سەر دەوروبەرەکەی کاریگەر بێ و ببێتە هۆی ئاڵوگۆڕ. ئەوە هەوڵی قاسملوو و شوێندانەریی وی بوو کە ئەمرۆش رێبوارانی درێژەدان بە رێگاکەی بە ئەرکی خۆیان دەزانن. گەیشتن

بـە رێبەرێـی ٣٦٠ پلەیـی کارێکـی ئاسـان نییـە. ئەمـە ئەرکێکـی قـورس و درێژخایەنـە و لـە شـەورۆژێکدا نایەتـە دی. بـەڵام هەوڵـدان لـەو رێگایـەدا بایەخـدارە. لەوانەیـە هەمـوو جـارێ هەوڵـەکان بـە ئاکامـی دڵخـواز نەگـەن، بـەڵام بـە بـێ هـەوڵ هیـچ دەسـکەوتێکیش بەدەسـت نایـە. رێبەرانـی ٣٦٠ پلـە ئـەو بایەخانـەی خـوارەوە لـە رێکخـراودا وەدی دێنـن:

١. دەبنە هۆی پێکهێنانی تیمێکی رێبەریی کارامە
٢. حیزب فێردەکەن کە رێبەران لە هەموو ئاستگەلی تەشکیلاتیدا پێویستن
٣. سەرکەوتوویی لە ئاستێک مەرجی رێبەری لە قۆناغی داهاتووە
٤. رێبەرانـی چـاک لـە ئاسـتی ناوەندیـدا بـە واتـای بـوون بـە رێبەرانـی چاکـتر لـە ئاسـتی سـەرەودان
٥. رێبەرانـی ٣٦٠ پلەیـی خاوەنـی چۆنیەتـی و کوالێتیـی پێویسـت بـۆ حیزبـن، کـە بریتیـن لـە:

- سازگاری (خۆگونجاندن)
- هێزی لێکدانەوە
- پەیوەندی
- هێمنایەتی
- رۆحی خزمەتکردن
- بەهرەمەندی لە سەرچاوەکان
- توانای فیکری
- لەسەرخۆبوون
- هەست بە بەرپرسایەتیکردن.

گەشـەکردن و پێشـکەوتنی حیـزب بـە گەشـەکردنی فەرهەنـگ و کولتـووری رێکخراوەییـەوە گـرێ دراوەر، کـە ئەویـش لـە رێـگای رێبەرانـی کارامـەوە جێبەجـێ دەکـرێ. ئەمـەش کاتێـک جێبەجـێ دەبـێ کـە حیـزب بەکـردەوە هەنـگاوی پێویسـت بـۆ گۆڕانکاریـی رێکخراوەیـی و نووژەنکردنـەوەی فەرهەنگـی رێکخراوەیـی هەڵبگـرێ و رێبەرانـی داهاتـوو لەسـەر بنەمـای بیـری رێبـەری ٣٦٠ پلەیـی پـەروەردە بـکا.

قاسـملوو رێبـەری حیزبـی دیموکـرات و پـەروەردەکاری ئـەو حیزبـە بـوو. حیزبێـک کـە لـە ئەسـتەمترین سـەردەمی کولتـووری، کۆمەڵایەتـی، سیاسـی و ئابووریـی کوردسـتاندا، قاسـملوو پـەروەردە بـکا، دەتوانـێ لـە داهاتووشـدا دیسـان رێبەرانـی وەک قاسـملوو پـەروەردە بکاتـەوە و پێشـکەش بـە بـارەگای نەتـەوەی کوردیـان بـکا.

کۆتایی